

Suriname. Jaarboekje voor het jaar 1856

bron

Suriname. Jaarboekje voor het jaar 1856. L. J. Verhoeven, Den Haag 1856

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_sur003185601_01/colofon.php

© 2013 dbnl

Voorberigt.

Het Bestuur biedt den Leden van het Letterlievend Genootschap: Oefening kweekt Kennis, deze eerste proeve aan van het SURINAAMSCH JAARBOEKJE, dat, bij gunstige ontvangst, met genoegen zal worden vervolgd.

Met behulp van welwillenden, aan wie daarvoor den besten dank wordt betuigd, heeft het der Redactie mogen gelukken, het manuscript voor dit Jaarboekje, zoo nauwkeurig als haar mogelijk was, zamen te stellen, in de vleijende verwachting, dat de ondersteuning der Leden en van allen, die eenig belang in hetzelfde stellen, leiden zal, om het ontbrekende in de volgende jaargangen aan te vullen. Vooral, wat betreft de geschiedkundige aantekeningen, die, naar volgorde der dagteekeningen, bij iedere maand zijn gevoegd, en de bijdragen, die tot sieraad van het werk moeten strekken, wordt de algemeene medewerking met vertrouwen ingeroepen.

*Het bestuur heeft gemeend bij deze eerste proeve, de Naamlijst der **Plantaadjes**, zoo als die vroeger in de **Almanakken van het bestaan hebbende Departement PARAMARIBO der Maatschappij: TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN**, voorkwamen, te kunnen weglaten, eensdeels, omdat die tabellen naauwkeurig zijn opgenomen in de kortelings door den heer Jonkheer C.A. VAN SIJPESTEIN uitgegevene **Geschiedenis der Kolonie Suriname**, en anderdeels, om de eerste uitgifte van ons **Jaarboekje** zoo min kostbaar mogelijk te maken. Mogt het **Bestuur** bij de **Leden** het verlangen bespeuren, om de bedoelde tabellen in eenen volgenden **Jaargang** op te nemen, dan zal het zich ten aangenamen pligt rekenen, daaraan te voldoen.*

*Met den wensch dat dit **Jaarboekje** aan de billijke verwachting der **Leden** moge beantwoorden, wordt hetzelfde, zoo om de meerdere goedkoopte, als ter verspreiding in het **Moederland**, aan de zorg toevertrouwd van hem, die zich aldaar met de uitvoering daarvan wel heeft willen belasten.*

PARAMARIBO,
den 30sten September 1855.

Tijdperken voor het schrikkeljaar 1856.

Sedert	Jaren.
de Juliaansche Periode	6569.
de schepping der Wereld 5616, en van 30 September	5617.
de geboorte van Christus	1856.
de verwoesting van Jeruzalem	1792.
de jaartelling der Javanen	1781.
de tijdrekening der Mahomedanen	1273.
de ontdekking van Amerika	365.
den Gregoriaanschen stijl	275.
de inbezitneming van Suriname door de Hollanders	190.
het herstel der onafhankelijkheid in de vereenigde Nederlanden	43.
het tractaat van vrede en scheiding van België	15.
de Troonsbeklimming van Willem III	7.

Chronologische Cirkels.

Guldengetal	14.
Epacta	23.
Zonnecirkel	17.
Zondagsletters	F.E.
Romeinsche Indictie	14.

Christelijke Feestdagen.

Vastenavond	5 Febr.
Aschdag	6 Febr.
Quatertemper	13, 15 en 16 Febr.
Paschen	23 Maart.
Hemelvaartsdag	1 Mei.
Pinksteren	11 Mei.
Quatertemper	14, 16 en 17 Mei.
Quatertemper	17, 19 en 20 Sept.
Eerste Advent	30 Nov.
Quatertemper	17, 19 en 20 Dec.
Kersmis	25 Dec.

Israëlitische feestdagen.

Hamansfeest	21 Maart.
Paschen	20, 21, 26 en 27 April.
Pinksteren	9 en 10 Junij.
Nieuwejaar	30 Sept. en 1 Oct.
Groote Verzoendag	9 Oct.
Loofhuttenfeest	14, 15 en 21 Oct.
Vreugdedag der Wet	22 Oct.

Zons- en Maansverduisteringen.

In dit jaar zullen er vier verduisteringen plaats hebben, namelijk twee Zons- en twee Maansverduisteringen.

1°. De eerste is eene totale Zonsverduistering, voorvallende in den morgen van den 5den April. Het begin der

III

verduistering op de aarde, heeft plaats des morgens ten 8 ure 5 minuten. Het begin der totale verduistering ten 9 ure 17 minuten. Het einde der totale verduistering ten 11 ure 24 minuten. Het einde der verduistering ten 12 ure 38 minuten. Deze verduistering zal alleen zichtbaar zijn in Nieuw-Holland, en zich aldaar totaal vertoonen.

2°. De tweede is eene gedeeltelijke Maansverduistering, voorvallende in den morgen van den 20sten April. Deze verduistering zal zichtbaar zijn in Amerika en Nieuw-Holland en in het oostelijk deel van Azië.

3°. De derde is eene ringvormige Zonsverduistering, voorvallende in den morgen van den 29sten September. Het begin der verduistering op de aarde, heeft plaats des morgens ten 5 ure 52 minuten. Het begin der ringvormige verduistering ten 7 ure 52 minuten. Het einde der ringvormige verduistering ten 9 ure 2 minuten. Het einde der verduistering ten 10 ure 51 minuten. Deze verduistering zal over het grootste gedeelte van Azië, over een klein noordoostelijk deel van Europa, en een klein noord-westelijk gedeelte van Amerika zichtbaar zijn.

4°. De vierde is eene nagenoeg totale Maansverduistering, voorvallende in den nacht, tusschen den 13den en 14den October. Het begin zal plaats hebben den 14den October des morgens ten 1 ure 45 minuten. Het einde is des morgens ten 4 ure 50 minuten. De grootte dezer verduistering is op zeer weinig na 12 duim over de zuidzijde, zoodat zij ten tijde van het midden nagenoeg totaal zal zijn.

Deze verduistering zal in Europa en Afrika volledig, en ten deele ook in Azië, Nieuw-Holland en Amerika zichtbaar zijn.

Verjaardagen der leden van het Koninklijke Huis.

19 Jan.	H.M. de Koningin-Moeder, 1795. Anna Paulowna, Moeder des Konings
1 Febr.	H.K.H. Louisa Augusta 1808. Wilhelmina Amalia, Prinses van Pruissen, Gemalin van Z.K.H. Prins Frederik der Nederlanden
19 Febr.	Z.M. Willem III, Koning 1817. der Nederlanden, enz., enz., enz.
28 Febr.	Z.K.H. Willem Frederik 1797. Karel, Prins der Nederlanden, Oom des Konings
8 April.	H.K.H. Wilhelmina Maria 1824. Sophia Louisa, Zuster des Konings, Gemalin van Z.K.H. den Groot-Hertog van Saksen Weimar Eisenach
9 Mei.	H.K.H. Wilhelmina Maria 1810. Sophia Charlotta Marianna, Tante des Konings
20 Mei.	Amalia Maria Da Gloria 1830. Augusta, Gemalin van Z.K.H. Prins Hendrik der Nederlanden

13 Junij.	Z.K.H. Willem Frederik Hendrik, Broeder des Konings	1820.
17 Junij.	H.M. Sophia Frederika Mathilda, geb. Prinses van Wurtemberg, Gemalin van Z.M. Koning Willem III	1818.
13 Junij.	Z.K.H. Karel Alexander August Jan, Groot-Hertog van Saksen Weimar Eisenach, Schoonbroeder des Konings	1818.
5 Julij.	H.K.H. Wilhelmina Frederika Anna Elisabeth Maria, tweede dochter van Z.K.H. Prins Frederik der Nederlanden	1841.
5 Aug.	H.K.H. Wilhelmina Frederika Alexandrina Anna Louisa, dochter van Z.K.H. Prins Frederik der Nederlanden, Kroon-Prinses van Zweden	1828.
25 Aug.	Z.K.H. Willem Alexander Karel Hendrik Frederik, tweede zoon des Konings	1851.
4 Sept.	Z.K.H. Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik, Prins van Oranje, oudste zoon des Konings	1840.

[Kalender]**Januarij, 31 dagen.****de zon in den waterman, den 20sten.**

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
1	1	Dingsdag.	-	-	0	7
2	2	Woensdag.	0	32	1	7
3	3	Donderdag.	1	37	2	8
4	4	Vrijdag.	2	38	3	11
5	5	Zaterdag.	3	44	4	15
6	6	Zondag. 1.	4	41	5	8
7	7	Maandag.	5	33	5	58
8	8	Dingsdag.	6	21	6	44
9	9	Woensdag.	7	9	7	31
10	10	Donderdag.	7	54	8	16
11	11	Vrijdag.	8	39	9	2
12	12	Zaterdag.	9	25	9	49
13	13	Zondag. 2.	10	13	10	36
14	14	Maandag.	11	1	11	25
15	15	Dingsdag.	11	50	-	-
16	16	Woensdag.	0	18	0	48
17	17	Donderdag.	1	22	1	56
18	18	Vrijdag.	2	33	3	10
19	19	Zaterdag.	3	51	4	28
20	20	Zondag. 3.	4	57	5	24
21	21	Maandag.	5	51	6	17
22	22	Dingsdag.	6	38	6	59
23	23	Woensdag.	7	20	7	36
24	24	Donderdag.	7	56	8	12
25	25	Vrijdag.	8	29	8	44

26	26	Zaterdag.	9	0	9	16
27	27	Zondag. 4.	9	31	9	49
28	28	Maandag.	10	3	10	21
29	29	Dingsdag.	10	37	10	54
30	30	Woensdag	11	14	11	30
31	31	Donderdag	11	54	-	-

Nieuwe Maan, Dingsdag den 8sten, des morg. ten 3 ure 39 min.

Eerste Kwartier, Maandag den 14den, des avonds ten 8 ure 5 min.

Volle Maan, Dingsdag den 22sten, des morg. ten 7 ure 52 min.

Laatste Kwartier, Woensdag den 30sten, des morg. ten 11 ure 58 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Jan. 1827.	Invoering van nieuw papierengeld door den Gen.-Maj. A. de Veer. - 1833.
Invoering van een nieuw Regerings-Reglement.
2 Jan. 1833.	Embargo op alle Hollandsche schepen.
5 Jan. 1833.	Provisionele versterking der schutterij te Paramaribo.
6 Jan. 1683.	Het bezit der volkplanting Suriname bij accord, te 's Hage geteekend, aan de West-Indische Maatschappij overgedragen voor eene som van <i>f</i> 260,000.
7 Jan. 1742.	Aanvaardde J.J. Mauritius het bestuur als Gouv.-Gen.
8 Jan. 1816.	Een Nederl. eskader, onder bevel van den Adm. van Braam, kwam ter reede aan, om, ten gevolge der conventie van den 13 Augustus 1814, de Kolonie van de Engelschen over te nemen.
9 Jan. 1842.	Aankomst van het eerste stoompakket <i>de Clijde</i> uit Engeland, bestemd voor de mail-expeditie.
10 Jan. 1775.	Kwam een nieuw transport van 240 manschappen, onder bevel van den Kolonel Seijbourg, ter versterking van de krijgsmagt van den Kolonel Tourgeoud aan.
14 Jan. 1833.	De schutterij betreft het fort Zeelandia.
17 Jan. 1680.	Heeft de Provincie en Admiraliteit van Zeeland op zich genomen, de kosten voor het vervoeren van 120 of 150 man naar Suriname, tot versterking van het garnizoen aldaar.
19 Jan. 1710.	Aanvaardde Johan de Goijer het bestuur als Gouverneur.

- 20 Jan. 1840. Werd het opgerigte Tooneelgenootschap *Thalia* geopend.
- 21 Jan. 1821. Zware brand te Paramaribo, waarbij de koepelkerk der Hervormde Gemeente in de asch werd gelegd.
- 22 Jan. 1716. Johan Mahonij aanvaardt het bestuur als Gouverneur. - 1833. De schepelingen der Nederl. vaartuigen betrekken het fort Nieuw-Amsterdam.
- 24 Jan. 1757. Wigbold Crommelin wordt als Gouv. bevestigd.
- 24 Jan. 1799. Oprigting van het Tooneelgenootschap *Kunst wordt door arbeid verkregen*.
- 26 Jan. 1833. Teregtstelling van eenige brandstichters.
- 26 Jan. 1734. De Gouv. Karel Emilius Henry de Cheusses overlijdt, en Johan Frederik Cornelis de Vries treedt als Gouv. a.i. op. - 1735. Jacob Alexander Hendrik de Cheusses overleden en wordt vervangen door Johan Frederik Cornelis de Vries a.i.
- 29 Jan. 1672. Verbleef het dominium utile der Kolonie, hetwelk Zeeland tot nu toe voor zich behouden had, aan de Algemeene Staten.

**Februarij, 29 dagen.
de zon in de visschen, den 19den.**

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
32	1	Vrijdag.	0	19	0	52
33	2	Zaterdag.	1	28	2	8
34	3	Zondag. 5.	2	46	3	30
35	4	Maandag.	4	11	4	46
36	5	Dingsdag.	5	16	5	43
37	6	Woensdag.	6	10	6	34
38	7	Donderdag.	6	58	7	21
39	8	Vrijdag.	7	43	8	5
40	9	Zaterdag.	8	25	8	47
41	10	Zondag. 6.	9	9	9	29
42	11	Maandag.	9	51	10	13
43	12	Dingsdag.	10	33	10	53
44	13	Woensdag.	11	15	11	38
45	14	Donderdag.	-	-	0	6
46	15	Vrijdag.	0	35	1	15
47	16	Zaterdag.	2	17	2	42
48	17	Zondag. 7.	3	27	4	12
49	18	Maandag.	4	51	5	20
50	19	Dingsdag.	5	47	6	8
51	20	Woensdag.	6	27	6	47
52	21	Donderdag.	7	3	7	21
53	22	Vrijdag.	7	38	7	52
54	23	Zaterdag.	8	5	8	20
55	24	Zondag. 8.	8	34	8	49
56	25	Maandag.	9	3	9	16
57	26	Dingsdag.	9	31	9	45

58	27	Woensdag	10	0	10	16
59	28	Donderdag	10	31	10	49
60	29	Vrijdag	11	10	11	32

Nieuwe Maan, Woensdag den 6den, des nam. ten 2 ure 59 min.

Eerste Kwartier, Woensdag den 13den, des morg. ten 6 ure 35 min.

Volle Maan, Donderdag den 21sten, des morg. ten 2 ure 4 min.

Laatste Kwartier, Vrijdag den 29sten, des morg. ten 6 ure 5 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

2 Febr. 1838.	Overleed de oud-Gouverneur de Veer te Paramaribo.
3 Febr. 1780.	Bernard Texier aanvaardt het bestuur als Gouverneur.
5 Febr. 1833	Is door den Gouv. van Heeckeren de eerste steen gelegd der Hervormde kerk.
6 Febr. 1668.	Ph. Julius Lichtenberg als Gouv. aangesteld. - 1847. Werd bij Koninklijk besluit bepaald dat al het bankpapier van Suriname zou ingetrokken, en daarvoor Nederl. muntspecien zouden uitgegeven worden
7 Febr. 1836.	Werd er eene Roomsche Katholieke kerk op Batavia aan de Saramacca ingewijd, aan St. Roch gewijd, voor de ongelukkige bewoners aldaar.
9 Febr. 1674.	Door den vrede van West-Munster, werd het bezit van Suriname nogmaals aan de Staten der Vereenigde Nederlanden verzekerd.
12 Febr. 1692.	Gaf de Douairière van den heer van Sommelsdijk kennis aan de Burgemeesteren van Amsterdam, dat zij hare portie der Kol. Suriname aan Willem den derden, Koning van Groot Brittannie, had verkocht.
16 Febr. 1669.	Legde Ph. Julius Lichtenberg den eed in handen van Abraham Krijnssen af, als Gouverneur van Suriname.
17 Febr. 1775.	Werd een tweede transport van 240 uit Holland aangekomene militairen met de krijgsmagt van den Kolonel Tourgeoud vereenigd.
19 Febr. 1852.	Jhr. Johan George Otto Stuart von Schmidt auf Altenstadt als Gouv. benoemd. = 1854. Tweede uitreiking van

- 20 Febr. 1767. eere teekenen wegens langdurige en trouwe dienst aan leden der schutterij
Besluit van de Algemeene Staten, dat, van dien tijd af, de vaart op de Kol. Suriname niet zou mogen geschieden, dan met schepen en vaartuigen, gebouwd in het regtsgebied van den staat, in de Nederl. uitgerust en met inlandsche victualie voorzien.
- 25 Febr. 1827. Zware brand in de Keizerstraat, naast de Nederl. Israëel. Sijnagoge.
- 27 Febr. 1779. Dood van den Gouv. Jan Nepveu, in 60 Jarigen ouderdom, na 45 jaren verschillende betrekkingen in de Kol. te hebben vervuld Bernard Texier aanvaardt als Gouverneur a.i. de Regering. - 1816. De Schout-bij-nacht Willem Benjamin van Panhuis neemt als Gouv. de Kolonie van het Engelsch bestuur over.
- 28 Febr. 1667. Werd door de Zeeuwen het fort, thans Zeelandia genaamd, onder den Admiraal Abraham Krijnssen, de Kapiteins Pn. Julius Lichtenberg en Maurits de Rama, met drie onder hunne bevelen staande schepen, met 390 soldaten bemand. ingenomen

Maart, 31 dagen.

de zon in den ram, den 20sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt { morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
61	1	Zaterdag.	12	0	-	-
62	2	Zondag. 9.	0	35	1	20
63	3	Maandag.	2	8	2	56
64	4	Dingsdag.	3	46	4	30
65	5	Woensdag	5	0	5	28
66	6	Donderdag	5	54	6	18
67	7	Vrijdag.	6	40	7	2
68	8	Zaterdag.	7	24	7	43
69	9	Zondag. 10.	8	4	8	23
70	10	Maandag.	8	44	9	6
71	11	Dingsdag.	9	25	9	44
72	12	Woensdag	10	2	10	23
73	13	Donderdag	10	46	11	10
74	14	Vrijdag.	11	35	-	-
75	15	Zaterdag.	0	4	0	43
76	16	Zondag. 11.	1	32	2	20
77	17	Maandag.	3	9	3	53
78	18	Dingsdag.	4	34	5	4
79	19	Woensdag	5	28	5	48
80	20	Donderdag	6	7	6	24
81	21	Vrijdag.	6	39	6	54
82	22	Zaterdag.	7	8	7	21
83	23	Zondag. 12.	7	36	7	48
84	24	Maandag.	8	3	8	16
85	25	Dingsdag.	8	30	8	45
86	26	Woensdag	8	59	9	12

87	27	Donderdag	9	27	9	45
88	28	Vrijdag.	10	1	10	21
89	29	Zaterdag.	10	43	11	9
90	30	Zondag. 13.	11	37	-	-
91	31	Maandag.	0	13	1	0

Nieuwe Maan, Vrijdag den 7den, des morg. ten 1 ure 2 min.

Eerste Kwartier, Donderdag den 13den, des nam. ten 6 ure 59 min.

Volle Maan, Vrijdag den 21sten, des avonds ten 8 ure 28 min.

Laatste Kwartier, Zaterdag den 29sten, des nam ten 6 ure 55 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Maart 1722	Aanvaardde Mr Hendrik Temminck het bestuur als Gouv der Kolonie - 1847
Oprigting der Surinaamsche Maatschappij tot bevordering van den landbouw - 1852
Overgifte van het bestuur door den Baron R F van Raders aan Mr. Ph de Kanter, die thans ten derdenmale als Gouv a i optreedt
2 Maart 1718	Jan Courtier als Gouv der Kolonie benoemd - 1853 Aankomst der Duitsche commissie van kolonisatie per t schip <i>Cuba</i>
3 Maart 1757	Wigbold Crommelin als Gouvernem-Generaal benoemd
4 Maart 1826	De Roomsche Katholieke kerk, vroeger een schouwburg, ingewijd.
5 Maart 1667	Aanvaardde Maurits de Rama het bestuur als Gouv. der Kolonie.
6 Maart 1748	Werd het fort Sommelsdijk verlaten - 1754 Werd P A van der Meer tot Gouv -Gen benoemd - 1667 Het fort Zeelandia, bij verdrag aan de Nederlanden overgegaan.
9 Maart 1829	Oprigting der P W I Bank.
12 Maart 1689	Jan van Scharphuizen aanvaardt de regering als Gouverneur
15 Maart 1770.	Het huis van Sommelsdijk, den voorslag gedaan hebbende om deszelfs aandeel in de W I Societeit aan de stad Amsterdam over te dragen, worden Burgemeesteren gemagtigd, om het koopcontract te sluiten
16 Maart 1763	De eisch van Directeuren der W L Maatschappij, wegens de subsidiegelden, welke aan hen door de prov Utrecht zouden verschuldigd zijn, wordt bij resolutie van H H M ontzegd - 1853

	Plegtige uitreiking van eere teekenen voor langdurige en trouwe diensten aan de leden der schutterij.
22 Maart 1677	Overleed de Luitenant-Gouverneur Pieter Versterre
23 Maart 1848	Werd de handel en de vaart voor alle volkeren opengesteld.
26 Maart 1781.	De Boschnegers, 46 in getal, boden zich als soldaten aan, om het fort Nieuw-Amsterdam te helpen verdedigen tegen eenen mogelijken aanval der Engelschen, welke in December 1780 den oorlog aan de Nederlanden hadden verklaard
27 Maart 1802	Vrede van Amiens geteekend, waardoor de Kolonie weder door de Engelschen werd teruggegeven - 1854 Aanvang van den opbouw van een quarantaine hospitaal op de redoute Leijden.
31 Maart 1842	Trad Julius Constantijn Rijk als Gouverneur af

April, 30 dagen.
de zon in den stier, den 22sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
92	1	Dingsdag.	1	51	2	40
93	2	Woensdag.	3	30	4	9
94	3	Donderdag.	4	40	5	7
95	4	Vrijdag.	5	31	5	54
96	5	Zaterdag.	6	13	6	33
97	6	Zondag. 14.	6	54	7	15
98	7	Maandag.	7	36	7	57
99	8	Dingsdag.	8	15	8	36
100	9	Woensdag.	8	55	9	16
101	10	Donderdag.	9	36	9	50
102	11	Vrijdag.	10	21	10	45
103	12	Zaterdag.	11	14	11	45
104	13	Zondag. 15.	-	-	0	20
105	14	Maandag.	1	9	1	56
106	15	Dingsdag.	2	40	3	23
107	16	Woensdag.	3	58	4	29
108	17	Donderdag.	4	52	5	12
109	18	Vrijdag.	5	30	5	48
110	19	Zaterdag.	6	4	6	18
111	20	Zondag. 16.	6	31	6	45
112	21	Maandag.	7	1	7	16
113	22	Dingsdag.	7	30	7	47
114	23	Woensdag.	8	0	8	16
115	24	Donderdag.	8	31	8	48
116	25	Vrijdag.	9	6	9	24
117	26	Zaterdag.	9	44	10	7

118	27	Zondag.	17.	10	30	11	0
119	28	Maandag.		11	30	-	-
120	29	Dingsdag.		0	9	0	53
121	30	Woensdag.		1	40	2	23

- 13 April 1747 Het kerkgebouw der Luthersche gemeente plegtig ingewijd - 1784 J G Wachters als Gouv Gen der Kolonie aangesteld - 1797 Viering van het 50jarig bestaan der Luthersche kerk - 1833 Plegtige afdanking der vrijwillige schepelingen - 1847 Plegtige viering van het 100jarig bestaan van het kerkgebouw der [...]vang Luth gemeente
- 14 April 1775 Werd de eerste steen gelegd van de oude Hoogduitsche Synagoge welke in 1895 werd afgebroken
- 15 April 1805 Trad Sir Charles Green als Gouv -Gen der Kolonie af
- 16 April 1805 Werd W C Hughes Luit Gen der Kolonie
- 18 April 1761 Junes Abercrombie en J R Zorre begeven zich in commissie naar de Aucaners, om t vredesverdrag tot stand te brengen - 1763 Paramaribo door een zwaren brand geteisterd
- 19 April 1770 Het aandeel van het huis van Sommelsdijk in de Kolonie Suriname gaat aan de stad Amsterdam over, voor eene som van f700 000 in drie termijnen te voldoen
- 21 April 1845 Werd R I Baron van Raders als Gouv der Kolonie aangesteld.
- 23 April 1751 Trad de Gouv Gen Mr Johan Jacob Mauritius af - Baron von Sporke aanvaardt de regering als Gouv, en zendt zijnen voorganger J J Mauritius in de daarop volgende maand, ter zuivering van tegen hem bij de Hooge Regering ingebragte klagten, naar Nederland op
- 27 April 1776 Hielden de leden van het Genootschap der Nimrods hunne eerste vergadering, wanneer tot Grootmeester en President werd benoemd de Nimrod Jan Nepveu
- 28 April 1804 Ging de Kolonie weder bij verdrag aan de Engelschen over onder Sir Charles Green en Samuel Hood - 1828 Aan komst van den Comm Gen Johannes van den Bosch

Mei, 31 dagen.

de zon in de tweelingen, den 20sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der Maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
122	1	Donderdag	3	4	3	39
123	2	Vrijdag.	4	9	4	36
124	3	Zaterdag.	5	0	5	22
125	4	Zondag. 18.	5	45	6	6
126	5	Maandag.	6	27	6	51
127	6	Dingsdag.	7	11	7	33
128	7	Woensdag.	7	54	8	14
129	8	Donderdag	8	36	8	56
130	9	Vrijdag.	9	19	9	41
131	10	Zaterdag.	10	4	10	29
132	11	Zondag. 19.	10	55	11	25
133	12	Maandag.	11	58	-	-
134	13	Dingsdag.	0	33	1	15
135	14	Woensdag.	1	52	2	27
136	15	Donderdag	3	1	3	33
137	16	Vrijdag.	3	58	4	23
138	17	Zaterdag.	4	43	5	1
139	18	Zondag. 20.	5	19	5	37
140	19	Maandag.	5	56	6	13
141	20	Dingsdag.	6	30	6	46
142	21	Woensdag.	7	4	7	20
143	22	Donderdag	7	39	7	56
144	23	Vrijdag.	8	14	8	35
145	24	Zaterdag.	8	55	9	16
146	25	Zondag. 21.	9	39	10	4
147	26	Maandag.	10	30	11	0

148	27	Dingsdag.	11	29	-	-
149	28	Woensdag.	0	3	0	38
150	29	Donderdag.	1	22	1	56
151	30	Vrijdag.	2	29	3	0
152	31	Zaterdag.	3	30	3	59

Nieuwe Maan, Zondag den 4den, des nam. ten 7 ure 6 min
Eerste Kwartier, Maandag den 12den, des morg ten 1 ure 8 min.
Volle Maan, Dingsdag den 20sten, des morg ten 4 ure 20 min
Laatste Kwartier, Dingsdag den 27sten, des morg ten 9 ure 57 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

- 2 Mei 1829 De Kap Luit van Es kommanderende Z M brik *de Valk*, bragt een kaperschip, met name *Dorego*, en een door den kaper gemaakten prijs genaamd *Lebre* ter reede van Paramaribo - 1832 Jhr E L Baron van Heeckeren als Gouv Gen met den rang van Gen Maj begiftigd en ingehuldigd
- 4 Mei 1809 Aanvaardt Charles graaf Bentinck het bestuur als Gouv -Gender Kolonie - 1828 Aankomst van den Schout bij Nacht P R Cantzlaar
- 5 Mei 1837 De Hoogduitsche Synagoge, waarvan de eerste steen in 1835 door Prins Hendrik der Nederlanden is gelegd ingewijd - 1838 Ferste steen gelegd van het tooneelgebouw *Thalia*
- 6 Mei 1680 Is, na het overlijden van den Gouv Hernsius, eene verandering in de Regering voorgevallen, en in plaats van zeven twaalf Raden van Politie en Justitie aangesteld - 1756 De Gouverneur Pieter van der Meer sterft en wordt in het Bestuur opgevolgd door Wigbold Crommelin (ten tweedenmale) als Gouv *ad interim*
- 8 Mei 1689 Zeilde eene Fransche vloot van negen oorlogschepen en ééne bombardeergaljoot, onder den Adm du Casse, de rivier op, en werd na een hevig bombardement aan het fort *Zeelandia* dat drie dagen duurde, genoodzaakt, geheel ontredderd en met verlies weder zee te kiezen - 1761 Aankomst der afgevaardigden bij het hoofd der Aucaners
- 9 Mei 1804 Pierre Berranger treedt af als Gouv Gen der Kolonie

- 14 Mei 1696 Mr Paul van der Veen volgt den heer van Scherpenhuizer als Gouv op
- 17 Mei 1679 Eenige kooplieden en geïnteresseerden dezer Kolonie leverden een smeekschrift in aan Hunne Hoog Mogenden om bijstand en hulp tegen de in opstand geraakte Indianen - 1833 Zware brand op de pl *Waterloo* in de Nickerie - 1851 Afkondiging van de Koninklijke besluiten, betreffende de behandeling tucht, voeding, kleeding en huisvesting der slaven
- 21 Mei 1683 De W I Komp verkoopt een derde der Kolonie aan Cornelis van Aerssens van Sommelsdijk, en een derde aan particulieren, wordende door de gezamentlijke eigenaren eene Maatschappij opgericht onder den naam van Geotroijeerde Societeit van Suriname - 1776 Maakte de vrije Neger Kwassie, door zijne gedane diensten tegen de Boschnegers bekend zijne opwachting, in eene particuliere nuldentie bij Z D H den Heere Prinse Erfstadhouder
- 22 Mei 1761 Vredes verdrag met de Aucaner Negers op eene plegtige wijze gesloten
- 28 Mei 1863 Werd bij Gouv resolutie de kolonisatie te Groningen geheel opgeheven
- 29 Mei 1828 Aftreding van den Gouv Abr de Veer, en overname van het bestuur door P R Cantzlaar, als Gouv Gen over de Nederl. W I Bezittingen
- 31 Mei 1683 Verkocht de W I Komp twee derden der Kolonie, waarvan aan de stad Amsterdam en aan den heer Cornelis van Aerssens van Sommelsdijk ieder één derde

Junij, 30 dagen.**de zon in den kreeft, den 21sten.**

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
153	1	Zondag. 22.	4	25	4	52
154	2	Maandag.	5	18	5	45
155	3	Dingsdag.	6	8	6	32
156	4	Woensdag.	6	56	7	18
157	5	Donderdag.	7	40	8	2
158	6	Vrijdag.	8	23	8	45
159	7	Zaterdag.	9	6	9	28
160	8	Zondag. 23.	9	51	10	15
161	9	Maandag.	10	35	11	2
162	10	Dingsdag.	11	25	11	51
163	11	Woensdag.	-	-	0	19
164	12	Donderdag.	0	50	1	24
165	13	Vrijdag.	1	53	2	20
166	14	Zaterdag.	2	48	3	16
167	15	Zondag. 24	3	54	4	12
168	16	Maandag.	4	34	4	58
169	17	Dingsdag.	5	18	5	40
170	18	Woensdag.	6	1	6	22
171	19	Donderdag.	6	42	7	4
172	20	Vrijdag.	7	23	7	47
173	21	Zaterdag.	8	5	8	27
174	22	Zondag. 25.	8	49	9	11
175	23	Maandag.	9	35	9	59
176	24	Dingsdag.	10	25	10	51
177	25	Woensdag.	11	19	11	46
178	26	Donderdag.	-	-	0	19

179	27	Vrijdag.	0	50	1	23
180	28	Zaterdag.	1	53	2	23
181	29	Zondag. 26.	2	56	3	29
182	30	Maandag.	4	1	4	32

Nieuwe Maan, Dingsdag den 3den, des morg. ten 4 ure 3 min.

Eerste Kwartier, Dingsdag den 10den, des nam. ten 6 ure 16 min.

Volle Maan, Woensdag den 18den, des nam. ten 4 ure 15 min.

Laatste Kwartier, Woensdag den 25sten, des nam. ten 2 ure 41 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Junij 1832	Instelling van het Militair Gerechtshof en van de Nederl. W. I. Bank
2 Junij 1662	Karel de II van Engeland geeft bij acte de landen en kusten van Suriname in vollen eigendom ten geschenke aan Sr Francis Willoughby, graaf van Parham, en aan Laurens Hide, tweede zoon van den Groot-Kanselier, graaf van Clarendon. - 1838. De Gouv. E. L. van Heeckeren geeft, uit hoofde van vertrek uit de Kolonie, het bestuur tijdelijk over aan Mr. Ph. de Kanter, Proc.-Gen.
5 Junij 1838	Vertrok de Gouv. van Heeckeren met verlof naar Nederland.
6 Junij 1682	Zeeland ontdoet zich van de Kol. Suriname voor f260,000 aan de W. I. Kompagnie.
8 Junij 1712	Zeilden twee Fransche vaartuigen onder den Adm. Jacques Cassard de Suriname op, onder de regering van Johan de Goijer, doch reeds den 14 waren de schepen genoodzaakt zee te klezen.
14 Junij 1852	Overlijden van Mr. Ph. de Kanter, Gouv. a. i. C. Barends aanvaardt als Gouv. a. i. het bestuur der Kolonie.
15 Junij 1790	Vertrek van den Gouv. Jan Gerhard Wichers naar Nederland, in de regering a. i. opgevolgd wordende door Jurfan François de Friderici - 1838. Overleed te Curaçao de Gouv. van Heeckeren met verlof naar Nederland.
18 Junij 1852	Kwam de Gouv. Jhr. J. G. O. S. von Schmidt auf Altenstadt te Paramaribo aan.
20 Junij 1845	Aankomst der eerste kolonisten op het etablissement Voorzorg aan de Saramacca

- 21 Junij 1842 Aankomst van den Wel Eerw. heer J. H. Betting en drie landbouwers, benoemd om eene geschikte landstreek alhier tot vestiging eener Europesche kolonisatie te kiezen.
- 22 Junij 1852 Aanvaardde de Gouv. von Schmidt auf Altenstadt het bestuur der Kolonie.
- 25 Junij 1806 De eerste steen gelegd van het stadhuis (steenen gebouw) bezijden het Gerechtshof door Z Exe den Gouv, in tegenwoordigheid van de civiele en militaire autoriteiten.
- 26 Junij 1835 Aankomst van Z. K. H. Prins Willem Hendrik met Zr. Ms. fregat *de Maas*.
- 28 Junij 1730 Overvielen de wegloopers de negers van de plantaadje Bergendaal, die in het veld bezig waren riet te kappen, namen hunne kapmessen weg, en vlugten, na eenige moorden te hebben gepleegd, door de negers gevolgd.

Julij, 31 dagen.**de zon in den leeuw, den 22sten.**

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's namiddags	
			ur.	min.	ur.	min.
183	1	Dingsdag	5	2	5	30
184	2	Woensdag	5	58	6	23
185	3	Donderdag	6	47	7	10
186	4	Vrijdag.	7	32	7	55
187	5	Zaterdag.	8	14	8	34
188	6	Zondag. 27.	8	54	9	11
189	7	Maandag.	9	31	9	49
190	8	Dingsdag.	10	9	10	27
191	9	Woensdag	10	47	11	8
192	10	Donderdag	11	28	11	50
193	11	Vrijdag.	-	-	0	13
194	12	Zaterdag.	0	40	1	9
195	13	Zondag. 28.	1	39	2	11
196	14	Maandag.	2	41	3	13
197	15	Dingsdag.	3	48	4	20
198	16	Woensdag	4	47	5	13
199	17	Donderdag	5	39	6	5
200	18	Vrijdag.	6	29	6	51
201	19	Zaterdag.	7	14	7	34
202	20	Zondag. 29.	7	47	8	18
203	21	Maandag.	8	40	9	2
204	22	Dingsdag.	9	24	9	46
205	23	Woensdag	10	10	10	33
206	24	Donderdag	10	56	11	20
207	25	Vrijdag.	11	46	-	-

208	26	Zaterdag.	0	13	0	42
209	27	Zondag. 30.	1	17	1	52
210	28	Maandag.	2	28	3	8
211	29	Dingsdag.	3	47	4	26
212	30	Woensdag	4	59	5	29
213	31	Donderdag	5	56	6	19

Nieuwe Maan, Woensdag den 2den, des nam. ten 1 ure 54 min.

Eerste Kwartier, Donderdag den 10den, des morg. ten 11 ure 46 min.

Volle Maan, Vrijdag den 18den, des morg. ten 1 ure 54 min.

Laatste Kwartier, Donderdag den 24sten, des nam. ten 7 ure 25 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Julij 1853.	Oprigting van het letterlievend
Genootschap: <i>Oefening kweekt kennis</i> te
Paramaribo.
3 Julij 1835.	Oprigting van het nieuwe kerkgebouw
der Nederl. Israël. Gemeente.
5 Julij 1835.	Werd de nieuwe Hervormde kerk
ingewijd.
6 Julij 1735.	Aanvaardde Jean Raije, als Gouv.-Gen.
het bestuur der Kolonie. - 1834. Werd de
nieuwe Luth. kerk ingewijd. - 1835.
Vertrek van Z.K.H. Prins Hendrik der
Nederlanden, met Zr. Ms. fregat <i>de Maas</i> .
7 Julij 1839.	Aankomst van den Schout-bij-nacht J.C.
Rijk, benoemd Gouv. van Suriname, met
Zr. Ms. korvet <i>Amphitrite</i> .
8 Julij 1668.	Vertrok sir Henry Willoughby, op
bepaalden last van Karel II, en Krijnssen
nam toen weder het bevel over als
Kommandeur van Suriname.
9 Julij 1822.	Werd door den Gouv. de Veer de eerste
steen gelegd van het Waaggebouw.
10 Julij 1691.	Oprigting eener kamer van kleine zaken
(subalterne Collegie). - 1853. Aankomst
te Albina aan de Marowijne van 19
kolonisten uit het Wurtembergsche en
Schwarzwald, om onder A. Kappler eene
vestiging aldaar te beproeven. - 1682.
Verkochten de Zeeuwen hun
eigendomsregt op de Kolonie aan
particulieren in Nederland voor eene som
van f200,000; deze vormden later de W.I.
Kompagnie, waaraan op den 23 Sept. van
hetzelfde jaar een octrooi van 10 jaren
werd verleend.

- 16 Julij 1839. Aanvaardde de Gouv.-Gen., Schout-bij-nacht J.C. Rijk het bestuur der Kolonie.
- 7 Julij 1747. Magtiging van Hoog Mogenden aan Gouverneur en Raden der Kolonie om zoowel de Hollandsche als Engelsche schepen op de reede tot verdediging te doen strekken ingeval van aanval, mits de schade vergoedende.
- 18 Julij 1816. Overleed de Gouv. W.B. van Panhuis, opgevolgd wordende door C.R. Vaillant als Gouv.-Gen. a.i. - 1833. Plegtige afdanking van de schutterij wegens het betrekken van het fort Zeelandia. - 1845. Aftreding van den Gouv. B.J. Elias en overgifte van het bestuur aan Mr. Ph. de Kanter.
- 19 Julij 1688. Werd C. van Aerssen van Sommelsdijk door 11 muitende soldaten door zesenvieftig wonden doorboord. - 1816. De Raadfiscaal Cornelis Reinhard Vaillant neemt a.i. het bestuur opzich. - 1833. Opheffing van het Embargo.
- 20 Julij 1684. Op verzoek van den heer van Sommelsdijk werd door de Staten van Holland besloten, in plaats van de misdadigers in de tuchthuizen te sluiten, hen naar de Kolonie te zenden, doch later wist de Kolonie zich daarvan te ontslaan.
- 21 Julij 1718. De Gouv. Jan Courtier bepaalt de doodstraf tegen weggelopen slaven. - 1776. Eerste toediening van den H. Doop aan een negerslaaf door de zendelingen der Moravische Broeder-Gemeente. - 1828. De kerk der Moravische Broeder-Gemeente, welke men in 1827 begonnen was te bouwen, ingewijd.
- 23 Julij 1855. Aankomst van Z. Exe. den Gen.-Maj. C.P. Schimpf, benoemd Gouverneur der Kolonie Suriname.
- 25 Julij 1688. Abraham van Vreedenburg aanvaardt de Regering a.i.
- 26 Julij 1839. Aanvaarding van het bestuur door den Gouv. J.C. Rijk. - 1849. Brand in de Princestraat bij de Hofstraat, waarbij twee

- 30 Julij 1688. woonhuizen en twee blokken negerhuizen eene prooi der vlammen zijn geworden. Werd in Suriname een dank-, vast- en bededag gehouden, voor de genadige bewaring der Kolonie en het herstel der rust.
- 31 Julij 1667. Vrede van Breda gesloten; het bezit der Kolonie Suriname aan de Nederlanders gewaarborgd.

**Augustus, 31 dagen.
de zon in de maagd, den 23sten.**

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's namiddags	
			ur.	min.	ur.	min.
214	1	Vrijdag.	6	41	7	4
215	2	Zaterdag.	7	23	7	41
216	3	Zondag. 31	7	58	8	15
217	4	Maandag.	8	30	8	47
218	5	Dingsdag.	9	2	9	17
219	6	Woensdag.	9	35	9	50
220	7	Donderdag.	10	6	10	23
221	8	Vrijdag.	10	41	10	57
222	9	Zaterdag.	11	17	11	38
223	10	Zondag. 32.	12	0	0	0
224	11	Maandag.	0	29	1	8
225	12	Dingsdag.	1	44	2	25
226	13	Woensdag.	3	6	3	46
227	14	Donderdag.	4	26	4	57
228	15	Vrijdag.	5	25	5	51
229	16	Zaterdag.	6	15	6	36
230	17	Zondag. 33	6	58	7	20
231	18	Maandag.	7	41	8	2
232	19	Dingsdag.	8	21	8	42
233	20	Woensdag.	9	3	9	24
234	21	Donderdag.	9	45	10	7
235	22	Vrijdag.	10	28	10	48
236	23	Zaterdag.	11	13	11	38
237	24	Zondag. 34.	-	-	0	8
238	25	Maandag.	0	43	1	25

239	26	Dingsdag.	2	11	2	56
240	27	Woensdag.	3	43	4	24
241	28	Donderdag.	4	54	5	22
242	29	Vrijdag.	5	48	6	9
243	30	Zaterdag.	6	29	6	47
244	31	Zondag. 35.	7	4	7	20

Nieuwe Maan, Vrijdag den 1sten, des morg. ten 1 ure 32 min.

Eerste Kwartier, Zaterdag den 9den, des morg. ten 4 ure 46 min.

Volle Maan, Zaterdag den 16den, des morg. ten 10 ure 18 min.

Laatste Kwartier, Zaterdag den 23sten, des morg. ten 1 ure 31 min.

Nieuwe Maan, Zaterdag den 30sten, des nam. ten 3 ure 37 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Aug. 1828	Het Regerings-Reglement, door den Comm -Gen. J. van den Bosch ingevoerd, op heden in werking gebragt.
3 Aug. 1688.	Werden de elf rebellen, die den Gouverneur Aerssen van Somelsdijk hadden vermoord, ter dood gebragt.
4 Aug. 1779	Werd B. Texier Gouv -Gen der Kolonie.
10 Aug. 1774	De eerste Surinaamsche courant uitgegeven door Mr. W. J Beeldsnijder Matroos (later benoemd tot Gouv. der Kolonie in 1782).
11 Aug. 1737.	De Gouv Mr. Jean Ruije sterft.
12 Aug. 1742	Overlijden van den Gouv Gerard van de Schepper. - 1796 Stierf aan boord van 's lands schip van oorlog <i>de Piet Hein</i> , In den ouderdom van 60 jaren, de Vice-Admiraal van de roode vlag Adriaan Braak, en werd den 13den plegtig op het fort Nieuw-Amsterdam begraven.
13 Aug. 1814	Suriname bij tractaat teruggegeven, met uitzondering van Demerary, Essequibo en Berbree.
14 Aug. 1715.	Overleed de Gouv. Johan de Goijer, en wordt vervangen door François Anthony de Rayneval a.i. - 1853 Aankomst te Braampunt van de eerste 124 Portugesche emigranten, met het schip <i>Maravetha</i> , kapt. Conde
15 Aug. 1826.	Z.M. neemt het besluit tot de in werking bringing van het Nederl muntstelsel.
17 Aug. 1799	Kwam eene Engelsche vloot, onder den Adm. Seymour, de rivier opzeilen, en de Kolonie ging toen bij verdrag over.

- 18 Aug. 1798 Door eenige jongelieden opgericht het Liefhebberij tooneelgenootschap onder de zinspreuk *Door ijrer bloeit de Lunst.*
- 24 Aug. 1792. Jurfan François de Friderici als Gouv -Gen., tevens Gen -Maj der infanterie enz., plegtig ingehuldigd
- 25 Aug. 1855 Overgave van het bestuur door Z. Exe. Jhr. J.G.O.S. von Schmidt auf Altenstadt aan Z. Exe. den Gen.-Maj titulair C P. Schimpf.
- 29 Aug. 1844 In den nacht werden drie hevige schokken van aardbeving gevoeld, de zwaarste die, naar het geheugen der oudste kolonisten, hier te lande immer hebben gewoed
- 31 Aug. 1846. Plegtige inwijding van het kanaal naar Kwatta door den Gouv R F Baron van Raders, in tegenwoordigheid van alle civiele en militaire autoriteiten. - 1855 Vertiek van Z. Exe. den oud Gouv. Jhr. J.G.O.S. von Schmidt auf Altenstadt naar Nederland

September, 30 dagen.
de zon in de weegschaal, den 22sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
245	1	Maandag.	7	34	7	50
246	2	Dingsdag.	8	3	8	17
247	3	Woensdag.	8	32	8	46
248	4	Donderdag.	9	0	9	13
249	5	Vrijdag.	9	29	9	43
250	6	Zaterdag.	9	56	10	14
251	7	Zondag. 36.	10	32	10	52
252	8	Maandag.	11	15	11	42
253	9	Dingsdag.	-	-	0	16
254	10	Woensdag.	1	3	1	49
255	11	Donderdag.	2	37	3	25
256	12	Vrijdag.	4	6	4	39
257	13	Zaterdag.	5	5	5	30
258	14	Zondag. 37.	5	55	6	16
259	15	Maandag.	6	36	6	57
260	16	Dingsdag.	7	16	7	37
261	17	Woensdag.	7	56	8	17
262	18	Donderdag.	8	37	8	56
263	19	Vrijdag.	9	15	9	37
264	20	Zaterdag.	9	58	10	20
265	21	Zondag. 38.	10	43	11	11
266	22	Maandag.	11	43	-	-
267	23	Dingsdag.	0	20	1	10
268	24	Woensdag.	1	58	2	48
269	25	Donderdag.	3	34	4	14

270	26	Vrijdag.	4	44	5	8
271	27	Zaterdag.	5	27	5	46
272	28	Zondag. 39.	6	4	6	19
273	29	Maandag.	6	34	6	50
274	30	Dingsdag.	7	1	7	17

Eerste Kwartier, Zondag den 7den, des avonds ten 8 ure 20 min.

Volle Maan, Zondag den 14den, des avonds ten 6 ure 32 min.

Laatste Kwartier, Zondag den 21sten, des morg ten 10 ure 11 min.

Nieuwe Maan, Maandag den 29sten, des morg ten 8 ure 11 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

2 Sept 1721	De Gouv Jan Courtier sterft, en François Anthony de Rayneval treedt ten derdenmale als Gouv a.i. op - 1744 De eerste steen gelegd van 't Luthersche kerkgebouw - 1775 Werden de plantaadjes Schoonouwen en Altona in Perica, door de weggeloopene negers afgeloopen en geplunderd
3 Sept 1832	Zware brand te Paramaribo, waarbij het kerkgebouw der Luthersche gemeente eene prooi der vlammen is geworden
5 Sept 1742	Was een octrooi geteekend van de Staten van W Hack e s, onder den Gouv Mauritius ter oprigting eener Muncompagnie doch deze onderneming mislukte, door het ongelukkig omkomen van 42 arbeiders, in eenen gebrekkigen mijngang te Bergendaal
7 Sept 1752	De Gouv van Sporke sterft, en wordt in 't bestuur opgevolgd door Wigbold Crommelin a.i.
9 Sept 1678	Door H I M de Heeren Staten van Zeeland en Z D H den Heere Prinse van Oranje werd tot Gouv van Suriname aangesteld de heer Johannes Hemsius, welke in 1663 Secretaris van den Raad van Justitie in Brazilië geweest was - 1793 De eerste steen gelegd aan het gebouw alwaar het Hof van civiele en militaire justitie, thans het Geregtschhof, zitting houdt
10 Sept 1832	Zware brand op de Joden Savannah
11 Sept 1737	Gerard van de Schepper als Gouv Gen aangesteld
17 Sept 1727	De Gouv Hendrik Temminck overlijt en François Anthony de Rayneval treedt

	voor de, vierdemaal als Gouv a.i. op - 1818 Werd bij koninklijk besluit de slavenhand 1 afgeschaft hetwelk den 28sten December van dat jaar te Suriname werd afgekondigd
19 Sept 1732	Vrede gesloten met den stam der Saramaccaner Boschnegers
20 Sept 1749	Werd de eerste vrede met ongeveer 1600 wegloopers in de Boven Suriname gesloten
21 Sept 1854	De eerste steen gelegd van den walmuur aan de westzijde van het waaggebouw, naar de platte brug
23 Sept 1682	Verkrijt de W I kompagnie een vernieuwd octrooi voor tien jaren van de Algemeene Staten
24 Sept 1764	Zeven misdadigers die zich schuldig gemaakt hadden aan het afloopen van den Oost Indievaarder <i>Nijenburg</i> , gevoerd door Jb ketel, en op uitdrukkelijk bevel van H H M voor het Hof van politie en justitie alhier waren terechtgesteld, ondergaan het doodvonnis ter reede van Suriname
25 Sept 1782	Mr W J Beeldsnijder Matroos, de eerste uitgever van dag bladen in Suriname wordt Gouverneur der Kolonie - 1783 Overleed de Gouverneur B Texier
27 Sept 1808	Stierf de Gouv Gen Carlyon Hughes te Paramaribo
30 Sept 1808	Johan Wardlay neemt het bestuur over

October, 31 dagen.

de zon in den schorpioen, den 22sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { 's namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
275	1	Woensdag	7	29	7	44
276	2	Donderdag	7	58	8	12
277	3	Vrijdag.	8	26	8	39
278	4	Zaterdag.	8	53	9	9
279	5	Zondag. 40.	9	25	9	43
280	6	Maandag.	10	3	10	24
281	7	Dingsdag.	10	49	11	17
282	8	Woensdag	11	51	-	-
283	9	Donderdag	0	36	1	29
284	10	Vrijdag.	2	17	3	3
285	11	Zaterdag.	3	44	4	15
286	12	Zondag. 41.	4	40	5	2
287	13	Maandag.	5	25	5	46
288	14	Dingsdag.	6	5	6	25
289	15	Woensdag	6	44	7	4
290	16	Donderdag	7	29	7	50
291	17	Vrijdag.	8	10	8	31
292	18	Zaterdag.	8	53	9	15
293	19	Zondag. 42.	9	38	10	1
294	20	Maandag.	10	25	10	53
295	21	Dingsdag.	11	26	-	-
296	22	Woensdag	0	4	0	52
297	23	Donderdag	1	40	2	24
298	24	Vrijdag.	3	4	3	40
299	25	Zaterdag.	4	11	4	33

300	26	Zondag.	43.	4	54	5	13
301	27	Maandag.		5	30	5	46
302	28	Dingsdag.		6	1	6	15
303	29	Woensdag.		6	29	6	45
304	30	Donderdag.		6	58	7	4
305	31	Vrijdag.		7	29	7	43

Eerste Kwartier, Dingsdag den 7den, des morg. ten 10 ure 1 min.

Volle Maan, Dingsdag den 14den, des morg. ten 3 ure 23 min.

Laatste Kwartier, Maandag den 20sten, des avonds ten 10 ure 30 min.

Nieuwe Maan, Donderdag den 30sten, des morg. ten 2 ure 18 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Oct. 1721	Hendrik Temminck als Gouv. der Kolonie aangesteld
4 Oct. 1707.	De Gouv. W. de Gruijter sterft, en wordt in de regering opgevolgd door François Anthony de Rayneval a.i. - 1717 Overleed Johan Mahonij als Gouv. der Kolonie, en wordt F. A de Rayneval voor de tweedemaal Gouv. a.i.
5 Oct. 1686.	Werd de Kolonie, ingevolge resolutie van H.H.M. de Heeren Staten-Generaal, gebragt onder het opzigt en bestuur van de geoctrooijeerde Surinaamsche Societeit. - 1832. Constitutie van eenen Quarantaine-Raad.
8 Oct. 1712.	Kwam Cassard ten tweedenmale, nu met acht groote oorlogschepen en dertig kleine vaartuigen, waarop 3000 man soldaten waren, de Suriname opzeilen, eene brandschatting, bedragende ruim één derde der waarde van alle bezittingen, werd in suiker, slaven, goud, zilver, enz uitbetaald.
9 Oct. 1832.	Oprigting van een gezondheidsbestuur te Paramaribo. - 1845. Aankomst van den Gouv. Baron R.F. van Raders te Paramaribo
11 Oct. 1812	Dood van den oud-Gouv. J. F de Friderici.
12 Oct. 1785.	Het eeuw feest van het bestaan der Sijnagoge op de Joden-Savannah luisterrijk gevierd
13 Oct. 1830	Vonnis ter executie, gelegd tegen de gezaghebbers en verdere officieren van het op den 2den Met des vorigen Jaars prijs gemaakte kaperschip <i>Dorego</i> . - 1845

- Aanvaardde de Gouv Baron R.F. van Raders het bestuur der Kolonie.
- 14 Oct. 1834 Vertrek van het eerste vijftal personen of huisgezin, tot de stichting van eene kolonisatie, naar 's Rijks Dom. grond Voorzorg, in Rio Saramacca.
- 15 Oct. 1767. Zeilde de Kapit John Hermans met eene Engelsche vloot de rivier Suriname op, beschoot het fort Zeelandia hevig, waardoor het fort en de geheele Kolonie den 18den bij verdrag overgingen.
- 18 Oct. 1853 Aankomst van 14 Chinesche landbouwers, per Zr Ms. transportschip *Merwede* uit Oost Indie; zijnde deze kolonisten bestemd voor de gouvernements plantaadje Catharina Sophia.
- 20 Oct. 1695 Werd Mr. Paul van der Veen Gouv. der Kolonie - 1819. Aankomst van twee commissarissen uit Engeland, om een gemengd gerechtshof tot wering van den slavenhandel uit te maken.
- 21 Oct. 1766 Voelde men 's morgens kwartier over vijf ure eene zware aardbeving, welke drie achtereenvolgende dagen duurde, van tijd tot tijd hevige schuddingen veroorzakende.
- 22 Oct. 1754 Aanvaardde Pieter Albert van der Meer het bestuur als Gouv -Gen der Kolonie
- 23 Oct. 1706 Mr Willem de Goijer aangesteld als Gouv.-Gen der Kolonie.
- 26 Oct. 1826. Werd de publicatie tot het t{problem}ereeren van het circulerend papierengeld afgekondigd.
- 27 Oct. 1712. Onderhandeling voor eene brandschatting met den vlootvoogd Jacques Cassard - 1769. Aanvaardde Jan Nepveu het bestuur de Kolonie als Gouv.-Gen.
- 29 Oct. 1766 Dank- en bededag gehouden wegens den gelukkigen afloop der aardbeving.

November, 31 dagen
de zon in den schutter, den 22sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braampunt. { 's namiddags	
			ur.	min.	ur.	min.
306	1	Zaterdag.	7	59	8	14
307	2	Zondag. 44.	8	30	8	47
308	3	Maandag.	9	6	9	24
309	4	Dingsdag.	9	44	10	6
310	5	Woensdag.	10	35	11	3
311	6	Donderdag.	11	37	-	-
312	7	Vrijdag.	0	20	1	4
313	8	Zaterdag.	1	49	2	30
314	9	Zondag. 45.	3	7	3	38
315	10	Maandag.	4	5	4	31
316	11	Dingsdag.	4	54	5	27
317	12	Woensdag.	5	37	6	0
318	13	Donderdag.	6	22	6	45
319	14	Vrijdag.	7	7	7	31
320	15	Zaterdag.	7	52	8	15
321	16	Zondag. 46.	8	36	9	0
322	17	Maandag.	9	24	9	47
323	18	Dingsdag.	10	13	10	40
324	19	Woensdag.	11	9	11	41
325	20	Donderdag.	-	-	0	15
326	21	Vrijdag.	0	54	1	32
327	22	Zaterdag.	2	8	2	39
328	23	Zondag. 47.	3	11	3	39
329	24	Maandag.	4	8	4	28
330	25	Dingsdag.	4	47	5	5

331	26	Woensdag	5	24	5	44
332	27	Donderdag	6	1	6	16
333	28	Vrijdag	6	33	6	50
334	29	Zaterdag	7	9	7	24
335	30	Zondag 48.	7	41	8	0

Eerste Kwartier, Woensdag den 5den, des avonds ten 9 ure 46 min.

Volle Maan, Woensdag den 12den, des nam. ten 1 ure 19 min.

Laatste Kwartier, Woensdag den 19den, des nam. ten 2 ure 57 min.

Nieuwe Maan, Donderdag den 27sten, des avonds ten 8 ure 24 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

1 Nov 1741	Gerard van de Schepper als Gouv -Gen ontslagen.
2 Nov 1774	Is bij Braampunt op de modderbank blijven zitten een cache tot, deze visch was 48 voet lang, houdende van den neus tot de oogen 12 voet, en, op de zijde liggende, 7 1/2 voet Rijnl hoogte
8 Nov 1811	Overleed de Gouv -Gen Graaf Bentinck
9 Nov 1728	Aanvaardde Mr Karel I[.]us Henry de Cheusses het bestuur als Gouv -Gen der Kolonie
10 Nov 1785.	Kwam binnen de rivier Suriname een éénmastvaarturg, bemand met slechts één man, genaamd J Schakfort, komende met eene lading krijt van Londen, laastelijk van l'Orient, van waar hij den 6den Julij was vertrokken
11 Nov 1811	Pinson Bonham treedt als Gouv -Gen op - 1842 Aankomst van den Gouv -Gen B J Elias
15 Nov 1717	Jan Courtier als Gouv -Gen aangesteld - 1842 Overname van het bestuur door den Gouv -Gen Elias
20 Nov 1798.	Werd het Tooneelgenootschap <i>De verrezene Phoenix</i> opgericht - 1827 De Surinaamsche Maatschappij van Weldadigheid opgericht.
22 Nov 1768	Wigbold Crommelin, Gouv.-Gen., treedt af, met verlof naar Nederland.
23 Nov 1802	De Kolonie door Blois van Treslong (ten gevolge van den vrede van Amiens) overgenomen van den Engelschen Adm Campbell

- 24 Nov 1683 Kwam Cornelis van Aerssen, Heer van Sommeldijk, Plaat, Bommel, Spijk, enz., als Gouv -Gen in de Kolonie
- 26 Nov 1668 Hebben H H M de Heeren Staten Gen der vereenigde Nederlanden den heer Philip Julius Lichtenberg tot Gouverneur van Suriname benoemd
- 27 Nov 1808 Overlijden van den Gouv -Gen W C. Hughes
- 28 Nov 1852 Plegtige viering van het 25jarig bestaan der Surinaamsche Maatschappij van Weldadigheid.

December, 31 dagen.
de zon in den steenbok, den 21sten.

Dagnummer des jaars.	Dagnummer der maand.	D A G N A M E N .	Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt { morgens.		Aanwijzing van den hoogsten waterstand aan Braamspunt. { namiddags.	
			ur.	min.	ur.	min.
336	1	Maandag.	8	18	8	37
337	2	Dingsdag.	8	56	9	18
338	3	Woensdag.	9	41	10	5
339	4	Donderdag.	10	29	10	59
340	5	Vrijdag.	11	26	11	59
341	6	Zaterdag.	-	-	0	33
312	7	Zondag. 49.	1	12	1	45
313	8	Maandag.	2	20	2	54
344	9	Dingsdag.	3	24	3	55
345	10	Woensdag.	4	21	4	49
346	11	Donderdag.	5	14	5	41
347	12	Vrijdag.	6	5	6	31
348	13	Zaterdag.	6	56	7	19
349	14	Zondag. 50.	7	44	8	6
350	15	Maandag.	8	30	8	52
351	16	Dingsdag.	9	13	9	38
352	17	Woensdag.	9	50	10	22
353	18	Donderdag.	10	44	11	7
354	19	Vrijdag.	11	29	11	54
355	20	Zaterdag.	-	-	0	21
356	21	Zondag. 51.	0	52	1	25
357	22	Maandag.	1	54	2	24
358	23	Dingsdag.	2	54	3	25
359	24	Woensdag.	3	55	4	24
360	25	Donderdag.	4	46	5	9

361	26	Vrijdag.	5	30	5	52
362	27	Zaterdag.	6	12	6	31
363	28	Zondag. 52.	7	1	7	13
364	29	Maandag.	7	33	7	53
365	30	Dingsdag.	8	13	8	33
366	31	Woensdag.	8	53	9	11

Eerste Kwartier, Vrijdag den 5den, des morg. ten 7 ure 50 min.

Volle Maan, Vrijdag den 12den, des morg. ten 0 ure 36 min.

Laatste Kwartier, Vrijdag den 19den, des morg. ten 11 ure 7 min.

Nieuwe Maan, Zaterdag den 27sten, des nam. ten 1 ure 8 min.

Geschiedkundige aantekeningen van Suriname.

4 Dec. 1802.	Werd de Gouv.-Gen. Jurfan François de Friderici gesuspendeerd, en het bestuur door Blois van Treslong en twee Raden waargenomen.
5 Dec. 1775.	Werd de plantaadje Killenstein Nova, In de Casiwunica, door de wegloopers afgeloopen en geplunderd.
6 Dec. 1776.	Kwam een transport 350 krijgslieden uit Holland aan; met deze versterking maakte de Kolonel Tourgeoud eene boschtogt naar de rivier Marowyne.
9 Dec. 1808	P. Beranger Gouverneur-Generaal.
11 Dec. 1734.	Jacob Alexander de Cheusses aanvaardt het bestuur als Gouv.-Generaal.
12 Dec. 1712.	De Admiraal Cassard verlaat de Kolonie.
15 Dec. 1831.	Overleed Z. Exe. de heer Gouv -Gen. P.C. Cantzlaar.
19 Dec. 1831	Mr. E.L. Baron van Heeckeren Gouv.-Gen. a.i.
20 Dec. 1688	Werd Jan van Scherpenhuizen Gouv.-Gen. der Kolonie.
21 Dec. 1791.	Werd voor het eerst het etablissement Voorzorg, aan de Saramacca, door besmette negers bevolkt.
22 Dec. 1784.	Werden twee zware schokken van aardbeving gevoeld, welke echter geene schade in deze volkplanting hebben veroorzaakt.
23 Dec. 1735.	J. van Raije aanvaardt de regering als Gouverneur.
27 Dec. 1853.	Oprigting van het Onderwijzersgezelschap.
29 Dec. 1851.	Werd bij Koninklijk besluit de Gouv. R.F. Baron van Raders eervol ontslagen.

31 Dec. 1782.

Het *Collegium Medicum* opgericht. - 1841.
Brand in het fort Zeelandia, In de
nabijheid van het kruidmagazijn. - 1816.
Staking van het kanaal naar Kwatta, op
last van het Ministerie.

**Ministerie van Kolonien, hooge regering,
schutterij, militiewezen, collegien en ambtenaren
in de kolonie Suriname.**

Ministerie van Kolonien.

Minister: Z. Exc. Mr. P. Mijer. (Komm.) Audientie des Woensdags ten 12 ure.

Waarnemend Secretaris-Generaal: Mr. L.W.C. Keuchenius.

Referendarissen: G.S. de Veer (R.N.L.) (*fungerend*), N.C. Mulder (R.N.L.), J.P. Feith.

Adviseur voor de Oost- en West-Indische pensioenfondsen: J.G. Arbon (R.N.L.) te Rotterdam.

Hoofd-Commiesen: J.C. Jansen, Jhr. E.F.M. van Alphen (*titulair*).

Commiesen.

H.T. Krabbe.

J.H. v. Ebbendorp. (R.E.K.)

J.O. Boogaard.

M. Tamson.

Adjunct-Commiesen.

J.G.P. Serrurier.

J.A. van den Bossche.

S.A. Overgaauw.

G.A. Buijs.

G.M. de Jongh.

W.H. Muller.

G.H.J. Elliot Boswel.

G. Dijkmans.

Bureau van Koloniale bestellingen.

De gepensioneerde Kolonel van het leger in N.I. en buitengewoon Adjutant van Z.M.W.A. Roest (R.M.W. 4de kl. en R.N.L.), *waarnemend Administrateur*.

Hoofd-Commies: A.A. de Meijier.

Commiesen: E.L. Kindt, A. Gimberg van der Hoeven.

Adjunct-Commies: T.J. van Schouwenburg.

Bureau van contrôle der Koloniale bestellingen en remises.

Referendaris: H.J. de Meijier.

Commiesen: J.W.F. van Hoorn, J.C.P. Evers, A.C. Mulder.

Adjunct-Commiesen: J.F. Braun.

Administratie van het Koloniaal Werfdepôt.

Referendaris-Verificateur: J.A. Boogaard.

Adjunct-Commies: H.W. Stieler.

Koloniaal Magazijn te Amsterdam.

P.L. de Munnick, *Agent voor het Ministerie van Kolonien*.

Mr. L.C.D. van Dijk, *Adjunct-Commies*, belast met de functien van *Archivarius bij de Oude Oost- en West-Indische Charters*.

**Hooge regering,
schutterij, militiewezzen, kollegien en ambtenaren en de kolonie
Suriname.**

Zijne Exc. C.P. Schimpf (R.M.W. en R.N.L.), *Generaal-Majoor titulaire, Gouverneur der Kolonie Suriname.*

Adjudanten van den Gouverneur.

P.F. Kamerling, *2de Luit. bij de Schutterij.*

Procureur-Generaal.

Mr. J. AE. Lisman. (R.N.L.)

Administrateur van Financien.

A.A.T. de Man. (Uitlandig; wordende zijne betrekking waargenomen door A. Wildeboer, *Koloniale Ontvanger.*)

Gouvernements-Secretaris, tevens Ambtenaar van den Burgerlijken Stand.

Mr. A. Kikkert Schotborgh. (R.N.L.) (Uitlandig; wordende zijne functien waargenomen door Mr. E.A. van Emden, *Gekwalificeerd Lid van het Geregts-hof.*)

Koloniale Raad.

Z. Exc. de Gouverneur, *President*.
De Procureur-Generaal.
De Administrateur van Financien.
W. Humphreys.
Mr. Barnet Lyon.
Paul R. Planteau.
A.H.F.J. Kennedy.
Mr. G.J.A. Bosch Reitz.
T. Jansen Eijken Sluijters.
Mr. E.A. van Emden, *waarnemend Gouv. Secretaris*.

Geregtshof.

Mr. F.M.C. Pels Rijcken, *President*.
Mr. J.C. Palthe Wesenhagen. (M.K.) (Uitlandig.)
Mr. G. de Meinertzhagen.
Mr. E.A. van Emden. (Waarnemende de functien van den *Gouv. Secretaris*.
Mr. B. Donker Curtius. (M.K.)
Mr. J.M. Jansen Eijken Sluijters. (*Lid van het Collegie van Kleine Zaken.*) *Prov. Lid*.
Jhr. Mr. J.M.A. Martini van Geffen, *Griffier*.

Collegie van Kleine Zaken.

Mr. H.C. Focke (M.K.), *President*.
Mr. A.T. Kruijthoff, *Assessor*.
Mr. J.M. Jansen Eijken Sluijters, *Assessor*. (Thans *prov. Lid van het Geregtshof*.)

G. Duijckinck, *Tijdelijk Assessor*.
E.J. van Wijhe, *Griffier*.

Particuliere West-Indische Bank.

Hoofd-Directie.

Z. Exc. de Gouverneur,	<i>President.</i>
De Procureur-Generaal,	} <i>Leden.</i>
De Administrateur van Financien,	} <i>Leden.</i>

(Wordende gedurende de uitlandigheid van den heer A.A.T. de Man, diens betrekking bij de Hoofd-Directie waargenomen door den heer Mr. E.A. van Emden, *waarnemend Gouv. Secretaris.*)

A. Wildeboer (R.N.L.), *Commissaris en Secretaris.*

Pupillaire Raad.

De Procureur-Generaal,	<i>Voorzitter.</i>
De Administrateur van Financien,	} <i>Leden.</i>
De President van het Collegie van Kleine Zeken,	} <i>Leden.</i>
J.E. Wesenhagen,	<i>Secretaris.</i>

Collegie van Commissarissen van het Departement der onbeheerde boedels.

E. van Emden, *President.*
Mr. J.M. Jansen Eijken Sluijters, *Lid.*
J. Ellis, *Plaatsvervangend Lid en Secretaris.*
J.E. Wesenhagen, *Plaatsvervangend Lid.*

Heemraadschappen.***Divisie Boven-Suriname en Thorarica.***

T. Jansen Eijken Sluijters	<i>Heemraad.</i>
J.P. Kampf	<i>Burger-Kapitein.</i>
C.D. Brakke	<i>1ste Luitenant.</i>
H.G. Kuster	<i>2de Luitenant.</i>
J. Keesen	<i>2de Luitenant.</i>
Th. de Niefeld	<i>2de Luitenant.</i>

Divisie Para.

Mr. G.J.A. Bosch Reitz	<i>Heemraad.</i>
J.J. Spiering	<i>Burger-Kapitein.</i>
	<i>1ste Luitenant.</i>
F. Wolff	<i>2de Luitenant.</i>
G.C.P. Leue	<i>2de Luitenant.</i>
J. Morison	<i>2de Luitenant.</i>

Divisie Beneden-Commewijne.

W. Humphreys	<i>Heemraad.</i>
B.W. van der Vlugt	<i>Burger-Kapitein.</i>
A. Ricketts	<i>1ste Luitenant.</i>
J. Reinking	<i>2de Luitenant.</i>
C.A. de Sanders	<i>2de Luitenant.</i>

Divisie Beneden-Cottica.

A.H.T.J. Kennedy	<i>Heemraad.</i>
W. van der Vinne	<i>Burger-Kapitein.</i>

	<i>1ste Luitenant.</i>
H.L.G. Kleine	<i>2de Luitenant.</i>
J.J. Charmes	<i>2de Luitenant.</i>
J.E. Schmid	<i>2de Luitenant.</i>

Divisie Boven-Commewijne.

W. Humphreijs	<i>Heemraad.</i>
D. Uhlenkamp	<i>Burger-Kapitein.</i>
P. Ringeling	<i>1ste Luitenant.</i>
J.C. Ellis	<i>2de Luitenant.</i>
P. May	<i>2de Luitenant.</i>

Divisie Boven-Cottica en Perica.

Paul R. Planteau	<i>Heemraad.</i>
W. van Thol, Jr.	<i>Burger-Kapitein.</i>
W.C. Limes	<i>1ste Luitenant.</i>
W. van der Heijden	<i>2de Luitenant.</i>
R. de Haas	<i>2de Luitenant.</i>

Divisie Saramacca.

Mr. Barnet Lyon	<i>Heemraad.</i>
Mr. W. van Brugh Duijckinck	<i>Burger-Kapitein.</i>
F. Carstairs	<i>1ste Luitenant.</i>
G.J. Hoefstede	<i>2de Luitenant.</i>
J.F.L.R. van Onna.	<i>2de Luitenant.</i>
F. Boeddinghaus	<i>2de Luitenant.</i>

Commissariaat voor de zaken der bevredigde Boschnegers en Indianen.

De Procureur-Generaal.

H.C.J. Slengarde, *Assistent*.

Commissariaat voor de zaken der Slavenbevolking.

De waarnemende Gouv. Secretaris.

Gouvernements-Secretarie.

J.E. Wesenhagen,	<i>Hoofd-Commies.</i>
S.C. Nassy,	} <i>1ste Commiesen.</i>
C.L.G. van Amson,	} <i>1ste Commiesen.</i>
J.S. Burne, <i>belast met de Posterij.</i>	} <i>2de Commiesen.</i>
A.F. van Amson, <i>Adjunct-Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, tevens belast met de registratie der slaven.</i>	} <i>2de Commiesen.</i>
J.F. Saile Vanier,	} <i>2de Commiesen.</i>
B.J. Greeve,	} <i>1ste Klerken.</i>
J.H. Flu,	} <i>1ste Klerken.</i>

Klerken.

E.F. van Bommel.

E.C. Wesenhage.

H. van Meerten.

J.G. Calgreen.

J.N.E. de Mesquita.

J.A.H. de Granada.

P.F. Kamerling, } *Ambtenaren ter beschikking van den Gouverneur.*

P. Stolte, } *Ambtenaren ter beschikking van den Gouverneur.*

C.J. 't Hart, *Kamerbewaarder bij den Kolonialen Raad.*

M.H. Nahar, *Bode.*

Gouvernements-Solliciteur.

Mr. A.W. Thirkou.

Bureau van den Procureur-Generaal en Parket van het Publiek Ministerie.

A. Regterlijke Politie.

J. van Lier, *1ste Adsistent.*

J.J. Ooijkaas, Jr., *2de Adsistent.*

B.F.A. Fränckel, *Luitenant van Politie.*

B. Administratieve Politie.

J.M. Ballin, } *Klerken.*

A.H. de Granada, } *Klerken.*

J.F. Faverey, Jr., *Directeur van 's lands grond Boniface.*

J.C. Straub, *Cipier in het fort Zeelandia.*

Administratie van Financien.

Hoofd-Commies.

C. Rens, *1ste Commies. belast met de recherche.*

P.N. Greeber, } *2de Commiesen.*

J.W. Engelbrecht, } *2de Commiesen.*

P.G. Labadie, } *2de Commiesen.*

J. van Vulpen, } *2de Commiesen.*

M.F. Wessels, } *Klerken.*

J.W. Sanches, } *Klerken.*

Bureau van den Ontvanger.

A. Wildeboer (R.N.L.), *Koloniale Ontvanger en Betaalmeester, waarnemend Administrateur van Financien.*

J. Ellis, *Hoofd-Commies, waarn. Koloniale Ontvanger en Betaalmeester.*

G.F. Wesenhagen,	1ste Adsistent.
J.A. Vallee,	2de idem.
R.M. Alvares,	} Adsistenten.
E.G. Brink,	} Adsistenten.
C. Wildeboer,	Klerk.

Griffie van het Gerechtshof.

W.C. Grunberg, *Commies.*

C.M.A. Faverey, *Gekwalificeerd Commies.*

D. Juda, *Deurwaarder.*

R.F. Bühm, *Gekwalificeerd Deurwaarder.*

Advokaten.

Mr. C. Heilbron.

Mr. A.W. Thurkou.

Procureurs.

H.F. Wesenhagen.

B.E. Colaco Belmonte (*Uitlandig*).

S. van Praag.

N.T.A. Arlaud.

Exploiteurs.

S. Abendanon,	Sz.
J.A. Salomons,	} <i>Substituten.</i>
N.A. van Amson,	} <i>Substituten.</i>
J. Emanuels,	} <i>Substituten.</i>

Gezwooren Klerken (Notarissen).

S.H. de Granada.
M.L. Goede.
R.J. Gollenstede.

Griffie van het Collegie van Kleine Zaken.

J.P.W. van Eijck,	<i>Commies.</i>
A.M. Fernandes,	} <i>Deurwaarders.</i>
A. Fernandes, Jr.,	} <i>Deurwaarders.</i>

Departement der onbeheerde boedels en weezen.

Ch. Lionarons,	<i>Curator en Weesmeester.</i>
C. Kaersenhout,	<i>1ste Commies.</i>
M.N. Arlaud,	} <i>2de Commiesen.</i>
H.S. Abendanon,	} <i>2de Commiesen.</i>

Klerken.

D.M. Fernandes.
J.E.F. Pottendorf.
C.W. Ochlers.
A.B. Fredrik.
M.J. Lionarons, *Invorderaar en Bode.*

's Lands Magazijnen.

Mr. A.T. Kruijthoff,	<i>Magazijnmeester.</i>
W.H. van Kruijne,	<i>2de Commies.</i>
J.C. Kosterman,	} <i>Klerken.</i>
J.H. Ferrier,	} <i>Klerken.</i>

's Lands Waag.

A.E. Halfhide, <i>Waagmeester.</i>
C.W. Knauf, <i>Adsistent.</i>
M.C. Nassy, <i>Meter der sterke dranken.</i>
P.C. van de Vreugd, <i>Rooimeester der melassievaten.</i>
D.J. Loth, <i>Ijkmeester.</i>

Vendumeesters.

A. Salomons.
J.F. Faverey.
J.C. Gomperts.

Wijkmeesters.

Wijk A.	J. van Bommel.
	H. Goudman.
	A.W. Oppenheimer.
Wijk B.	J.C. Doerrleben.
	D.J. Loth.
	J.F. Saile Vanier.
Wijk C.	J. Gisius.
	M.J. Goedeman.
	W.H. van Kruijne.
Wijk D.	J. Voet.
	J.L. van Hoek.
Wijk E.	M.L. Goede.
	A.F. van Amson.

Wijk F.	C. Favery.
	D. Kruse.
	J.H. Flu.
1 ^e Buitenwijk:	A.B. Frederik.
2 ^e Buitenwijk:	J.F. Favery, Jr.

Stads-Geneesheer.

J.A. Muller, Jz., *M.C. et A.O. Doct.*

Stads-Heelmeester.

B. Weijl.

Stads-Vroedmeester.

J. del Monte Lyon, *M.C. et A.O. Doct.*

Stads-Architect.

J.A. Voigt, *tijdelijk belast met het Genie-Departement.*

Havenmeester.

G. Duijckinck.

Departement der Boschnegers.

C.L. d'Hondt, *Posthouder bij de Aucaners.*

P.F. Corsten, *idem bij de Bocoë en Moëssinga's.*

A.W.G. v. Lutsenburg, *idem bij de Saramaccaners.*

C.A. Dorwart, *idem bij de Indianen van de Maratakka.*

A. Kappler, *Adsistent-Posthouder bij de Aucaners.*

Departement der Slavenbevolking.

H.C.J. Slengarde, *Adsistent.*

A.F. van Amson, *belast met de Registratie.*

Etablissement Batavia.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris, *Administrateur.*

A.F. van Amson, *Adsistent.*

J.K. Ooijkaas, *M. Doct., Geneesheer.*

G.M. van der Hoop, *Directeur.*

Bedienaars der Begrafenissen.

C.G. Kreps.
C.G.A. Kreps, *Adjunct*.

Schutterij.

Staf.

B.C. van den Ende (XX), *Majoor*.
S.M. Bromet (XXV), *Kapitein-Kwartiermeester, tevens Officier van kleeding en wapening*.
H.G. Roux, *Kapitein, Opperbrandmeester*.
B.E. Colaço Belmonte, *2de Luitenant-Adjutant*. (v.)
P.F. Kamerling, *2de Luit.-Adjutant van den Gouverneur*.
H. Degenhard, *2de Luit., Adjunct-Brandmeester*.
A.A. Samuels (XXV), *Sergeant-Majoor Kapelmeester*.
S.H. Boas (XX), *Tamboer-Majoor en Bode*.

Kapiteins.

S.B. de Mesquita (XX).
F.P. Bouquenon (XX). (v.)
J.A. de Vries (XXV).
H. Goudman.
J.H. Zaal.

1ste Luitenants.

H.H. Kramer.
S. Abendanon, Sz. (XV).
E.G. Brink.
J.A. May (XX).
J. van Gelder.

2de Luitenants.

J.W. Engelbrecht.
 J.J. Ooijkaas, Jr.
 C.S.P. Dericks.
 J.A. Vallee.
 J. von Königslow.
 J.C. Gomperts.
 G.J. Lugard, Jr.

Schuttersraad.

H.S. Abendanon, <i>Kapitein</i> ,	<i>President.</i>
J.H. Zaal, <i>1ste Luitenant</i> ,	} <i>Leden.</i>
J.J. Ooijkaas, Jr., <i>2de idem</i> ,	} <i>Leden.</i>
H.A. Vallee, <i>Sergeant-Majoor</i> ,	} <i>Leden.</i>
W.J.G. Labad, <i>Sergeant</i> ,	} <i>Leden.</i>
R.J.M. O'Ferrall, <i>Korporaal</i> ,	} <i>Leden.</i>
A.H.J. Guljé, <i>Schutter</i> ,	} <i>Leden.</i>
S.M. Bromet, <i>Kapitein-Kwartiermeester</i> ,	<i>Secretaris.</i>

Brandwezen.

H.G. Roux, *Opperbrandmeester*.
 H.J. Blancke, *adsistent-Brandmeester*.
 H. Degenhard, *adjunct-Brandmeester*.

Militairwezen.**Militair-Geregtshof.**

Mr. F.M.C. Pels Rijcken, *President*.
 Mr. J.C. Palthe Wesenhagen. (v.)
 Mr. G. de Meinertzhagen.
 Mr. B. Donker Curtius. (M.K.)

H. Schorrenberg, *1ste Officier van Gezondheid, 2de klasse.* (R.N.L.) (R.E.K.)
E.J. Slengarde (R.N.L.), *Kapitein.*
N. Nielson, *1ste Luitenant-Kwartiermeester.*
Jhr. Mr. J.M.A. Martini van Geffen, *Griffier.*
Mr. J. AE. Lesman (R.N.L.), *advokaat-Fisikaal.*
Mr. J.M. Jansen Eijken Sluijters, *waarn. Auditeur-Militair.*

Europeesch Garnizoen.

Bataillon Jagers n°. 27.

J.C. de Normandie 's Jacob (M.W.O 4de kl.) (M.K.) (XXX), *Buitengewoon
Adjutant van Zijne Majesteit, Luit.-Kol., Kommandant van het garnizoen en
der troepen van Suriname.*
....., *2de Luit.-Adjutant, tevens Plaatselijk Adjutant.*

Kapiteins.

D.A. du Cloux (XXV).
J. Bronner (XX).
E.J. Slengarde (R.N.L.) (XX).

1ste Luitenants.

H. van Rhijn (XV).
H.L. de Villeneuve (XV).
C.M. Naboer.
J.A. van der Meulen.
J.C. Stadius van Eps.

2de Luitenants.

J.J. Scheek.
J.N. Westerborg.
H. Knoch. (v.)
M. Römer Price. (v.)
J.F. van Rosevelt.
J.W.O. van Dijck.
C.W. Schotborgh.
K. Schotborgh.

Artillerie.

C. Janse (XV), *Kapitein.*
Jhr. C.A. van Sijpestein (R.N.L.), *1ste Luit. à la suite.* (v.)
E.C. Reinalda (XV), *1ste Luitenant.*
J. Leijntjes, *2de Luitenant.*

Geneeskundige dienst.

1ste Officier van Gezondheid, 2de klasse.

H. Schorrenberg (R.N.L.) (R.E.K.) (XXXV), *Chef.*

Officieren van Gezondheid, 2de klasse.

T.W.L. Tijdeman (R.L.v.E).
F.A.C. Dumontier. (v.)
N. Anslijn.
E.C.H.L.H. Flugel.

Officieren van Gezondheid, 3de klasse.

C.M. Scheek.
A.L.A. Stock.
E.C.M.L. ten kate van Loo.

Apothekers, 3de klasse.

A. Andriessen.

A.J.H. Kieven.

Inspecteur van het Militair Hospitaal.

N. Nielson, 1ste Luitenant-Kwartiermeester.

L

Directeur van het Militair Hospitaal.

J.F.W. Faulborn, *Gepensionneerd 1ste Luitenant.*

Militaire Administratie.

N. Nielson, *1ste Luit.-Kwartiermeester bij de troepen in Suriname.*

Koloniale Troepen.

Kompagnie Guides.

A.D. Charlouis (XX), *1ste Luitenant-Kommandant, waarnemend Administrateur van kleeding en wapening bij de troepen.*

H.A. Monsanto, fils (XX), *Officier van Gezondheid, 3de klasse.*

Genie-Departement.

J.A. Voigt, *Stads-Architect, tijdelijk belast met de directie van het Genie-Departement.*

J.L. van Hoek, *Klerk.*

J. Lammers, *Sergeant-Majoor, Magazijnmeester der Artillerie en Genie.*

Geneeskundige faculteit.

Commissie voor geneeskundig onderzoek en toezicht.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,	<i>President.</i>
De Stads-Genesheer,	} <i>Leden.</i>
De Stads-Heelmeester,	} <i>Leden.</i>
J.J. Juda, <i>M.C. et A.O. Dr.</i> ,	} <i>Leden.</i>
N.M. Bender, <i>Apotheker;</i>	} <i>Leden.</i>

Stedelijke Vroedmeesters.

J. del Monte Lyon.
B. Weijl.

Apothekers

A.B. de Vries.
Joh. Abrahamsz.
B. Lugard.
Betting en Heilbron.
D. Coronel.
N.M. Bender.
H. Goudman.
J.C. Hartman.
Erve de Rooij.
Erven Samuels.

Vroedvrouwen.

A.P. Aulorius.
E. van L. van Lobo.
H.P. Nehr Korn.
C.H. Aulorius.
G.A.U. von Knobbelsdorf.
S.E. Gronert.
F.J.P. Duurhagen.
M. Nob.
M. van Pringle.

Eeredienst.

a. Hervormde.

Predikanten.

C. van Schaick (R.N.L.).
C. Conradi.

Ouderlingen.

C.A. Batenburg (Br. N.L.).
H. Degenhard.
J. Frouin.
Joh. Abrahamsz.
H.G. Roux, *Kassier*.
A. Christie.

Diakenen.

J. Ellis.
H.F. Wesenhagen.
A.M.F.J. Kennedy.
Jhr. Mr. J.M.A. Martini van Geffen, *Scriba*.
F. Faunay, Fz.
J.H. Zaal.

Kerkelijke Commissie.

Mr. B. Donker Curtius (M.K.), *President*.
B.C. van den Ende, *Lid en Secretaris*.
H.H. Kramer, *Lid en Thesaurier*.
N.M. Bender, *Lid en opzigter van het kerkgebouw*.

J.C. Kosterman, *Voorzanger.*

T.P. Kaersenhout, *Koster.*

A.H. Guljé, *Organist.*

Diakenen in de Divisien.

L.M.J. Valckenaer,	} <i>Boven-Suriname en Thorarica.</i>
J.B. Everts,	} <i>Boven-Suriname en Thorarica.</i>
H.E. van Meerten,	} <i>Para.</i>
J.J. Spiering,	} <i>Para.</i>
L.A. van Gent,	} <i>Beneden-Commewijne.</i>
M. Schotborgh de Veer,	} <i>Beneden-Commewijne.</i>
A.M. Wesenhagen,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
J.M. Boele van Hensbroek,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
M. Kenster,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
J.P. Geniets,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
J.H. van Thol,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
P. May,	} <i>Boven-Commewijne.</i>
H.A. van den Ham,	} <i>Boven-Commewijne.</i>
H.H. Geveke,	} <i>Boven-Commewijne.</i>
W.L. Limes,	} <i>Boven-Cottica en Perica.</i>
C.H. Bilgen,	} <i>Boven-Cottica en Perica.</i>
P. van der Meer,	} <i>Saramacca.</i>
M.W. van Brugh Duijckinck,	} <i>Saramacca.</i>

b. Evangelisch Luthersche.

Predikant.

C.M. Moes.

Ouderlingen.

C. Reelfs, *Kerkmeester en Armbestuurder.*
 Mr. H.C. Focke (M.K.).
 A. Wildeboer (R.N.L.).
 J.C. Telting, JGz.
 F.C. Kuster.

Diakenen.

E. Kölle.
 J. Voet.
 J.M.A. Neumann.
 D.W. Croockewit.
 M.L. Goede, *Scriba.*
 Mr. J.M. Jansen Eijken Sluijters.
 H. Goudman.
 J.A.G. von Königslow.

J.L. Treurniet, *Voorzanger en Koster.*
 J.G. Schuchardt, *Organist.*
 H.P.V. Saffin, *adsistent-Koster.*

Diakenen in de Divisien.

W.J. Wilmans,	<i>Boven-Suriname en Thorarica.</i>
T.J. Eijken Sluijters,	} <i>Para.</i>
C.H. Sussenbach,	} <i>Para.</i>
E.F. Cabell,	<i>Beneden-Commewijne.</i>

J.E. Schmid,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
C.M. Faerber,	} <i>Beneden-Cottica.</i>
H.G. Buddenberg,	} <i>Boven-Commewijne.</i>
G.P. Schultz,	} <i>Boven-Commewijne.</i>
.....,	<i>Boven-Cottica en Perica.</i>
F. Boeddinghaus,	<i>Saramacca.</i>

c. Evangelische Broedergemeente.

Zendingen-Bestuurders te Paramaribo.

H.W. Pfenniger.
H.J. Bleichen.
H.J. Schwensen.
J. Glöckler.
E.M. Bau.
G. Menze.
J. Drexler.
F.A. Reichel.
F.J. Gork.
J.H. Mosebach.
F.A. Weijberg.
A. Bau.
H. Clemens.

Op plant. Beekhuizen.

P. Jurgensen.

Centrale school op Beekhuizen.

G.T. Berthold.

Op plant. Charlottenburg.

T. Cranz.
J.C. Eichenauer.
G. Brauer.

Op plant. Rust en Werk.

C.G. Conrad.

Op plant. Leliendaal.

J.G. Stanke.

Op plant. Anna'szorg.

F. Jansa.

Op plant. Hannover.

M.C. Bramberg.

Op plant. Catharina Sophia.

J. Dobler.

In het district Coronie.

A.H. R athling.

d. Roomsch-Katholieke.

G. Schepers, *Bisschop van Melipotamus, i.p.i.*

Kapellanen en Priesters.

P. Donders, *te Paramaribo.*
C. Magné, *te Batavia.*
F. Kempkes, *te Coronie.*
J.A.H. Meurkens, *te Nickerie.*

Kerkbestuur.

G. Schepers, *President.*
P. Donders, *Thesaurier.*
C. Magné.
L.D.J. van Bommel.
F.F.J. Bothe.
J.P. Haase, Jr.
J. van Bommel.
C. de Jong.
R. O'Ferrall.

J.M. Bernhard, *Koster.*
... , *Organist.*

e. Ned. Portugesche Israëlieten.

Kerkbestuur.

S. Abendanon, Sz.
S.C. Nassy.
D. Coronel.
S. Mendes Lyon.

Corresponderend Lid.

J.J.B. de Mesquita.

Ouderlingen.

J.J.B. de Mesquita.
A. Robles de Medina.
S.H. de Granada.
S.B. de Mesquita.
A.J.H. Colino.
S.H. de la Parra.
J.R. Arrias.
M.C. Nassy, *Secretaris*.
J. de Capadoce, *Ontvanger*.

Voorzangers.

D. Vieira,	} <i>te Paramaribo.</i>
M.M. Morpargo,	} <i>te Paramaribo.</i>
J.J. Fernandes,	<i>op de Savanne.</i>

D.J. Lobo, *Koster*.

f. Nederlandsche Israëlieten.

Parnassijns.

S.A. Samuels.
M.D. Barnett.
B. Weijl.

Corresponderend Lid.

C. Lionarons.

Ouderlingen.

A.S. van Coerland.
Mr. C. Heilbron.
Jacob Juda.
J^b. A^m. de Vries.
Elias Emanuels.
Alex. Salomons.
Ab^m. W. Oppenheimer.
J. van Lier.
J.G. Salomons.
Alb. W. Oppenheimer.

Secretaris en Ontvanger.

J.B. Monk.

Armbestuur.

M.H. Pos, *Voorzitter*.
L.G. Heilbron.
W. Benjamins.
J. Juda.
A. Lionarons.
M.J. Goedman, *Secretaris*.

Bestuurders van onderscheidene genootschappen, commissien, maatschappijen, enz.

Commissie van Onderwijs.

Mr. J. AE. Lisman (R.N.L.), *Voorzitter.*

Mr. Barnett Lyon.

Mr. H.C. Focke (M.K.).

H.J. Blancke.

Jhr. Mr. J.M.A. Martini van Geffen, *Lid en Secretaris.*

Mr. G. de Meinertzhagen.

Mr. G.J.A. Bosch Reitz.

J.H. Zaal.

C.A. Batenburg (Br. N.L.), *Hoofd-Schoolonderwijzer, Honorair Lid.*

Stads- Schoolonderwijzers.

A. Lionarons.

A.M. Loth.

Onderwijzers.

C.A. Batenburg.

D. Vieira.

J.A. Muller.

W.F.H. Batenburg.

W.L. Cramer, Antz.

L.J. Rens.
 F.W. Rose.
 R. Thomson.
 E.A. Jellico van Gogh.
 P.D. Kock.
 A. Brouwer.
 J.R. Beresucta, *Fransch en Spaansch.*

Onderwijzeressen.

Wed. J.W. Becker.
 C.G.A. Dur Epéc la Parra.
 W.F. van Thol.
 H.L. Batenburg.
 C.P.M.J. Vlies.
 M.C. Jellico van Gogh.

**Hoofdbestuur der Maatschappij tot uitbreiding van het Christendom
 onder de Slaven en verdere Heidensche bevolking der Kolonie
 Suriname.**

Afdeeling Paramaribo.

Ds. C.M. Moes,	<i>Voorzitter.</i>
H. Kamerling,	<i>Thesaurier.</i>
Mr. H.C. Focke (M.K.),	<i>Secretaris.</i>
J. Frouin,	} <i>Directeuren.</i>
W. Humphreys,	} <i>Directeuren.</i>
A.H.F.J. Kennedy,	} <i>Directeuren.</i>

Nederlandsch Bijbelgenootschap.

Afdeeling Suriname.

J. Abrahamsz, *Voorzitter.*

J. Frouin, *Thesaurier.*

W. Humphreij, *Directeur.*

Ds. C.M. Moes, *Secretaris en Boekbewaarder.*

Amsterdamsch Zeemans-Collegie 'Zeemanshoop'.

Mr. J. AE. Lisman (R.N.L.), } *Gemagtigden en Correspondenten.*

Mr. G.J.A. Bosch Reitz, } *Gemagtigden en Correspondenten.*

Commissie van het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden.

Afdeeling Paramaribo.

J.C. de Normandie 's Jacob (M.W.O. 4de kl.) (M.K.) (XXX). *Luitenant-Kolonel.*

J. Bronner (XX), *Kapitein.*

Corresponderend Lid van het Nederlandsch Godsdienstig Tractaatgenootschap.

Ds. C.M. Moes.

Orde der Vrijmetselaren.

Gedeputeerd Grootmeester-Nationaal voor de Opper- en Symbolieke graden der Vrijmetselaren in de Oostelijke en Westelijke gedeelten van Nederl. West-Indië:

Mr. J. AE. Lisman.

Kapittel 'Concordia'.

Mr. J. AE. Lisman, *Voorzitter.*
 J.C. Telting, JGzn., *Inspecteur.*
 E. Kölle, *Eerste Opziener.*
 L.A. de Mesquita, *Tweede idem.*
 H.R. Gummels, *Kanselier en Thesaurier.*
 G. Duijckinck, *Ceremoniemeester en Aalmoezenier.*

Loge 'Concordia'.

Mr. J. AE. Lisman, *Regerend Meester.*
 Ds. C. van Schaick, *Gesubstitueerd Meester.*
 Gr. Duijckinck, *Eerste Opziener.*
 M.L. Goede, *Tweede idem.*
 B.J. van den Ende, *Gesubstitueerd Opziener.*
 J.J. Ooijkaas; Jr., *Secretaris.*
 Ab^m. W. Oppenheimer, *Thesaurier.*
, *Redenaar.*
 A. van Velzen, *Fiskaal.*

J.G. Meurs,	} <i>Vorbereiders.</i>
W.E.H. Winkels,	} <i>Vorbereiders.</i>
J.H. Zaal,	} <i>Ceremoniemeesters.</i>
S. Abendanon, Sz.,	} <i>Ceremoniemeesters.</i>
H.C.J. Slengarde,	<i>Intendant.</i>
A.W. Oppenheimer,	<i>Bouw- en Meubelmeester.</i>
G.M. de Ridder,	<i>Aalmoezenier.</i>
J. von Königslow,	<i>Dekker.</i>

Telt: 42 Leden,
 17 Buitenleden,
 11 Honoraire Leden, en
 2 Broeders van verdiensten.

Surinaamsche Maatschappij van Weldadigheid.

Hoofdbestuur.

J.C. Muller, Az.,	<i>Algemeene Voorzitter.</i>
H.F. Wesenhagen,	} <i>Hoofdbestuurders.</i>
L.A. de Mesquita,	} <i>Hoofdbestuurders.</i>
H.J. Blancke,	} <i>Hoofdbestuurders.</i>
J.G. Meurs,	} <i>Hoofdbestuurders.</i>
J. Ellis,	} <i>Hoofdbestuurders.</i>
S.B. de Mesquita,	<i>Algemeene Penningmeester.</i>
M.L. Goede,	<i>Algemeene Secretaris.</i>
E.A. Jellico van Gogh,	<i>Tweede Algemeene Secretaris.</i>

Onderscheidene afdelingen.

Commissie A, belast met het onderzoek naar den toestand der behoeftige personen.

H. Goudman, *Voorzitter.*
 C. Kaersenhout, *Commissaris.*
 N.T.A. Arlaud, *Secretaris.*

Commissie B, belast met de zorg der zieken.

S.H. de Granada, *Voorzitter.*
 Dr. J.R. Arrias (Uitlandig), *Commissaris.*
 J.M. Ballin, *Secretaris.*

Commissie C, belast met den aankoop en de uitdeeling van goederen.

N.M. Bender,	<i>Voorzitter.</i>
H.H. Kramer,	} <i>Commissarissen.</i>
A. Lionarons,	} <i>Commissarissen.</i>
J. Nahar, Cz.,	<i>Secretaris.</i>

Commissie D, belast met het toezigt over het onderwijs en de leiding der kweekelingen.

Mr. J.M. Jansen Eijken Sluifeters,	<i>tijdelijk Voorzitter.</i>
B.E. Colaço Belmonte (Uitlandig),	} <i>Commissarissen.</i>
J.W. Engelbrecht,	} <i>Commissarissen.</i>
J.H.G. Muller,	<i>Secretaris.</i>

Commissie E, belast met de directie der Spaarbank.

F.P. Bouguenon (Uitlandig), *Voorzitter.*
 Mr. G.J.A. Bosch Reitz, *waarnemend Voorzitter.*
 J.P. Haase, Jr., *Commissaris.*
 E. Soesman, *Penningmeester.*
 J.H. Zaal, *Adjunct-Penningmeester.*
 J. van Gelder, *Secretaris.*

Beëdigde Translateurs.***In de Engelsche taal.***

A.P. Tirion.
 H.C.J. Slengarde.
 R. O'Ferrall.
 D. Benjamins.

In de Franche taal.

A.P. Tirion.
H.C.J. Slengarde.

In de Hoogduitsche taal

A.P. Tirion.
Reim.

In de Latijnsche taal.

A.P. Tirion.

In de Negerengelsche spraak.

J.C. Nassy, Dz.
J.H. Reijeg.

Beeedigde Boekhouders.

A. Bueno Bibaz.
R. O'Ferrall.
C. Kaersenhout.

Beëdigde Landmeters.

H.H. Hiemcke.
Jhr. C.A. van Sijpestem.
J. van Gelder.

Geadmitteerde kruid- en geweerverkoopters.

Gebr. Soesman.
J. van Gelder.
A. Christie.
J.G. Meurs.
A.C. Munro.

District Nickerie.

Landdrost.

H. van Genderen.

Landschrijver.

J.F. Gordon, *tevens als Gezworen Klerk de Notariële praktijk uitoefenende.*

Raad van Hoofdingelanden.

De Landdrost,	<i>President.</i>
A. Macdonald,	} <i>Raden.</i>
A. Dessé,	} <i>Raden.</i>
Th. Tijndall,	} <i>Raden.</i>
De Landschrijver,	<i>Secretaris.</i>

Hervormde Eeredienst.

H.R. Wichers, *Geordend Prediker.*
A. Dessé, *Ouderling.*
Dr. P.J. van Thienen, *Kerkmeester en Kassier.*
P.C. Wegenhagen, *Diaken en Scriba.*

Schutterij.

De Landdrost, *Kapitein*.
A. Dessé, *1ste Luitenant*.
F. Gordon, *2de Luitenant-Adjutant*.
T. Tijndall, *2de Luitenant*.
L. Carbin, *idem*.

District Coronie.

Landdrost.

C.B. Kraijenhoff van Wickera (R.M.W.O. 4de kl.), *Gepensionneerd Majoor*.

Raad van Hoofdingelanden.

De Landdrost.

Th. Gray,	} <i>Leden</i> .
E.A.J. Enzensbergen,	} <i>Leden</i> .
G. Cruden,	} <i>Leden</i> .

Schutterij.

De Landdrost, *Kommandant*.
J. Keen, *1ste Luitenant*.
F.W. Faerber, *2de idem*.
G. Cruden, *2de idem*.
G.H. Perk, *2de idem*.

Sub-Commissie van Onderwijs.

De Landdrost,	<i>President.</i>
H.R. Wichers,	} <i>Leden</i>
J.J. Hewitt,	} <i>Leden</i>

Onderwijzer.

A.J. Wix.

**Chronologische naamlijst der leden van het letterlievend
genootschap:**

Oefening kweekt kennis, te *Paramaribo*.

Beschermer.

Zijne Excellentie C.P. Schimpf (R.M.W. en R.N.L.), *Generaal-Majoor titulair,
Gouverneur der Kolonie Suriname*.

Bestuurders.

Mr. G.J.A. Bosch Reitz,	<i>Voorzitter.</i>
E.A. Jellico van Gogh, <i>Secretaris,</i>	} <i>Bestuurders.</i>
E. Soesman, <i>Thesaurier,</i>	} <i>Bestuurders.</i>
M.L. Goede,	} <i>Bestuurders.</i>
J.A. Muller,	} <i>Bestuurders.</i>
J.A. Voigt,	} <i>Bestuurders.</i>
Mr. J.M. Jansen Eijken Sluifjters,	} <i>Bestuurders.</i>
S.B. de Mesquita,	} <i>Bestuurders.</i>
Mr. B. Donker Curtius (M.K.),	} <i>Bestuurders.</i>
E.J. Slengarde (R.N.L.)	} <i>Bestuurders.</i>

Commissie tot de redactie van dit Jaarboekje.

Mr. G.J.A. Bosch Reitz.
J.C. Muller, Az.
E.A. Jellico van Gogh.
E. Soesman.

Honoraire Leden.

Jhr. J.G.O.S. von Schmidt auf Altenstadt (M.W.O.) (R.N.L.), *Oud-Gouverneur der Kolonie Suriname.*
Mr. J. AE. Lisman (R.N.L.), *Procureur-Generaal te Paramaribo.*
Ds. C.M. Moes, *Predikant te Paramaribo.*
Ds. J.H. Betting, *Rustend Predikant van Paramaribo*, thans in het Moederland.
J.C. de Normandie 's Jacob (M.W.O. 4de kl.) (M.K.) (XXX), *Buitengewoon Adjudant van Zijne Majesteit, Luitenant-Kolonel, Kommandant der troepen te Paramaribo*
S.J. van den Bergh, *te 's Gravenhage.*
N. Bosboom, *te 's Gravenhage.*

Leden, volgens ancienniteit.

1853.

E.A. Jellico van Gogh.
E. Soesman.
J.A. Voigt.
E.C. Wesenhagen.
J.J. Ooijkaas, Jr.
A.L.G. de Randamie.

C.W. Schotborgh.
H. van Meerten.
J.M. Ballin.
N.M. Bender.
Dr. J. Delmonte Lyon.
W.J. Rietstap.
J.M. Schuster.
L.J. Rens.
J.D. Juda.
Dr. H. Rojer.
B.M. Ballin.
A.J. da Costa.
A.M. Cöster.
J.A.B. de Mesquita.
J.A. Muller.
N.T.A. Arlaud.
F.W. Rose.
M.R. Mattes.
J.W. Engelbrecht.
H. Goudman.
Dr. J.J. Juda.
Dr. B. Weijl.
M.L. Goede.
A.D. Charlouis (XX).
J.C. Muller, Az.
J.H.G. Muller.
J.F.A. van Rosevelt.
R. Thomson.
Dr. J.R. Arrias.
C. Kaersenhout.
A. Wildeboer (R.N.L.).
J. Ellis.
H.F. Wesenhagen.
B.E. Colaço Belmonte.
S.H. de Granada.
J.E. Wesenhagen.
Ch. Lionarons.
D. Benjamins.
S. Soesman.
J.E. Soesman.
C.L.G. van Amson.
S. van Praag.
H.J. Blancke.
J. Petzoldt.
A.H. Guljé.
B. Emanuels.
Mr. C. Heilbron.

Mr. G.J.A. Bosch Reitz.
J.A. Samuels.
P.H. Arons.
J.C. Gomperts.
J. Gomperts, Jz.
J.M. Samson.
J. Fomm.
Mr. E.A. van Emden.
A. Loth.

M.D. Huidekoper.
 P. Boas.
 J.J. Abrahams.
 Jhr. Mr. J.M.A. Martin van Geffen.
 Mr. J.M. Jansen Eijken Sluijters.
 H.H. Kramer.
 A.H. de Granada.
 J.H. de Granada.
 G. Duijckinck.
 W.P. Kaersenhout.
 J.A. Vallée.
 J.J.B. de Mesquita.
 J.J.P. Wessels.
 J.P. Tafares.
 S.B. de Mesquita (XX).
 J. Emanuels.
 J.C. Telting, JGzn.
 D. O'Ferrall.
 M.J. Levy.
 B.M. Samson.
 C.M.A. Faverey.
 F.D. Day.
 J. Salomons.
 M J. Goedman.
 H.C. Levy.
 F.W. Gardé.
 L.T. Sevenoaks.
 A.H. Vallée.
 S. Jessurun.
 S.J. Abrahams.
 E. Pinto.
 Mr. J.H. de Friderici.
 F.W.J. Hiemcke.
 J. Voet, Jr.
 J.V. Bouguenon.
 J.F. May.
 F.M. le Roy.
 H.C.J. Slengarde.
 J. von Königslow.
 M. Juda.
 G.F. Wesenhagen.
 A.G. de Boom.
 C. Wildeboer.
 P.R. Planteau.
 H.W.R. Ellis.
 J.P. Kampf.
 B.W. van der Vlucht.

H. van Genderen.
H.L.G. Kleine.
C.J. Laurens.

1854.

J.H. Zaal.
W.N. Ringeling.

N. van Meerten.
J.W. Sanches.
S.F. Duurvoort.
A.J. Coutinho.
J. Morpurgo.
N.C.J. Baars.
N. van Groll.
J.S. Samson.
C.A. Wois.
J. Nahar, Cz.
U.E. van Meerten.

1855.

Alb. W. Oppenheimer.
Ab^t. W. Oppenheimer.
E.R. Gillard.
A.J. van Meerten.
S. Heilbron.
D. Coronel.
Mr. B. Donker Curtius (M.K.).
G.H.L. Bakker.
E.J. Slengarde (R.N.L.).
J. da Silva.
L.G. Heilbron.
Mr. Barnett Lyon.
S. Abendanon, Sz. (XV).
J. van Gelder.
Dr. J. Colaço Belmonte.
L.C. Batenburg.
J.E.H. Hubert.
A. Bueno Bibaz.
D. Baeza.
H.A. Monsanto, fils (XX).
J.P.W. van Eijck.
M.J. Lobo.
J. de Pina.
Jhr. H.J.L.T. de Vajnes van Brakell.
J.N.E. de Mesquita.
D. Fernandes.

Mengelingen.

Geschiedenis van het ontstaan des genootschaps.

Ofschoon het voor de bewoners dezer Kolonie, waarvoor dit jaarboekje toch hoofdzakelijk bestemd is, wel geen nieuws zal zijn, hetgeen wij den lezers en lezeressen (want wij vertrouwen dat dit boekje ook wel door enkele Dames in handen zal worden genomen) in deze weinige bladen mededeelen, achten wij het toch eenigzins gepast, dat in het eerste door het Genootschap uitgegeven werkje, hetwelk wij hopen en vertrouwen, dat nog door vele zal worden opgevolgd, de omstandigheid wordt opgenomen, welke, als het ware, het middel is van zijnen oorsprong, daar men, zonder dat het Genootschap bestond, ook wel geen jaarboekje van hetzelfde kon uitgeven.

Hadden vele ingezetenen reeds lang behoefte gevoeld aan eene inrigting tot vooruitgang in kennis en beschaving, en het betreurd, dat een dergelijk Genootschap, waaraan het moederland zoo rijk is, hier niet bestond, niet minder ge-

voelden zulks twee ingezetenen, niet warme liefde voor de letterkunde bezielde, en ofschoon zij ten volle de moeilijkheid beseffen, een dergelijk iets alhier tot stand te brengen, besloten zij, na rijp beraad en overleg, eene poging te wagen, of het hun mogt gelukken, iets toe te brengen om den sluimerenden geest op te wekken, de liefde voor kunsten en wetenschappen aan te wakkeren, en ook aan anderen de gelegenheid te verschaffen, zoo veel mogelijk, met de vooruitgaande beschaving gelijken tred te houden.

Hadden zij in den beginne met moeilijkheden en zelfs tegenwerking te kampen, dit hadden zij voorzien; zij lieten echter den moed niet zinken, en weldra hadden een veertigtal ingezetenen zich aan hen aangesloten, met welke eene eerste voorloopige vergadering werd gehouden op den 14den Junij 1853. Deze vergadering werd geleid door de beide oprigters, over het door hen zamengestelde concept-reglement beraadslaagd, en vervolgens door de aanwezige leden aangenomen en gearresteerd, en den naam van Letterlievend Genootschap, onder de zinspreuk: *Oefening kweekt kennis*, aan de jeugdige stichting gegeven. Nadat vervolgens een Bestuur was gekozen, legden de beide stichters, die tot dusverre de vergadering hadden geleid, deze hunne werkzaamheden in handen van den benoemden Voorzitter neder, die de vergadering verder leidde.

In eene op den 20sten daaraanvolgende gehoudene vergadering van Bestuurders en werkende leden werd bepaald, dat de eerste openbare vergadering zou plaats hebben op Maandag den 5den September 1853, en de openingsrede zou worden

gehouden door den Voorzitten, die deze taak dan ook welwillend op zich nam. Deze vergadering had plaats in de zaal boven het Waaggebouw, tot dat einde welwillend door Zijne Excellentie den Heer Gouverneur voor het houden der vergaderingen ter beschikking van het Genootschap gesteld, en werd door een talrijk publiek, alsmede door eenige Dames, bijgewoond.

Het aantal der leden, dat bij de eerste oprigting slechts uit 43 bestond, was intusschen, vóór den 1sten Julij 1853, den dag waarop de opening des Genootschaps bepaald was, tot 144 geklommen.

Sedert dien tijd hadden de vergaderingen geregeld plaats, en werden bij ieder derzelve nieuwe leden voorgesteld, zoodat bij den aanvang van het derde gemeenschappelijk jaar, het aantal leden tot 155 geklommen was, na aftrek der uit de Kolonie vertrokkenen, overledenen, als anderszins, welk getal niet minder dan 40 bedraagt.

Het plan, dat aan de oprigting tevens verbonden was, namelijk de daarstelling eener leesinrigting voor de leden, werd mede ten uitvoer gebragt, en het is allen genoegzaam bekend, welke goede vruchten ook dit oplevert, aan de daarstelling eener bibliotheek is ook reeds een begin van uitvoering gegeven, door de aanschaffing van eenige werken, terwijl ook een paar leden eenige boekwerken ten geschenke daaraan gaven, welk voorbeeld wij hopen en vertrouwen, dat door meerderen zal worden gevolgd.

En zoo moge *Oefening kweekt kennis* steeds in bloei toenemen, en voortgaan om kennis en beschaving te versprei-

den, en die, door onderlinge oefening, aan te kweeken.

Het verzoek, aan den geachten Voorzitter gedaan, om deze korte schets door de openingsrede te doen volgen, werd welwillend door dezen toegestemd, door welke omstandigheid dit opstel zeer bekort kon worden, ten einde in geene herhalingen te treden.

Paramaribo, 31 Augustus 1855.

**Openingsrede,
uitgesproken in de eerste algemeene vergadering, op Maandag den
5den September 1855, door den Voortzitter.**

Terwijl alles rondom ons vooruit snelt, terwijl de beschaving alom haren onweêrstaanbaren schepter zwaait, en overal op het gebied van wetenschappen en kunsten wonderen schept, blijft Suriname als in een diepen slaap gedompeld. O, ware het nog de slaap vol hemelsche droomen, door Oostersche dichters bezongen!

Ware het slechts de gezonde slaap, die aan onze, door den arbeid vermoeide ledematen, rust en versterking verschaft.

Helaas! laten wij moedig ons eigen vonnis vellen; onze toestand is gelijk aan dien, van een door ziekte verzwakt en uitgeput ligchaam, en grenst aan den doodslaap.

Treurige waarheid!

Doch hier ook zij tot troost: 'Zoo - lang er leven is, blijft er hoop.' Al schijnt dat leven bijkans geheel uitgedoofd te zijn, zoo lang er teekenen van zijn bestaan aanwezig zijn, is er mogelijkheid om het weder op te wekken, en vreugde in plaats van wanhoop te doen ontstaan.

Al mogen sommigen den moed opgeven, Suriname redde-

loos verloren achten, en alle pogingen tot opbeuring vruchteloos noemen, al spande alles oogenschijnlijk zamen om aan *hun* oordeel kracht bij te zetten, wij mogen ons aan geene ijdele wanhoop overgeven.

Ja, 'zoo lang er leven is, blijft er hoop.' Zoo lang zoo vele levenskrachten, hoe ook ter neêgedrukt, nog aanwezig zijn, is het dwaas, is het laf, om niet naar redding uit te zien.

Men behoeft slechts die krachten weder op te wekken, en eene goede rigting te geven, allen zamen te werken, om tot een door allen gewenscht doel te geraken, dan zal men der uitkomst spoedig nabij zijn.

Doch wil men dat zien gebeuren, dan moet elk daartoe het zijne bijdragen en werkzaam zijn.

Want wij leven niet meer in de tijden, toen goddelijke manna op den hongerige van boven werd gestrooid, toen een tooverstaf eene heldere bron voor den dorstige deed opwellen; en al mogten die tijden ook nogmaals daar zijn, dan nog zouden wij er aan moeten twijfelen, of zulke goddelijke weldaden het doel wel zouden zijn van elken hongerige en dorstige; menigeen althans zoude ze niet verdiend hebben.

Maar al zijn die tijden reeds lang voorbij, en al bedekten vele daarna verloopene eeuwen ze met een geheimzinnigen sluijer, zoodat wij bijkans twijfelen, aan wat wij niet betwijfelen mogen, zoo mag *hij* toch nog dadelijke hulp van boven verwachten, die, ter bereiking van een goed doel, alles doet, wat in zijne magt is; terwijl die hulp voorzeker met verwacht mag worden door hem, die, in verachtelijke

werkeloosheid, versmaadt om iets aan te wenden, ten einde zich zelven te redden.

Zouden wij, bewoners van gewesten, waar de natuur met milde hand, oneindig grootere, ten minste meer voortdurende schatten onder de aarde verborg, dan zij in de rijkste goudstreken deed, zouden wij wanhopen ten opzichte van zulk een land, waar geluk en welvaart alleen van ons zelven afhangen?

Flaauwhartige kortzigtigheid slechts, zou ons daartoe kunnen leiden, doch zouden tevens der ontzaglijke vruchtbaarheid van dezen bodem en van deze luchtstreek, de heerlijke rivieren, die dit land in alle rigtingen, als zoo vele bronnen van welvaart doorsnijden, aan onze denkbeelden al aanstonds eene geheele andere rigting moeten geven.

En nog, - al hadden wij met duizende moeilijkheden meer te kampen, zoude dan niet nog het voorbeeld onzer voorouders ons geestkracht moeten geven?

Waren zij niet met zulk een ijzeren wil bezield geweest, om hun doel te bereiken, was hun de moed ontzonken, bij zoo oneindig vele bezwaren meer, het ware *hun* te vergeven geweest. Maar, vragen wij tevens:

Wat zoude dan ons nu zoo bloeiend Holland zijn?

En wij, hunne nazaten, wij zouden trotsch op hen en hunne werken zijn, en zouden geene kans zien om zoo veel minder dan zij te verrigten?

Zijn wij dan zoo verbasterd? Of is het beweren, dat eene Tropische luchtstreek ons naar ligchaam en geest verzwakt, dan waarheid?

Neen, wij gelooven zulks niet.

Veel meer waren het de tijden van overgroote welvaart en van verderfelijke weelde, die Suriname's krachten verslaptten, doch gelukkig niet geheel konden vernietigen; maar waarvan vermindering van bloei meer en meer het gevolg was.

Is het moeilijk voor den mensch, aan overvloed en een onbezorgd leven gewoon, wanneer gebrek en kommer daarvoor in de plaats treden, moedig het hoofd aan zulke rampen te bieden, zoo heeft hetzelfde plaats bij geheele Maatschappijen. Voor deze is het bij het keeren van haren bloei in tegenspoed des te moeilijker, het verderf van zich af te wenden en zichzelf weder op te rigten, daar dit bij haar niet van de ontwikkeling van geestkracht van een enkelen slechts, maar van allen in massa afhankelijk is.

Vreemd moge het klinken, dat tegenspoed eene Maatschappij meer ontwikkelt, en waarlijk krachtiger maakt dan de grootste voorspoed vermag te doen; het is niettemin eene waarheid, in de vroegste tijden reeds beseft, en door alle eeuwen meer en meer bevestigd, 'dat niet alleen de ondervinding eene goede leermeesteres is, maar meer nog, dat rampen en tegenspoeden ons kunnen leeren en nuttig zijn,' mits men met oordeel de oorzaken daarvan opspore, om de middelen tot redding te leeren kennen.

Dat zij dan ook onze troost bij alle droevige verschijnselen, waaraan deze gewesten in latere jaren werden prijs gegeven: dat die treurige ondervinding ons later ruim vergoed zal worden en heilrijk zijn, wanneer wij door den strijd daartegen meer ontwikkeld en krachtiger worden, dan ooit te voren, in de gezegendste tijdperken, het geval is geweest.

Daardoor ook leerden wij, de op elk onzer rustende verpligting beter kennen, om elk het onze bij te dragen, tot al hetgeen tot welzijn van allen kan strekken, en dat, als wij bij onze handelingen het algemeen belang beoogen, zonder twijfel tevens ons eigen belang behartigen.

Als wij ieder ons steentje bijdragen tot den wederopbouw van hetgeen op instorten staat, en allen met één doel eensgezind de handen aan het werk slaan, dan zullen wij de Maatschappij, waarvan wij allen leden zijn, eenmaal, meer dan ooit te voren, zien bloeijen.

Beseffen wij dan al het voordeel der ondervinding; maar tevens dat zij alleen nuttig kan zijn voor hem, die alles nauwlettend gadeslaat, de oorzaken der gebeurtenissen opspoort en aan hare gevolgen toetst, om tot een, dan alleen heilzaam en gegrond oordeel te geraken. Zijn wij evenzeer overtuigd, dat het niet genoeg is, de geschiedrollen open te slaan, en daaruit de bloote feiten te leeren kennen, om slechts tot de overtuiging te geraken, dat deze Kolonie ontstond, bloeide en achteruit ging, maar dat wij nauwkeurig moeten onderzoeken, waaraan zij haren oorsprong, haren bloei en later haren achteruitgang te danken had.

Alleen dan, wanneer wij de oorzaken van dat alles opsporen, kunnen wij de middelen leeren kennen om tot beter te geraken.

Vreemd zal het U, geachte toehoorders, welligt voorkomen, hoe dit alles, ofschoon het ons allen even naauw ter harte gaat, bij eene voorlezing, bij gelegenheid der inwijding, als het ware, van een *letterlievend* Genootschap, wel kan te pas komen.

Wij hopen te zullen kunnen aantonen: *hoe dit Genootschap, aan de beoefening der letteren gerwijd, door de verspreiding van verlichting en beschaving, een gunstigen invloed op onze geheele Maatschappij zal kunnen hebben.*

Lezen wij de geschiedenis dezer gewesten oplettend na, overwegen wij de daarin vermelde feiten, en doen wij een onderzoek, alle nevenzaken op zijde stellende, naar de hoofdoorzaak, waardoor de bloei van deze gewesten niet kon blijven bestaan, dan komen wij alras tot de overtuiging, dat zij slechts in gebrek aan beschaving moet gezocht worden.

Bloei en welvaart, die niet uit ware beschaving ontspruiten, zijn niet anders dan kunstmatig, en verzinken in het niet, zoodra zij de hulpmiddelen, waardoor zij bestaan, moeten missen.

Immers, zoo al ondernemingsgeest onze voorvaders naar deze gewesten voerde, kunnen wij het ontstaan dezer Kolonie aan niets anders toeschrijven dan aan ruw geweld.

Sporen van bijzondere beschaving kunnen wij althans daarbij niet opmerken, en vinden wij die voorzeker nog minder in de eerste tijden van hunne vestiging alhier, toen zij bijkans voortdurend zoo met buiten- als met binnenlandsche vijanden te kampen hadden.

En het is maar zeker, dat, zoo de wapenen al den weg tot beschaving kunnen openen, zij nimmer echter hiervan de regtstreeksche oorzaak kunnen zijn; integendeel heeft gewoonlijk de beschaving bij den oorlog de meeste schade.

Het voortdurend moeten afweren van een of anderen buitenlandschen vijand, het aanhoudend moeten kampen met een

geheel onbeschaafden vijand binnen 's lands, kon dan ook wel met anders dan een nadeeligen invloed uitoefenen op den zedelijken toestand van de inwoners dezer gewesten.

Doch niet alleen, dat dit onrustig leven niet wel de zedelijke ontwikkeling en beschaving bevorderen konde, ook verhinderde dit weder andere oorzaken in de daarop volgende jaren, jaren van rust en vrede

Eene dezer, en voorzeker de voornaamste, moet men zoeken alleen in de weinige behoefte aan meerdere ontwikkeling en beschaving.

Deze bodem was toch zoo onuitputtelijk rijk, de middelen om schatten daaruit te vergaâren waren zoo overvloedig en op zoo eenvoudige en gemakkelijke wijze te verkrijgen, dat de behoefte niet gevoeld werd aan die twee magtige hefboomen, zonder welke, in minder door de natuur gezegende oorden, geen geluk noch welvaart denkbaar zijn.

Uitwendige bloei en schijnbare welvaart werden alhier zoo gemakkelijk te weeg gebragt, dat de handel zelfs, zonder welken zij niet bestendig kunnen zijn, geheel overbodig beschouwd werd, en zijn zetel alhier dan ook nimmer konde vestigen.

De handel toch, ons in aanraking brengende met vreemden, met andere zeden en gewoonten, kan zoowel de *bron* zijn van beschaving, als ook het *gevolg* van reeds heerschende beschaving

In deze gewesten echter, werd hij nimmer als *bron* van beschaving noodig geacht, daar men door oogenschijnlijk bestendigen rijkdom en welvaart verblind, geene behoefte ge-

voelde aan meerdere beschaving, en alhier tevens door deze verblinding geene ware beschaving kunnende ontstaan, kon hij daarvan ook niet het *gevolg* zijn.

Wij zien dan ook dien bloei, zoodra het verkrijgen van middelen, om de schatten van dezen bodem te verzamelen, minder gemakkelijk werd, allengs verminderen, en eindelijk, toen men zich tevreden moest stellen met de middelen die men bezat, zonder te weten op welke wijze ze te vermeerdereen, achteruitgang daarvoor in de plaats treden.

Vele oorzaken mogen dan al van dit treurig verschijnsel worden aangeduid, - wij gelooven met eenigen grond te kunnen beweren, dat de voormalige bloei, zijn oorsprong niet aan ware beschaving te danken hebbende, en de behoefte aan deze niet gevoeld wordende, om dien bloei bestendig te maken, daardoor, zoo lang dit niet geschiedde, van zelve noodwendig spoedig moest ophouden te bestaan.

Want waar geene beschaving heerscht, daar kunnen noch handel, noch nijverheid zich ontwikkelen, en daar kan van zelve dus geene voortdurende welvaart zijn.

En mogen wij dat gebrek aan beschaving dan als eene hoofdoorzaak van verval beschouwen; zoo komen wij al spoedig tot de gevolgtrekking, dat de verspreiding van verlichting en beschaving voorzeker een krachtig middel kan zijn om dat verval te sluiten en ware bloei te doen geboren worden.

Ware verlichting echter, en *ware* beschaving alleen, kunnen daartoe leiden, slechts deze kunnen *waar* geluk en *ware* welvaart geven.

Wil men *dezen* doen geboren worden, dan beschouwt men

voorzeker al aanstonds eene geschikte opleiding der jeugd, als een krachtig middel daartoe, waar deze waarlijk beschaafd wordt, daar ziet men spoedig van zelve de beschaving in de geheele Maatschappij doordringen

De staat, die daarvan in de eerste plaats werk maakt, handelt niet alleen verstandig, maar voorziet tevens in een eerste vereischte van zijn bestaan

Doch het is niet genoeg zich te bepalen tot de ontwikkeling van het verstand alleen bij de jeugd.

De verderfelijke gevolgen van zulk eene verkeerd begrepene beschaving hadden wij, helaas, maar al te veel gelegenheid bij het gebeurde in zoo vele staten gade te slaan

Daar immers werd alle moeite besteed ter ontwikkeling van het *verstand* alleen, wat het bezit aan *regten* scheen te leeren, terwijl ter naauwernood iets werd gedaan voor de beschaving van het *hart*, dat *pligten* daarnevens had moeten voegen.

Men stelde voorop wat eerder bijzaak had moeten zijn, terwijl men de hoofdzaak verzuimde.

Mogten wij in het dierbaar Vaderland, bij al de onrust en tweespalt bij anderen, op de aldaar voortdurend heerschende rust en orde bogen, zoo kunnen wij dit aan niets anders toeschrijven, dan aan de zoo veel meer degelijke beschaving, welke aldaar uit eene beter ingerigte opleiding der jeugd ontstaat

Daar toch wordt evenveel werk gemaakt van de opvoeding van het hart, als van die van het hoofd, daar wordt niemand van de verlichting uitgesloten, zoodat een gedeelte, al de weldaden van eene goede opvoeding geniet, terwijl

het overige schier geheel daarvan verstoken blijft; daar legt men er zich vooral op toe, elks opleiding zoo veel mogelijk in te rigten naar den stand, dien hij later in de Maatschappij moet bekleeden.

Beginselen, ook door onze alhier gevestigde Maatschappij van weldadigheid zoo uitnemend begrepen, en met even prijzenswaardige volharding als overleg in praktijk gebragt. In ons aller belang wenschen wij haar dan ook meer en meer algemeene deelneming toe, om haar nuttige werkring ook ten dezen meer en meer te kunnen uitbreiden.

Onderzoeken wij, toegerust met de zoo even geuite denkbeelden, de oorzaken, die waren en bestendigen bloei en welvaart bij ons beletten, dan komen wij tevens tot de overtuiging, dat ware beschaving, door de verspreiding van goed begrepene verlichting, in de eerste plaats als middel moet beschouwd worden, om tot beter te geraken.

Moet dan al eene goed ingerigte opleiding der jeugd, daartoe op den voorgrond worden gesteld, zoo rust buitendien op elk, wien het ware belang van de Maatschappij, waarvan hij lid is, ter harte gaat, de verpligting, om, zoo veel in hem is, tot de verspreiding van verlichting en beschaving mede te werken.

Dit begrepen ook *zij* te regt, die het plan vormden eene vereeniging daar te stellen, welke niet anders dan dat ten doel zoude hebben. Zij begrepen dat niets zoozeer die beschaving kan bevorderen, dan de beoefening van nuttige wetenschappen, zonder welke de mensch bijkans gelijk aan eene plant zoude zijn, althans aan het redelooze dier zou grenzen.

Wij brengen hulde aan hen, die moedig eene poging waagden, om iets daar te stellen, dat zulk een nuttig doel heeft, en, door de oprigting van dit Genootschap in eene lang gevoelde, doch niet genoeg besepte, behoefte van onze Maatschappij hebben trachten te voorzien.

Voor vele eeuwen reeds werd het als eene waarheid erkend, dat de beoefening der letteren de zeden verzacht, en niet gedooft, dat zij woest zijn. Zin en lust daartoe op te wekken, en de verspreiding van nuttige kennis (als drijfveer tot ware beschaving) te bevorderen, dat is voorwaar eene prijzenswaardige bedoeling.

Geen onzer heeft zich dan ook aan de medewerking daartoe willen onttrekken, beseffende, dat wij, ter bereiking van het voorgestelde doel, zooveel in elks vermogen is, bijdragende, niet alleen iets in het belang dezer geheele Maatschappij kunnen verrigten, maar daardoor noodwendig ons eigenbelang behartigen.

En al rustte niet reeds op ons, die met eene verlichte opleiding boven zoo vele anderen gezegend werden, de verplichting daartoe, en al drong het, met het *algemeen* zoo naauw verbonden *eigen* belang, ons niet in gelijke mate, en al waren wij blind voor de ijzeren noodzakelijkheid, om de beschaving te bevorderen, die niet slechts op zichzelf alhier in het algemeen op veel te lagen trap staat, maar zelfs gevaar loopt van nog dieper te zinken, bij de zoo spoedig te voorziene vestiging van een talrijke en welligt nog minder beschaafde bevolking; al zagen wij dat alles over het hoofd, dan nog zoude het genoeg, dat wij ons mogen voorstellen,

gemeenschappelijk van onze nu tot stand gebragte vereeniging te zullen genieten, reeds genoeg zijn om ons daaraan te doen deelnemen.

Voortreffelijk genot, waarlijk, dat met zooveel nut kan gepaard gaan!

En met alleen genoegten mogen wij ons bij dat nut daarvan voorstellen; in nog een ander opzigt dan straks vermeld, meenen wij, dat door de oprigting van dit Genootschap in eene behoefte wordt voorzien - in de behoefte van eene aangename tijdkorting.

Klein, gelijk onze Maatschappij is, en het weinige dat daarin dan ook voorvalt, doet immers de behoefte gevoelen om vele oogenblikken aan te vullen, waaraan in groote Maatschappijen, waar van alle kanten den geest afleiding wordt gegeven, en vele zich steeds snel opvolgende gebeurtenissen bijkans geen tijd tot nadenken laten, zooveel te minder behoefte is.

Daardoor toch laat zich de klagte van zoo velen verklaren, in zulke kleine of weinig bevolkte plaatsen, over de zucht van schier elk een, om zich met de zaken van anderen te bemoeijen, en over het kwaadspreken, dat daarvan zoo dikwijls het gevolg is, als men aldaar niet er op bedacht is, om den steeds werkenden menschelijken geest te verzadigen, door de gelegenheid te geven, om zich met nuttiger zaken bezig te houden.

Het kan dus ook een genoegten zijn, dat veel ongenoegen uit onze Maatschappij kan weren.

Verre van ons, om uit dit alles te willen beweren, dat

men nu eerst trachtte in deze gebreken te voorzien, en deze de eerste poging is, om tot dat doel te geraken.

De geschiedenis van deze gewesten overtuigt ons al spoedig van het tegendeel.

Zoo werden onder het bestuur van den Gouverneur Texier het genootschap *Docendo docemur*, onder dat van den Gouverneur Wichers het genootschap *De Surinaamsche lettervrienden*, later het departement der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* opgericht.

Van de twee eersten werd ons weinig bekend; alleen kunnen wij daaruit opmaken, dat het genootschap *de Surinaamsche lettervrienden* eene nuttige strekking had, en dat de Gouverneur Wichers, die al wat goed en nuttig was steeds voorstond, het onder zijne krachtige bescherming nam.

Overbodig is het, over het voortreffelijke van de Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* uit te wijden, en kunnen wij, uit al wat ons van haar en haar doel bekend is, opmaken, wat het alhier daarvan opgericht departement was, en zouden wij deze laatste vereeniging eer toebrengeu, al ware het alleen wegens de uitgave van den Surinaamschen Almanak en van eene verzameling der Gouvernementsbladen, welke staking voorzeker een groot gemis daarstelde voor al wie in deze Kolonie belang stelt.

In andere jaren moeten wij tevens met leedwezen erkennen, dat er geene poging schijnt aangewend te zijn geworden, om eenige wetenschappelijke vereeniging alhier tot stand te brengen.

Voorzeker bragt daartoe veel bij de wisselvallige toestand waarin Suriname steeds verkeerde, eene onzekerheid, die niet

anders dan in alle opzigten een uiterst nadeeligen invloed op elke Maatschappij noodwendig moet hebben, en ontmoedigden de zoo vele droevige verschijnselen zeer zeker velen, om een dergelijk plan te opperen, waarvoor zij al aanstonds gebrek aan deelneming vreezen moesten.

Doch hebben wij zoo even, in overeenstemming met Uwe eigene gevoelens, een en ander aangevoerd, dan kan de zoo algemeene belangstelling, welke de oprigting van deze vereeniging mogt opwekken, ons niet meer verwonderen, want dan zijn wij allen overtuigd, dat de beoefening der wetenschappen en de verspreiding, zoo veel mogelijk, van nuttige kennis, *alleen* tot ware beschaving kan leiden, zonder welke geen bestendig geluk noch welvaart voor eene Maatschappij mogelijk zijn.

Aan deze denkbeelden dus hadden wij den oorsprong van dit Genootschap te danken. Mogen wij in onzen werkkring al niet alles bevatten, wat deze kan verwezenlijken, voor het oogenblik ons slechts voorstellende, lust en zin voor de schoone letteren aan te wakkeren, zoo beschouwen wij dit begin als van groot belang, ons daarvan met den tijd meer en beter belovende.

Deze onze eerste openbare vergadering zijnde, zal het welligt niet ongepast gevonden worden, dat een kort verslag worde gegeven van hetgeen tot heden ten opzichte van ons Genootschap voorviel.

Nadat, zoo als wij straks ter loops bedoelden, twee onzer tegenwoordige medeleden een plan ontworpen hadden, tot de oprigting van eene letterlievende vereeniging, sloegen zij

moedig en met ijver de handen aan het werk, en mogten zich (hoewel eerst hier en daar moeilijkheden ontmoetende, zoo als met de meeste nieuwe zaken pleegt te gaan) eindelijk in de deelneming van een veertigtal personen verheugen. Den 14den Junij konde er reeds eene vergadering belegd worden om over een ontwerp van wet en het vast te stellen Bestuur te raadplegen.

Den 27sten Junij was het aantal leden reeds tot ruim 140 gestegen.

Algemeen, kan men zeggen, was de belangstelling, waarmede het Genootschap bij zijne oprigting begroet werd.

Van het geëerbiedigd Hoofd van ons Bestuur, aan wien, namens het Genootschap, het beschermheerschap werd aangeboden, mogten wij mede, hoewel er bezwaren bestonden om het voor alsnog aan te nemen, de ondubbelzinnigste blijken van belangstelling ontvangen. Voorzeker wordt *aller* wensch geuit, wanneer wij ons vurig verlangen te kennen geven, dat deze bezwaren spoedig uit den weg mogen geruimd worden.

Ontmoeten wij al daarnevens eenige enkelen, die eene zekere vooringenomenheid schenen te hebben tegen het doel, of wel de inrigting van ons Genootschap, laten wij hopen, dat deze later nog eens in warme deelneming moge veranderen.

Intusschen moeten wij niet treuren over het gemis van hen, die het nut van het door ons bedoelde niet kunnen of willen beseffen.

Wij moeten daarom niet den moed laten zakken; integendeel, met te meer ijver en volharding alles aanwenden, wat in ons vermogen is, om den bloei van ons Genootschap te

bevorderen, en eenmaal de aangename zelfvoldoening te mogen hebben, dat het zijn nuttig doel althans niet ten eenenmale miste.

Indien onze werkkring zich alleen bepaalde tot het voorlezen van verhandelingen en het voordragen van letterkundige proeven, zoude ons zulks zeker wel eenige aangename en soms nuttige tijdkorting verschaffen, doch zoude daardoor alleen voorzeker niet bereikt worden, wat wij ons meerder hebben voorgesteld.

Ons doel is: aankweeking van lust en zin voor de beoefening der schoone letteren; aanmoediging door alle ons ten dienste staande middelen, tot kennisneming van al wat in de wetenschappelijke wereld voorvalt, en door de verspreiding alzo van nuttige kennis, het onze bij te dragen tot verspreiding van ware beschaving.

Niets van wat daartoe kan bevorderlijk zijn, en wat onze krachten niet te boven gaat, zullen wij onaangewend laten. Wie onzer toch heeft het land zijner inwoning niet lief, en zoude zijne beste pogingen daarvoor niet over hebben?

Allen dus hebben wij als leden van dit Genootschap één doel, en zal ons eensgezind de gemeenschappelijke arbeid aangenaam en gemakkelijk doen zijn.

Wij behoeven buitendien niet te vreezen, dat tweespalt onder ons zal ontstaan, daar de twee grootste drijfveren daartoe: *staatkunde* en *godsdienst*, gestreng door onze wet geweerd worden.

Armzalige tijden voorwaar, waarin het noodig is, dat men

zoo iets bepale; - die twee grootste zaken, waarin alle verstandige en regtschapene lieden moesten overeenstemmen, - door zulke verkeerde gevolgtrekkingen en begrippen miskend wordende, dat men daaronder schier niet anders meer verstaat dan een wanstaltig en verderfelijk iets, *partijgeest* en *sectenzin* daarvoor in de plaats stellende, en terwijl men zich dan ook schijnt te schamen voor eene zoo gruwelijke ontheiliging, de verguisde Staatskunde en Godsdienst niet meer bij hunne ware namen pleegt te heeten, maar liever de uitheemsche woorden *Politiek* en *Religie* gebruikt.

Ware Godsdienst en ware Staatskunde, die ons liefde en pligten jegens een boven ons allen verheven Opperwezen, en jegens den Staat, waarvan wij burgers zijn, leeren betrachten; die ons overtuigen dat het niet genoeg is om alleen voor ons zelve te leven, maar dat ook anderen ons niet onverschillig mogen zijn, en dat wij, ons hiernaar gedragende, ook ons eigen voordeel behartigen. Verre van ons, om de zoodanigen een goed onthaal in ons midden te ontzeggen, daar, als zij aldus begrepen worden, men niet bevreesd behoeft te zijn, dat zij oneenigheid zullen stichten.

Wij kunnen de op ons genomene verpligtingen in twee deelen splitsen: in *zuiver geestelijke*, namelijk beoefening der letteren, vooral op onze openbare vergaderingen, en in meer *materiele*, ter aanmoediging van deze beoefening, en ter verspreiding, zoo veel mogelijk, van nuttige kennis, bij voorbeeld, door eene geschikte gelegenheid open te stellen voor goede lectuur, door het uitschrijven van prijsvragen en andere dergelijke, voor zoo ver onze middelen het zullen toelaten.

Met deze goede bedoelingen toegerust, kan het niet missen, of *Oefening kweekt kennis* moet meer en meer in bloei toenemen; moet het eenmaal eenen weldadigen invloed naar buiten uitoefenen, en zullen zij, die daartoe met lust en ijver medewerken, zich alsdan in het bewustzijn verheugen van nuttig werkzaam te zijn.

Gods zegen op onze pogingen zal ons dan niet ontbreken.

Een woord ten slotte, om U, geachte toehoorders, doch U vooral, geachte toehoorderessen, die deze vergadering met Uwe tegenwoordigheid zijt komen opluisteren, vergeving te verzoeken, dat ik Uw geduld zoo lang op de proef heb gesteld; dat ik vooral ernstiger heb gesproken, dan ik zelf wel gewenscht had; maar dit kon niet wel anders bij de uiteenzetting van wat aanleiding tot de oprigting gaf, en de aanduiding van het doel, dat naar onze meening gewigtige gevolgen moest hebben.

De behandeling van een ernstig onderwerp maakte het mij onmogelijk, mijne voorlezing minder ernstig in te rigten.

Vergeeft mij ook het gebrekkige van mijn werk en voordragt; de leus van ons Genootschap stemme U allen tot toegevendheid; ook mijne geringe kennis zal nog zeer veel oefening vereischen, aler ik ten mijnen opzichte die leus zou kunnen omkeeren, en mij laten voorstaan op kennis, door oefening gekweekt.

Mogen op vele vergaderingen na deze, onze pogingen tot

onderlinge oefening aangemoedigd worden door eene even talrijke opkomst van toehoorders.

Moge vooral de belangstelling door U, geachte toehoorderessen, in ons Genootschap betoond, niet verminderen, omdat gij heden avond in vele opzichten welligt in Uwe verwachting werdt te leur gesteld.

Ik heb gezegd!

De gouden sleutel.

Het schemerde. De huwelijksplechtigheid was voorbij, en Mary Colmar de vrouw van George van den Broeke. Zij wandelde met hare oude gouvernante naar de landingsplaats, en sprak over haar geluk, over den schoonen droom harer toekomst. Daarop hoorde zij haren echtgenoot met een vriend naderen, en de nieuwsgierigheid bewoog haar, zich achter het theehuisje, dat aan de landingsplaats der plantaadje stond, te verbergen, daar de beide heeren hunne schreden naar dat huisje rigtten, en er zich ook werkelijk in nederzetten.

‘Of hij wel over mij spreekt?’ dacht zij.

Ja, hij sprak over haar; zij hoorde het duidelijk genoeg.

‘Gij kunt mij gelooven, beste Charles,’ zeide hij, ‘ik ben heden morgen getrouwd zonder verliefd te zijn, dewijl ik het niet meer zijn mag, niet meer zijn kan; dewijl de liefde, wat men zoo liefde noemt, geen klank, volstrekt niets meer heeft, wat ik niet tot walgens toe ken; met één woord, dewijl ik dertig jaren oud ben, en een oude vrijer geen aangename rol in de wereld speelt. Vaar maar niet uit; bespaar uwen toorn voor datgene, wat gij nog vernemen

zult. Drie maanden geleden bezocht ik voor het eerst in mijn leven Demerary. Op zekeren morgen ging ik met mijnen gastheer een toertje te paard langs de Demara doen.

“Hoe heet die schoone plantaadje met die fraaije gebouwen?” vroeg ik mijn geleider.

“Friendship,” antwoordde hij.

“En aan wien behoort Friendship?”

“Aan miss Mary Colmar; doch niet alleen deze, maar nog twee andere plantaadjes, en bovendien heeft het meisje een aanzienlijk kapitaal.”

“Dan zal zij niet als jonkvrouw sterven!” hernam ik, en dat was het begin van het kleine drama, welks ontwikkeling gij heden gezien hebt. Ik zag het meisje, dat nu eens in de stad, dan weder op Friendship woonde, alleen met eene oude gouvernante, aan wie zij door hare moeder op haar sterfbed was aanbevolen, op eene groote partij bij den Gouverneur van Demerary, en dacht, bij nadere kennismaking, dat ik die rustige, vaste neiging wel voor haar kon gevoelen, die de echtgenoot aan de moeder zijner kinderen verschuldigd is.’

‘Maar uwe vrouw is eerst twintig jaren oud; uit hare oogen spreekt het vuur der jeugd,’ merkte Charles aan. ‘Welk jong meisje heeft geene luchtkasteelen gebouwd, en niet eenige droomen der liefde gekoesterd? Zal zij zich met uwe *rustige, vaste* neiging vergenoegen?’

‘Niemand kan zijne bestemming veranderen, en - mijne bestemming doodt mij. Gij zijt mijn vriend; hoor mij aan. Ik wil u niet de alledaagsche geschiedenis van een woesteling

verhalen, maar wenschte u regt verstaanbaar de uitwerkselen van den tijd, waarin wij leven, aan mijn eigen persoon te toonen. Wij hebben zekerlijk dezelfde krachten en hoedanigheden als onze voorvaders, maar de beweeggronden welke hen leidden, ontbreken ons. Geene gelijkvormige, bestendige koelte doet onze zeilen zwellen; wij dobberen heen en weder als een schip zonder roer, prijs gegeven aan de willekeur der winden en golven. Dat is de vrijheid, zegt men; ja, maar het is de vrijheid van eenen blinde. Ik wil daarmede geenszins de vrijheid en hare weldaden verwerpen, maar ben echter ook niet zoo dwaasselijk trotsch, iederen regel, iedere grens te verwerpen, van het geloof aan God af, tot aan de vereering, die der moeder en het vaderland behoort. Deze gevoelens, deze pligten, dit eeuwige juk, die de dwazen willen hervormen, zijn juist de vereischten onzer krachten, de hefboomen der menschelijke grootheid; zij wanen onze kluisters te verbreken en roeijen onze wortelen uit. In zulk eene wereld, in zulke kringen heb ik geleefd, tot dat ik herwaarts kwam om zelf het beheer mijner plantaadje op mij te nemen, mede door de hoop aangedreven, dat andere omgevingen, een ander klimaat, mijnen toestand zouden verbeteren. Hoezeer ik het ook thans veroordeel, ik heb het leven dezer wereld geleefd, wier giftige adem mij heeft bekoeld. Er is slechts één middel om zich in deze wereld voor algeheel bederf te behoeden: dat is de arbeid; want hij geeft eene heilzame inspanning aan ligchaam en geest, en ofschoon hij ons al niet hoog verheft, beschermt hij toch voor geheel verval. Ongelukkigerwijze heeft geen pligt, geen arbeid mijne jeugd be-

waard, en de lediggang, die in elken tijd verderfelijk is, doodt in onzen tijd het zekerst. Dat meende ik u te moeten mededeelen, opdat gij mij en mijn huwelijk goed zoudt beoordeelen; het moest te gelijker tijd eene verontschuldiging voor mijnen diepen val zijn.'

'Ik geloof u niet,' antwoordde de vriend; 'eene geheel ontaarde ziel beoordeelt zichzelf niet zoo gestreng.'

'Als gij mij de vergelijking veroorloven wilt,' hernam George, 'zoo zeg ik u: ik zie als een gevallen engel, hoe diep ik gezonken ben, maar dientengevolge kan ik mij juist niet oprigten. Ik beoordeel mijzelven goed, ik ken mijzelven, maar beter mij daarom toch niet. Ik zie mijne wonde, maar weet ook dat zij ongeneeslijk is. Uit walging en dewijl ik wist, dat ik toch niet te helpen was, ben ik eindelijk tot de uiterste grenzen afgedaald. Thans hebben deze stormen, die ten minste van een overblijfsel van kracht getuigen, thans heeft deze kampstrijd opgehouden; de geheele lavagloed is verkoeld, de vlam volkomen uitgebluscht, - ik ben gerust.'

'Maar,' vroeg Charles niet zonder medelijden, 'waarom trouwdet gij?'

'Het is eene laatste proeve die ik wagen wilde,' antwoordde hij. 'Ik hield het huwelijk voor een laatste middel ter redding en verjeugdiging. Ik dacht mij te laten doopen in jonkvrouwelijke wellen; ik meende dat door de aanraking met een onschuldig hart, mijn bloed zich zoude vernieuwen, en mijne ziel frisch leven zoude verkrijgen; met één woord, ik hoopte dat ware, natuurlijke gevoelens, die ik uit de netten der zedelijkheid zelve putte, mij van mijne brandmerken

konden reinigen en de kiemen van het Goddelijke weder op wekken.’

‘Welnu?’

‘Mary is een goed, aardig kind en verdient bemind te worden; maar zij bezit de magt niet, welke er noodig is, om de sporen van het verledene te verdelgen; integendeel, zij wekt de ergste herinneringen in mij op; een booze geest fluistert mij voortdurend vergelijkingen in, die mij in haar niets anders doen zien dan eene copie, eene vrouw als andere vrouwen.’

‘Heeft de plegtigheid van heden echter geen indruk op u gemaakt?’

‘Ten minste niet die, welke ik verwachtte. Mij ontbreekt het geloof, en ik voeg mij in mijn noodlot.’

‘Maar uwe vrouw?’

‘Deze gruwelen zijn voor haar geslotene brieven, en wat men niet weet, baart geene onrust. Maar het wordt laat, men zal ons missen. Kom, ik zal u over het verdere schrijven. Wij blijven hier slechts drie dagen, en begeven ons dan naar Demerary, om daar vooreerst ons verblijf te vestigen, want, naar Mary mij gezegd heeft, moeten hare zaken juist niet op eenen geheel effenen voet zijn, en er nog al iets met de heren administrateurs harer effecten af te rekenen zijn, en daar mijne tegenwoordigheid hier niet volstrekt vereischt wordt, heb ik zonder aarzelen hierin toegestemd.’

Zij keerden naar het woonhuis terug, en daar het getij gunstig werd, begaf Charles zich in de gereed liggende tent-

boot, om naar de stad terug te keeren, daar zijne taak hier thans was afgeloopen, want uit vriendschap voor George was hij den vorigen dag naar de plantaadje gegaan, om alles voor de ontvangst der jonggehuwden in gereedheid te brengen. Nadat hij zijnen vriend tot aan de landingsplaats uitgeleide had gedaan, keerde hij terug, en weldra bevond hij zich met zijne vrouw in hunne kamer.

‘Mary,’ zoo begon George, ‘zoo zijt gij nu voor God en menschen mijne gade.’

‘Maar, bemint gij mij ook?’ vroeg zij op eenen eigenaardigen toon.

‘Ja,’ antwoordde hij lagchende, ‘ik bemin u werkelijk, en zelfs meer dan ik voor mogelijk hield. Waarom *thans* deze vraag?’ Hij wilde daarbij hare hand vatten, maar zij trok dezelve terug en antwoordde:

‘Ik wilde maar eens zien, met welk een voorhoofd een man in staat is, zich aan logentaal schuldig te maken. Ik heb een half uur geleden, aan de landingsplaats uw gesprek met uwen vriend gehoord. Ik zocht het licht niet, dat mij geworden is, en moest er welligt berouw over gevoelen, dat licht gevonden te hebben, maar ik zou mijzelve niet genoeg kunnen verachten, als ik na zulk eene opheldering de belofte houden wilde, die ik u heden voor het altaar in mijne onwetendheid gegeven heb: u te beminnen en u te gehoorzamen.’

George ging onrustig in de kamer op en neder. Eindelijk bleef hij voor Mary staan, en vroeg:

‘En wat hebt gij besloten? Een jong meisje met illusien

van allerlei aard en een man die er volstrekt geene heeft, zijn personen, die bijna altijd met elkander in het huwelijk treden. Men houdt dit verschil van gevoelens zelfs voor een waarborg van het toekomstig geluk, want een ervaren man brengt in het jeugdig huwelijk het noodige evenwigt, of ten minste den onontbeerlijken ballast. Aan eene scheiding kunt gij onmogelijk denken, als gij in het oog houdt, welk eene opspraak eene zoodanige schrede geven zou.'

'Dan zullen wij, wanneer er geen ander middel bestaat, voor de oogen der wereld verbonden zijn, maar ik heb gezworen, voor u eene vreemde te blijven, en ik zal mijnen eed houden. Ik rekende daarbij op uw gevoel van eer, zelfs op uwe trotschheid. - Daar is uwe kamer,' voegde zij er bij, terwijl zij naar eene zijdeur wees.

George boog zich en ging naar de deur; nadat hij eenige schreden gedaan had, bleef hij echter staan en keerde zich om.

'Het zal geschieden zoo als gij wenscht,' zeide hij. 'Maar daar wij nu toch met elkander door het leven moeten wandelen, kunnen wij dan toch geene goede vrienden zijn? En als eenmaal - in onbekende toekomst - uwe inzigten mogten veranderen, - men heeft zulke voorbeelden, - dan zult gij geen wrok in mijn hart vinden.'

'Dat zullen wij zien,' antwoordde Mary.

'Mogt de tijd de zoetste hoop, de Goddelijkste droomen uit mijn hart nemen; mogt ik de dingen anders leeren inzien dan thans, mogt eene eigene ervaring den afgrond aanvullen, die ons thans scheidt, dan zou ik ook welligt u mijner waardig kunnen houden.'

‘Dat kan u geen ernst zijn, of gij weet niet, dat de eer eener vrouw onredbaar verloren gaat door zekere *ervaring*, die de eer eens mans naauwelijks aanraakt’

‘Geef mij,’ zeide Mary, zonder daarop te antwoorden, ‘geef mij dien kleinen gouden sleutel terug, welken ik u gegeven heb’

Hij reikte haar het gevraagde over.

‘En gij vraagt niet eens, waartoe deze sleutel dienen kan?’

‘Ik waag niet het te vragen, Mary.’

‘Gij verdient het ook niet te weten; maar nu wil ik het u toch zeggen,’ zeide zij, en toonde hem een gouden ring aan haren armband ‘Het was een idee van mij..... wie dezen gouden band ontsloot, dien wilde ik beminnen, hij moest ook mij beminnen en hij zou mijn heer zijn.’

‘En zult gij hem mij nimmer teruggeven, Mary?’

‘Het is laat, ik ben moede, goeden nacht.’

Zij keerde zich om, en George verliet de kamer. In zijne eigene kamer gekomen, zette hij zich neder, en schreef aan zijnen vriend, wat zoo even voorgevallen was.

Zijn tweede brief luidde als volgt

‘Daar ben ik nu op Friendship. Ik wil of zal, even als Jakob, veertien jaren dienen, om Rachel te verwerven.

Gij bedankt mij voor mijn vertrouwen, dat zekerlijk groot is. Indien een ander dan gij de geschiedenis van mijnen bruidsnacht wist, moest hij die vergeten, of in mijzelf de herinnering daaraan vernietigen. Gij, soldaten, blijft langer jong, gij zijt het beste wat wij behouden hebben, want

de regel, die opgevolgd *moet* worden (het juk) beschut, beschermt en redt u. Hoe menschelijk ook de bron der u beheerschende autoriteit is, gij erkent ze als heilzaam, uw verstand en uw hart huldigen de hoogere principes, die uit de onderwerping derzelve tot eenen zekeren graad, eene oorzaak uwer sterkte uitmaakt.

Ondanks alles, wat ik u verteld heb, ben ik overtuigd, dat mijne vrouw mij bemint, en ik zeg u vooruit, dat ons aanvankelijk zoo verrassend avontuur, eene spoedige, zeer gewone ontwikkeling vinden zal.

Zoo als ik u zeide, was het vooraf bepaald dat wij naar Friendship zouden gaan. Den dag na onze aankomst zond mevrouw van den Broeke hare oude fee, of liever heks van eene gouvernante, als député op mij af, en liet mij verzoeken bij haar te komen. Ik vond Mary eenigzins bleek, een weinig onzeker in hare houding, maar toch lagchende. De kleine vrouw bezit dus moed. Ik was bijzonder aardig, bijna als een jonge echtgenoot. Toen werd zij zeer vriendelijk en nam mijnen arm aan. Wij gingen als een paar tortelduifjes de trappen af. Daarop begaven wij ons aan de ontbijttafel. Na het ontbijt zetten wij ons in eene hupsche americaine, die ik mijne vrouw geschonken had. Mary nam hare duenna mede, mijne intime vijandin als ik mij niet vergis. De ezelachtige koetsier, had zich in zijnen echter goed gemeenden ijver, met linten behangen, die belagchelijk om hem henen fladderden, en de lastige opmerkzaamheid der menschen tot ons trok. Ik zag ben met een somber gelaat aan en bewoog mij niet in mijn hoekje. Mary lachte daarentegen tot ieder-

een, en wierp zelfs den kinderen klein geld toe. Wij spraken van het weder; mijne vrouw maakte mij op alles in de natuur opmerkzaam, en daar ik door mijne onkunde telkens bokken maakte, lachte zij mij uit. Nadat wij in de stad een paar bezoeken hadden afgelegd, keerden wij terug. Tot nu toe had ik Friendship slechts oppervlakkig gezien, maar nu ik het wat naauwkeuriger beschouwd heb, vind ik het eene plantaadje als alle andere plantaadjes, behalve dat er veel zorg aan schijnt besteed te zijn, en vooral rondom de woning alles een vrolijk, lagchend aanzien heeft.

Toen wij terug gekomen waren, zette mijne vrouw een mutsje op, nam mijnen arm en ik moest met haar het geheele woonhuis van boven tot beneden door wandelen. Zij voerde mij naar al de andere gebouwen, en praatte in eenen adem voort, deed alle kasten open, toonde mij, hoe zij dit gelaten en dat veranderd had en waarom. Ook onze kamers bezochten wij te zamen. Zij heeft de linkerzijde, die van het hart, uitgekozen en mij aan de rechterzijde gehuisvest. Wij zijn toch ten minste burenen. Daarop voerde zij mij naar den stal, liet mij daar in eens staan, en liep naar huis, waaruit zij met een groot stuk brood terug kwam; hiermede voederde zij haar paard, dat Soulouque heet, even als de keizer van Haïti.

Wat zegt gij nu van mijne vrouw? Ik heb mij nooit veel moeite gegeven, het karakter der meisjes te bestuderen. De meisjes gelijken alle op elkander, denk ik, die, welke geest hebben en die, welke geen geest hebben; die, welke denken, en die, welke beuzelen, zij zijn alle aan elkander gelijk. Alle onderscheid verdwijnt onder de gelijkvormige onschuld

en schaamte. Wat zij weten of niet weten, wat zij elkander bij hunne onophoudelijke vertrouwelijke fluisteringen zeggen, wat zij bekennen en geheim houden, ontwaart geen man. Hebt gij er reeds eens over nagedacht, hoe een man te moede is, die zulk een wezen als vrouw in zijn huis krijgt, en daar de ontdekking doet, dat zij plotseling een werkdadig leven, een karakter, een wil verkrijgt, en met verschrikkende energie zich overal tracht geldend te maken? De verzegelde urn, welke hij in zijn huis genomen heeft, opent zich en daaruit komt vrede of oorlog, misschien geluk, welligt ongeluk. Dan eerst ontwaart men, zekerlijk eenigzins te laat, of men een engel of iets anders getrouwd heeft.

Wat mij betreft, ik weet nog niet zeker wat mij ten deel is gevallen. Ik dacht heden veel daarover na, at ondanks dit alles met goeden eetlust, want (en nu luister naar mij, alsof gij den wijzen Salomo hoordet) wat ook een mensch in het leven bejegenen moge, al waren het de buitengewoonste voorvallen, hij mag nimmer den eersten pligt jegens zich zelven uit het oog verliezen, en verwaarloozen den pligt, zich te voeden. Ja, hoe ernstiger de omstandigheden zijn, des te noodzakelijker wordt het voor den verstandigen man, zich te onderhouden, en te sterken door spijzen. Dat voorbijgezien, dat men reeds bij het eten denkt, denkt men veel beter als men gegeten heeft. Het is onmogelijk dat men na het eten mislagen begaat, domheden en fouten begaat men stellig alleén met eene ledige maag

“Rookt gij bij het rijden, George?” vroeg mijne vrouw, toen wij van tafel opstonden.

“Bij het rijden, loopen, varen, bij alles, maar nooit in tegenwoordigheid van dames,” antwoordde ik.

“Doe mij dan het genoegen en rook heden niet. Laat ook Soulouque zadelen, dan zullen wij een wandelrid maken.”

Het geschiedde, en de wandelrid werd bijna een wedren, zonder dat mijne vrouw vermoeid scheen te worden.

Des avonds verzocht ik haar mij eene wals voor te spelen; zij speelde er twee. Ik stond aan het venster en staarde lang, in gedachten verzonken, naar buiten. De toonen hadden lang opgehouden toen ik mij omkeerde. Mary zat in eenen leunstoel en -sliep. Ik stootte opzettelijk aan eenen lichter op het instrument; zij ontwaakte, en verontschuldigde zich. Daarop bood ik haar mijnen arm; zij knikte mij echter toe, en ijlde naar hare kamer in den linkervleugel.

Charles, zult gij u beledigd gevoelen, als ik u bid niet naar Friendship te komen, voor dat onze geschiedenis eene bestemde wending genomen heeft? Gij zijt de eerlijkste mensch, dien ik ken, de eenige, dien ik zonder blozen vriend kan noemen. Zijt gij echter zelf overtuigd, eene verzoeking te kunnen wederstaan?

Den 25sten Junij.

‘Weet gij wat mij overkomt? Ik verveel mij. Het pikante van mijnen toestand wordt stomp. Mijn doornenkroon wordt eene slaapmuts. Wanneer eene scherts acht dagen lang het bekoorlijke behouden zal, moet dezelve voortreffelijk zijn, en deze is het niet. Ik verwachtte natuurlijk, dat Mary

zonder achterhouding pogingen zou aanwenden, om mij ijverzuchtig te maken, want dit is eene gewone manoeuvre, maar niets van dat alles. Het is alsof mijne vrouw in den echt, zoo als zij denzelven begrijpt, het hoogste en laatste van het menschelijk geluk, en het einde van haar bestaan gevonden heeft. Mijnentwege.

Ik zie echter niet in, waartoe al de omstandigheden dienen moeten, als er verder niets gebeuren moet. Ik zou bekend hebben dat haar toorn regtmatig, dat hare verwijtingen wel verdiend waren; ik wenschte dat zij heftig tegen mij uitgevaren was, het op de zenuwen had gekregen; maar neen, eene enkele scène, eene enkele traan, en verder niets.

Als ik haar zoo op haar stoel zie zitten borduren, en haar frisch gelaat beschouw, zou ik haar kunnen haten, indien ik nog voor eene hartstogt vatbaar ware. En wat zal ik u van ons leven zeggen? Het is een weefsel van goud en zijde met landelijke versiersels. Ik zal het u beschrijven. Maar wie beschrijft den slaap der onschuld? Ik zal binnen kort eene fluit of schalmei koopen en de bureu uitnoodigen. Er zal mij dan niets ontbreken, om de herdersrol van Jakob regt natuurlijk te spelen, dan de schapen en den herderstaf. Wil mijne vrouw met geweld een einde aan mijne gewilligheid maken? Zou dat hare wraak zijn?

Ik had den brief gesloten en mij nedergeleid op eenen groeten divan, welke het voornaamste sieraad mijner kamer uitmaakt, en waarop ik in de tusschenbedrijven den dood verwacht, toen een zacht kloppen aan de deur mij bewoog, snel op te springen. De deur werd half geopend en ik zag

een blondlokkig hoofdje, daarop eenen angstigen blik, terwijl eene onzekere stem vroeg:

“Hebt gij bezigheden?”

Het was de eerste maal, dat zij de grenzen van mijn rijk in huis overschreed.

“Bezigheden?” antwoordde ik, “neen, maar ik ben verblind.”

“Wilt gij mij eenige oogenblikken gehoor verleen?”

“Met genoegen.”

“Wacht dan een kwartiertje.” En voort was zij. Dat kwartiertje was eene eeuwigheid. Maar, - daar komt zij.

Zij torschte met moeite eenen grooten hoop oude geel geworden papieren onder den arm, en wierp dien op mijne schrijftafel, dat de stofwolken opvlogen en zich eene graflucht verspreidde.

“Mijn God,” vroeg ik, “wat zijn dat? Toch geene familiepapieren?”

Zij zette zich bedaard neder en antwoordde:

“Neen, het zijn alle papieren op de drie plantaadjes betrekking hebbende, zoo wel van de directeurs als van de administrateurs. Ik heb mijne oogen er niet mede willen bederven; alles ligt door elkander. Het zou goed zijn, als zij vooreerst eenigzins in orde gebragt werden.”

“Maar, kindlief,” viel ik haar in de rede, “als de gronden goed opbrengen, de producten verkocht of afgescheept worden, en de betalingen behoorlijk geschieden, dan is immers alles in de beste orde.”

Zij zag, mij verbaasd, welligt eenigzins minachtend aan.

“Denkt gij dan, dat dit alles zoo maar van zelve gaat, en zij, die de zaken beheeren, niet moeten nagegaan worden? Wie gaat de zaken van uwe plantaadje dan in alle bijzonderheden na?”

“O; ik heb een uitmuntenden boekhouder, aan wien ik deze oude hatelijke papieren dadelijk zal toezenden.”

“Daar ben ik volstrekt tegen. Als gij er echter eenen onoverwinnelijken afkeer van hebt, dan zal ik de zaak zelve op mij nemen, ofschoon ik nog veel te leeren zal hebben, eer ik er toe in staat zal zijn.”

“En ik eveneens. Maar welke noodzakelijkheid legt ons dezen nutteloozen last op?”

Nu begon zij mij eene lange geschiedenis te verhalen, waaruit ik, ondanks al hare voorzigtigheid kon opmaken, dat wijlen haar vader, sir Colmar, een vrolijke broër geweest was, die zich aan eenen bedriegelijken zaakwaarnemer had overgegeven, en die hem tegen hooge renten de opbrengst zijner eigene producten leende, hetgeen ten gevolge had, dat op zekeren dag het geregt er zich in mengde. Hij bezat destijds drie groote huizen in Georgetown en nog twee plantaadjes in Berbice, maar zijn zaakwaarnemer had goedgevonden, alles zoo met hypotheken te bezwaren, dat men in den beginne vreesde: er zou na de betaling der schulden in het geheel niets meer overblijven. De goede Colmar sprak van niets anders dan zich een kogel door het hoofd te jagen, inzonderheid in tegenwoordigheid zijner vrouw, die hij in het ongeluk gestort had. Het gelukte haar intusschen, hem gerust te stellen, zij bragt hem herwaarts, nadat de huizen in

de stad en de plantaadjes in Berbice verkocht waren, en na verloop van tien jaren was het haar gelukt, Friendship, Mary's Hope en Colmar vrij van schulden te zien. Veertien dagen na de geboorte mijner Mary stierf zij. Sir Colmar stierf vier jaren later, en tot aan ons huwelijk was het beheer van haar vermogen natuurlijk in handen harer voogden. Deze heeren schijnen hunnen pligt wat al te ligtvaardig vervuld te hebben, en meenden dat het genoeg was, indien zij het geld in ontvangst namen en weder uitzetteden. Geen wonder, dat mijne vrouw eindelijk orde in hare zaken verlangt te brengen, maar waarom belast zij juist mij met dien hoogst *poëtischen* arbeid? Ik deug er in het geheel niet voor, maar kan toch onmogelijk van Mary vergen, dat zij het doen zoude. Het blijkt mij dus nu, dat de zaken ingewikkelder zijn dan zij in den aanvang zeide, terwijl zij mij te kennen gaf, dat zij mij nog eenige pakken papieren zenden zou, welke er alle toe behooren, alsmede alles, wat tot de verantwoording harer voogden behoort. Toen zij mij verliet zag ik eenen eigenaardigen blik in hare oogen schitteren. Heeft zij soms een wraakzuchtig plan gevormd, of wil zij eenvoudig beginnen, mij onder de pantoffel te brengen? Goeden nacht.'

Den 20sten Julij.

'Ik kan nauwelijks tijd vinden om u te schrijven. Ik had mij in mijne onkunde ingebeeld, dat die arbeid in een paar dagen geëindigd zou zijn, maar de zaken waren mij zoo ten eenenmale vreemd, dat ik vóór alles, en om mijzelf niet te

schande te maken, ernstig moest gaan studeren. Ik heb het burgerlijk wetboek, alle resolutien en publicatien doorgelezen, en die, welke slechts eenigzins betrekking op de zaak hadden bestudeerd. Stel u dat alles eens levendig voor den geest. Ook heb ik met een hier gevestigd regtsgeleerde geraadpleegd, en mijne oude collegieboeken, betreffende het *jus*, weder in handen genomen. Heer in den hemel! wat heb ik niet al gedaan. Tot heden toe heb ik zoo veel ontdekt, dat een der voogden een deugniet is, dien ik vrees niet zonder geregtelijke vervolging vrij te zullen kunnen laten. Beken daarbij, dat ik het beheer over de drie effecten geheel alleen heb aanvaard, en gij zult u mijnen toestand eenigzins kunnen voorstellen.

Zult gij het gelooven? Nadat ik mij tot dien arbeid bepaald gezet heb, heb ik er zelfs eenigen smaak in gekregen. Lach er mij niet om uit De ongehoorde vervelendheid van deze taak, evenaart toch nog niet die van het *far niente*. En dan heeft de natuur of de lieve God, zoo als gij wilt, onder de schors van den grofsten, den ondankbaarsten arbeid eene eigenaardig welsmakende vrucht verborgen, welke de arme beter kent dan wij Ik bedoel het aangename gevoel van bevredigd instinct en vervulling der pligten. Maar ook de bezigheid op zichzelf bevredigt en verblijdt den geest, dewijl zij ons tot den eigenlijken regel der pligten terug voert. Zoo veel heb ik geleerd, dat, wanneer ik de mij opgelegde taak ten einde gebragt heb, ik bijenkorven ga vlechten, netten knopen of verhandelingen schrijven, alleen om geregelde bezigheden te hebben, even als ik regelmatig

eet, want de drijfveer tot den arbeid, schijnt men evenmin te kunnen ontwijken als de eetlust.

Als mijne vrouw dus van plannen tot wraak zwanger ging, toen zij den ouden gevangen leeuw voor den ploeg spande, is haar doel mislukt. Ik bevind mij eigenlijk regt *à mon aise*, als ik mij zelven maar niet telkens bekennen moest, dat ik hier toch eigenlijk eene regt belagchelijke rol speel.

Ik verbeeldde mij, dat ik hier in den omtrek de eenige naar den smaak gekleede man was, maar ook daarin heb ik mij vergist, want er zijn hier drie jonge heeren, die er vrij redelijk uitzien, goede dansers en onvermoeide ruiters zijn, en rozenknopjes in hun knoopsgat dragen. De zusters van deze jonge heeren, schijnen zeer met mijne vrouw ingenomen te zijn, want zij zenden ten minste zevenmaal 's weeks hare broeders met briefjes, borduurpatronen, romances, muziekstukken, en God weet, wat niet al. Gisteren zat Mary, in waarlijk landelijke kleeding, op haren gemakkelijken hobbellozeel voor het venster harer kamer en borduurde. Ik kwam - uit den grond, stak het hoofd door het venster en zeide:

“Dag mevrouw!”

Zij verschrikte en maakte eene diepe buiging voor mij.

“Maar, lieve hemel,” zeide zij, “wat ziet gij er uit!”

“Ja, vrouwtjelief,” antwoordde ik, “als men de zaken goed wil nagaan, moet men er niet op zien, of men somtijds eens tot de knieën in de trens gaat, of dat men zijne coiffure in het bosch in wanorde brengt.”

“Dat is waar,” zeide zij, stond op, strekte de hand uit, en scheen mijne haren in orde te willen strijken; maar na rijper beraad bedacht zij waarschijnlijk, dat zulk eene vertrouwelijkheid de grenzen te buiten zou gaan, welke zij zich zelve gesteld had, want zij bloosde en zette zich weder neder. Of zij aan de drie ruiters denkt of slechts aan een? Of zij ook een roman achter mijn rug speelt of wenscht te spelen? Wie weet zulks? Het vrouwelijk hart is ondoorgrondelijk!’

Den 27sten Julij.

‘God zij dank, Charles! mijn riet is gekapt en de molens werken, dat het een vermaak is om aan te zien.

‘Dat is mijne bezigheid buitenshuis; in huis schrijf ik somtijds tot laat in den nacht. Daarbij in mijne eenzaamheid komen mij somtijds gedachten in den zin, die mij verrassen. De lediggang is niet alleen eene valsche rekening van het egoïsmus, het is eene groote schande. Een zuiver persoonlijk leven, gelijk ik het gevoerd heb, een toestand, die zich geheel alleen tot zichzelf beperkt, is buiten de regelen van de orde der wereld; als de aarde daartoe de magt had, moest zij dezulken van zich afstooten en niet eens een plaatsje voor een graf gunnen. Ik ben zoo ver gekomen, dat ik tevreden ben, als ik op een plekje gronds een nuttig plantje meer telen kan, al zoude het ook alleen de vogelen des hemels voeden.

‘En Mary? Ik weet het niet. Hare levenswijze is niet opmerkelijk veranderd. Ondanks de ijverige pogingen der drie

ruiters, ben ik nog niet wantrouwend, daar zij te dikwerf te gelijk komen. Ik bespeur, wel is waar, verdachte gangen met de oude heks, die ik haat, maar dewijl zij altijd de eene of andere versnapering of oude kleeding medenemen, hebben deze wandelingen ten minste een onschuldig aanzien.

‘Gisteren avond, tegen zes ure, zette er een vreesselijk onweder op, omstreeks den tijd dat wij gewoonlijk bezoek krijgen; want wij zijn nog geen avond alleen geweest. Ditmaal bleven wij alleen. Mary stond aan het venster en trommelde een marsch; ik bladerde in een album van - witte bladen. Men bragt licht. Mary keerde zich om, schoof haren stoel bij de tafel en greep naar den arbeid. Ik stond op en ging naar de deur.

‘Als gij hier werken wilt,’ zeide Mary, terwijl zij half opstond, ‘kan ik ook naar mijne eigene kamer gaan.’

‘Als een van beiden zich volstrekt altijd verwijderen moet,’ zeide ik, ‘dan zal ik het zijn.’

‘Na eenig over- en weêrpraten, liet ik mijn grootboek halen, en wij zetten ons beiden aan de tafel. De donder deed het huis schudden en de regen sloeg hevig tegen de vensters. Bij iederen nieuwen bliksemstraal zagen wij gelijktijdig op en staarden elkander aan, alsof wij zeggen wilden: ‘Het wordt ernstig.’

‘Zij had iets op hare vorige plaats aan het venster vergeten, en toen zij het gehaald had, bleef zij een oogenblik achter mijnen stoel staan; ik gevoelde dat zij over mij hoog als een van bloesems zware tak.

‘De tijd verliep; ik vroeg wat zij maakte; zij vroeg naar

den stand van het niet en van de maling.... Wij spraken zoo, om het regt te erlangen te zwijgen. Ik was zoo vermoeid, dat ik nauwelijks verder kon schrijven. Eens sloeg ik de door slaap bezwaarde oogen naar Mary; haar hoofd was op zijde gebogen, het licht spiegelde in hare lokken; hare oogen volgden oplettend de naald. Charles, ik werd zonderling te moede. Waarover kan de man klagen, die na den dagelijkschen arbeid zulk een beeld in zijn huis vindt? Zal ik sterven in het gezigt van het beloofde land, na, even als Mozes, zoo lang in de woestijn gezocht te hebben?

‘Deze gedachte verontrustte mij; het was laat geworden en ik stond op. Mary deed eveneens. Ik ging naar haar toe en greep eene harer handen; zij beefde en ik kuste haar op het voorhoofd. Daarop ging zij heen zonder een woord te spreken, als een mensch, die eene sterke betoovering niet kan of vermag te verbreken.

Den 10den Augustus.

‘Ik kom zoo even van het bal; het is drie uur in den morgen; een treurig voorval dwingt mij vóór vijf uur op te zijn. Tot dat tijdstip moet gij mij den tijd helpen verdrijven.

‘Zoo als ik reeds zeide, kom ik van het bal, en wel van mistress A, de moeder van den meest bedeesden, baardeloozen, maar gevaarlijksten der drie ruiters, over wie ik u reeds geschreven heb, en die het op mijn verderf schijnen toe te leggen. De tweede dezer heeren, John W., een geweldige Nimrod, met rood haar en eenen grooten baard van gelijke

kleur, is zeer ondernemend, en zijne groote blaauwe oogen bezitten veel uitdrukking. De derde noem ik u in het geheel niet, aangezien bij zich uit de baan heeft laten knikkeren. Hij heeft veel gereisd, ik geloof zelfs, dat hij aan de Noordpool is geweest, ten minste vertelde hij onlangs aan Mary van het dansen der Eskimos, en ik had den inval hem te verzoeken, ons daarvan een klein proefje te geven. Hij voldeed er gaarne aan, en ik overtuigde mij, dat die dans niets anders is dan een gewone beerendans. Mary kan dien heer nu niet meer aanzien zonder te lagchen.

‘Wij waren ten 8 ure aangekomen. Het bal had in den beginne het aanzien van alle dergelijke bals. Mistress A. had intusschen niet kunnen voorkomen dat er hier en daar iets zonderlings te voorschijn kwam. Eene dame viel mij bijzonder in het oog. Verbeeld u, als het u mogelijk is, een zwarte glanzende zijden japon, zonder eenig fatsoen, van boven even wijd als van onderen, digt aan den hals vastgemaakt, en daarover een groote gouden ketting, zoo dik, dat men er wel haast eene koe aan kan vastleggen, en die bijna tot op het middel afhing.

‘Ik kan u betuigen, dat Mary door den smaakvollen eenvoud harer kleeding uitmuntte. Ik ken niemand, die minder kennis heeft van vrouwelijken opschik dan ik, maar ik gevoel toch heel goed, dat de eene goed, de andere slecht gekleed is.

‘Mijne vrouw houdt veel van bals en vooral van walsen, naar ik bemerkt heb; ja, deze dans schijnt iets behoorlijks voor haar te hebben. Ik durf staande houden, dat de man, die dezen dans heeft uitgevonden, niet gehuwd is ge-

weest. Als echtgenoot geef ik verreweg de voorkeur aan den dans der Eskimos.

‘Over het algemeen zijn de pas gehuwde vrouwen in gezelschap vrij verlaten. De wittebroodsweken zijn een scherm en schild, die de koensten verre verwijderd houden. Men ziet over het algemeen geen kans een man te kunnen verdringen, die nog minnaar is, daarom laat men aan het jeugdig huwelijk deszelfs eerste voorjaarswarmte, en wacht op de eerste koelte. Als eene uitzondering op dien regel, dringen zij alle rondom Mary. Zekerlijk bespeurt men tusschen haar en mij geene al te hartstogtelijke verstandhouding, hetgeen de jonge heeren welligt aanmoedigt. Zij vermoeden welligt dat hier troost moet gegeven worden voor een groot ongeluk. Iedereen bewijst zulks op zijne wijze: de jonge A., door de houding van eenen smachtend verliefden page aan te nemen; de ruwe John door reusachtige galanterie, bij voorbeeld, dat hij eenen stoel voor haar over de hoofden van het gansche gezelschap heen draagt.

‘Mogen zij *hunnen* pligt doen! De *mijne* bestaat daarin, de onzijdigheid te bewaren, die ik Mary op mijn eerewoord beloofd heb, en daarbij heb ik het voordeel, dat ik niet blind hen, zoo als gewoonlijk de mannen zijn.

‘Op het bal bevond zich ook de jonge Karel V., de zoon van mijnen vriend, dien gij kent. Ofschoon blank-officier op de kust zijnde, was hij voor eenige dagen ten mijnent gelogeed, en zelfs mijne vrouw mag den jongen beschaafden Hollander gaarne lijden, en zit menig uur met hem te praten, daar hij zeer veel gelezen en vrij grondige kennis heeft.

Hij danste het eerst met Mary. Ook de zuster van den Nimrod W., die zich nog al niet weinig op zijne hooge afkomst laat voorstaan (NB. hij is, geloof ik, in den dertienden graad aan den neef van de schoonzuster eens pairs vermaagschapt), had hem haar woord voor eene wals gegeven. Toen hij haar bij de eerste gelegenheid daaraan herinnerde, antwoordde de dame blozend, dat hij zich moest vergissen, want dat zij zich zulk eene belofte niet herinnerde, en ook reeds haar woord voor alle volgende walsen aan anderen gegeven had. Natuurlijk deed Karel moeite zijn regt te bewijzen. John kwam daarbij en verwonderde zich over zulk een beweren, dat eene twijfeling aan de beproefde trouw en eerlijkheid der W.....s scheen aan te duiden. Toen merkte Karel, waar de schoen wrong. Hij huiverde, verhief zich dadelijk uit zijne verzoekende houding, en zeide tot sir W. met eene onderdrukte stem, die men nochtans aan het andere einde der zaal hooren kon: 'ik versta u, ofschoon eerst vrij laat, dat ik niet waardig ben, den handschoen van mejufvrouw uwe zuster aan te raken; daarentegen hoop ik, zult gij mij de eer niet weigeren, den uwen aan te nemen.'

'Mijnheer,' antwoordde John koel, 'ik heb de eer niet u te kennen, het zou dus nutteloos zijn, deze woordenstrijd langer te rekken.... Gij hebt echter ongetwijfeld een vriend hier,.... en voor dien ben ik te spreken.'

'Een gemompel van bijval vergezeld dat antwoord, hetwelk de belediging verdubbelde. De oogen van den jongen V. zochten in den kring rond, en - niemand roerde zich. Ik heb nooit een man van eer in een schrikkelijker toestand gezien. Ik zou vroeger zijn voorgetreden, maar ik was vrij

ver van hem verwijderd en kon mij nauwelijks van Mary losmaken, die gedurende dit tooneel mijnen arm krampachtig vasthield.

‘Hier,’ zeide ik eindelijk tot W., ‘is de vriend, dien gij verlangt. - Mijnheer V.’ voegde ik er bij, ‘weiger den titel niet, dien ik mijzelven geef, en dien ik mij tot eer stel.’

‘De jongman drukte mij de hand. Wij gingen alle drie naar buiten, en de jonge A. volgde ons. Men bepaalde een duel op den degen, voor dezen morgen. Daarop keerden wij in de balzaal terug, en verklaarden dat de zaak voldoende voor beider eer was bijgelegd. Het feest was intusschen verstoord en wij verwijderden ons spoedig.

Zeven ure.

‘John W. is ligt aan den schouder gewond. Hij gedroeg zich zeer goed en verontschuldigde zich jegens Karel met eene openhartigheid, die hem mijn hart deed winnen. Welligt was er hem ook veel aan gelegen, om met den man mijner vrouw weder op eenen goeden voet te komen. Karel keerde met mij naar Friendship terug, en wij ontmoetten Mary, die als gewoonlijk versche bloemen in den tuin zocht. Zij verschrok en noodigde eindelijk den overwinnaar uit, haar aan de ontbijttafel te volgen.’

Den 1sten September.

‘Ik heb uwe beide brieven ontvangen. Gij klaagt over mijn stilzwijgen. Ik zou veel meer reden hebben over uwe

koele, drooge brieven vertoord te zijn. Verheug u in stilte over mijne verlegenheid. Wilt gij alles weten, Charles? - ik bemin mijne vrouw! Mijn trots is verdwenen. Ik bemin haar! Is dat mogelijk? Ja, ik vind in mijn vroeger leven geen spoor der indrukken, die ik thans gevoel, ofschoon ik mij zelfs de gewaarwordingen uit mijne kindschheid, nog zeer goed kan herinneren.

Thans kan ik mij dag en nacht over kleinigheden verheugen; een vriendelijk woord van haar, op meer dan gewonen toon tot mij gerigt, maakt mij vrolijk, en deze kleinigheden zijn voor het tegenwoordige mijn eenigste voedsel: want tot overmaat van ramp heb ik nu ook den eetlust verloren. Ik zou zelfs in staat zijn, verzen te gaan maken.

Maar dat is niets; ik ben gelukkig en gevoel mij beter. Ziet gij, zij verheerlijkt de schepping in mijne oogen; zij maakt dezelve voor mij verstaanbaar, zoodat ik haar zegen. Ik leer aan hare voeten de reeds lang vergetene taal des levens. Zij hergeeft mij de waarheid, het licht, het Goddelijke. Als het ruischen van haar kleed tot diep in mijn hart dringt, als mijne lippen naar alles verlangen, wat hare hand heeft aangeraakt, komt het mij voor alsof ik haar beleedig, als ware ik een heiligschenner. Ik aanbid haar!

Den 8sten September.

‘Ik had gaarne uwen raad aangehoord, eer ik tot de vertwijfelde onderneming overga, die mijne gedachte bezig houdt, maar mijn geduld schiet te kort.

Ik wil namelijk aan Mary zeggen, dat ik haar bemin; ik wil haar eene openhartige, volledige bekentenis afleggen. Is dat wijs? Is dat ter regter tijd? Ik weet het niet; slechts dat weet ik, dat ik de onrust niet langer verdragen kan, welke zich onder mijne liefde gemengd heeft. Soms verschrikt mij hare rust; op andere tijden komt zij mij als geheel omgekeerd voor; zij beschouwt mij steelswijze met zachter, vriendelijker blikken, en dan verbeeld ik mij, zij bemint mij of - een ander. Deze twijfel is ontzettend. Daarom wil ik haar alles zeggen, daarom moet ik alles weten, en wel dadelijk.

Zij heeft eene lievelingswandeling: eene laan van mangaboomen, die zoo schaduwrijk is als het dichtste bosch. In het midden bevindt zich eene halfronde bank, waar zij gedurende de hitte des daags zit te lezen of te arbeiden. Zij moet daar, onder groen en bloemen, gunstig gestemd zijn, niet waar? Maar hoe vang ik het aan, haar alles te zeggen, zonder mij onhandig en links voor te doen? Charles, mijn leven hangt aan haar antwoord. o, Goden, beschermt mij!

Vier ure.

‘Charles, waar zijt gij? waar is uwe hand? De grond brandt onder mijne voeten, het licht verdwijnt voor mijne oogen, - niets blijft mij over dan de woestenij, dan de Chaos. Maar, ik wil man zijn, moed zal en kan mij niet ontbreken.

Ik ging in den tuin om met haar te spreken, gelijk ik u zoo even schreef; ik naderde echter van ter zijde, zoodat

ik haar zien kon eer zij mij ontwaarde. Zij hield een brief in de hand, en ik heb met mijne eigene oogen gezien, dat zij het papier verscheidene malen aan de lippen drukte, terwijl tranen over hare wangen rolden. Toen bleef ik plotseling staan, en alles draaide in woesten galop voor mijne oogen rond. Ik stond in de schaduw van eenen boom, en staarde nog altijd naar Mary, maar ik zag niets meer. Zoo is dus alles voorbij!

Het duurde lang, eer ik mij in zoo verre hersteld had, dat ik haar met een rustig gelaat en vasten tred naderen kon. Zij had den brief weder toegevouwen en verborgen. Wat ik doen wilde, wist ik niet. Ofschoon de duidelijkste sporen van aandoening nog op haar gelaat zichtbaar waren, en ik ligtelijk daardoor tot eene verklaring had kunnen komen, hield ik mij toch, alsof ik niets bemerkte had, en sprak over het weder en andere onverschillige zaken. Zoo had ook Mary tijd, zich te herstellen. Geen woord werd er over den brief gesproken.

Toen wij naar huis gingen, hoorde ik aan het andere einde van de laan schreden, en ik draaide mij om. Ik herkende den jongen A., en bleef staan. Ook hij stond verrast stil. Mary stond bleek en sprakeloos als eene zuil tusschen ons beiden. De brief was natuurlijk van hem; hij had zijn bezoek aangekondigd, om zeker voor stoornis te zijn, en was den achterdam overgekomen. Ik ben om dezen tijd meestal op mijne kamer. Charles, welk denkbeeld moet deze man van mij koesteren, daar hij rustig voortschreed en mijne plaats naast Mary innam.

Toen ik in huis kwam, hoorde ik mijnen bediende met

de oude heks twisten. Zij zwegen natuurlijk toen zij mij zagen, maar toen mijn bediende na eenigen tijd in mijne kamer moest komen, vroeg ik hem naar de reden van zijnen voortdurenden twist met de oude, en nu kwamen er fraaije zaken aan het licht. Mijne vrouw ontvangt regelmatig brieven door tusschenkomst van het oude wijf, die zij van een onbekende ontvangt. Eens kwam er een met de post, en mijn bediende wilde hem mij brengen, maar de altijd loerende heks ontdekte het, en wilde hem wegnemen. De man hield hem vast, en gaf hem eerst over toen hij voor - *tien dollars* gelost werd. In den tuin vond hij het portret van Mary, door A. geteekend. Hij gaf het mij.

De blinddoek is mij van de oogen gevallen.... De bediende kan onmogelijk langer in huis blijven; ik heb hem dus weggezonden, maar zijne ondankbaarheid zoo vergolden, dat hij wel zwijgen zal.

Maar wat nu te doen? Hare schuld moge groot of klein zijn, dat verandert in mijne oogen niets; er blijft mij alleen nog overig, eervol te vallen. Dat is thans mijne eenigste gedachte.

Zoo even roept men mij.... het is de triomferende stem van A. Hij eet met zijne gansche familie hier. Er is heden groot gezelschap. Ik ga er heen. Man moet ik blijven tot het laatste oogenblik.'

Middernacht.

'Eindelijk! Welken avond! Welk eene eeuwigheid! Welken strijd! Charles, ik ben nooit in opgewondener

stemming geweest, en vreesde maar, dat ik nooit meer zou ophouden met lagchen. Mary liet zich daardoor ook misleiden, want zij verbeeldde zich zeker, dat de ontmoeting van heden mij niet verontrust heeft.

Ik zat, zoo als het eenen echtgenoot past, aan een quadrille-tafeltje; vóór mij hing echter een spiegel, waarin ik alles zien kon. Hij stond aan de piano, en Mary bleef plotseling voor hem staan, nadat zij eenen blik op mij geworpen had; daarop sprak zij zacht eenige woorden tot hem, waarbij zij met de toppen harer vingers zijnen arm aanraakte. Het was een verzoek of een bevel. Hij scheen te verschrikken en zag naar mij. Zij scheidden. Hij naderde mij, alsof hij eene gelegenheid scheen te zoeken, mij aan te spreken. Zij had hem stellig aangeraden, voorzigtiger jegens mij te zijn, maar hij scheen den moed te verliezen, en verwijderde zich eensklaps. Op dit oogenblik, nu ik u dit alles schrijf, zijn zij allen voort.

Charles, ik heb geleefd, ik heb de wereld gezien, ik weet alles, en laat mij als echtgenoot op de allereenvoudigste wijze bedriegen! Hoe kon ik zoo blind zijn!....

Ik heb, voor ik mij naar mijne kamer begaf, lang buiten rond gewandeld. De nachtlucht heeft mij bekoeld, en rustiger gemaakt. Ik alleen ben de schuldige. Mijn besluit staat dan ook vast: ik reis af; ik ruim hun het veld.

Charles, gij weet het, dat ik haar beminde, dat zij mij welligt opgerigt zou hebben.... Zij moet niet weten, wat zij had kunnen doen.... Ik wil voort, tot aan het einde der wereld, met de weinige dagen, welke mij nog vergund zijn.

Had ik liever dezen vreeselijken slag niet overleefd! Maar zou het eene zoo groote misdaad zijn, ter regtertijd te sterven?

Ik weet niet wat ik wil. Morgen zal ik het u zeggen. Leef wel, Charles'

Den volgenden dag, omstreeks middernacht, stortte George doodsbleek en blootshoofds in zijne kamer. Hij liet de deur open en keek van tijd tot tijd naar den trap, dien hij van daar zien kon. Daarop zette hij zich aan zijne schrijftafel en stelde ras de volgende regels op het papier:

'Ik had gisteren willen afreizen; nu is het geen tijd meer daartoe. Hoor, wat er voorgevallen is Gedurende den dag geschiedde er niets bijzonders, dan dat ons huis niet ledig was van bezoekers Naauwelijks was ik tien minuten in mijne kamer, of ik hoorde het geluid van voetstappen op de schelpen voor het huis. Ik trad voorzigtig aan het venster, en zag den jongen A. met de oude vertrouwde van Mary naderen. De nacht is zoo helder, dat ik hem herkennen moest. Hij was het. De oude geleidde hem naar de vertrekken van Mary Hij ging binnen en zij vertrok. Ik ijlde dadelijk naar beneden en sloot de trapdeur. Hij kan er nu niet uit, zonder dat ik hem zie of met hem spreek. Ik zal hem *opzoeken*. Ik moet hem van aangezigt tot aangezigt te gemoet treden, - zij hebben er mij toe gedwongen.... Ik kan niet meer met verschooning handelen

'Gij zult deze regelen ontvangen, er gebeure wat er wille. De sleutel, welken ik in dezen brief doe, opent mijn schrijf-

kistje. Bewijs mij de laatste vriendschapsdienst, en voer mijne laatste begeerte uit, die gij daar vinden zult. Vergeet mij niet, mijn vriend!’

Nadat hij den brief verzegeld en het adres er op geschreven had, nam hij een kistje met pistolen en begaf zich met rassche schreden naar de kamer zijner vrouw, waar zijne oogen aanstonds op de zware venstergordijnen vielen, die blijkbaar zoo even digtgemaakt waren. Mary stond uiterst verlegen midden in de kamer, en zag haren man aan.

‘Verwachtet gij mij?’ vroeg hij.

‘Neen, waarom? Wat beteekent dat? Het is toch anders uwe gewoonte niet, eene vrouw zoo ruw te bejegenen.’

‘Gij behoeft voor u zelve niets te vreezen.’

‘Ik heb ook niets te vreezen.’

‘Zijt gij daar zoo zeker van?’ vroeg hij honend.

‘Gij zegt het immers zelf, en voor het overige heb ik uw woord, dat gij houden zult, en zulks stelt mij gerust.’

‘Ik heb u zekerlijk mijne onverschilligheid en de vrijheid beloofd. Meent gij dat? Maar hebt ook gij de voorwaarden niet geschonden?’

‘Ik geloof het niet.’

‘Mary, gij hebt alles vergeten, zelfs uwe opregtheid - eene deugd, die zelfs uit de puinen der andere dikwijls nog te voorschijn komt.’

‘Maar welke opregtheid verlangt gij? Zal ik u mijne geheimen opdringen? Hadt gij mij gevraagd, ik zou u niets verzwegen hebben.’

‘Als ik u gevraagd had? Zoudt gij het thans wagen te antwoorden?’

‘Ja, George.’

‘Gij zoudt het wagen?’ vroeg George.

‘Ja, laat mij spreken, daar gij er mij nu eenmaal toe uitgenoodigd hebt. Ja, ik bemin eindelijk, en ik word bemind, en dank er God met warme tranen voor.’

‘Dat is voldoende,’ antwoordde George koel. ‘Gij hebt eindelijk den roman, waarnaar gij zocht, en gij zijt voldaan. Welnu! Maar hebt gij ook aan de ontkenning gedacht en die voorzien?’

‘De ontkenning?’ vroeg Mary....

‘Ik..., ik weet niet.....’

Dit zeggende, nam zij uit haren boezem den kleinen gouden sleutel en reikte hem aarzelend aan George toe, die verbaasd zijne vrouw aanzag, terwijl deze lagchend vervolgde:

‘Gij twijfelt?.... De roman is geschreven..... Wilt gij hem welligt nog eenmaal lezen?’

Zij wees op een pakket brieven, welke op de tafel lagen.

‘Wat is dat?’ vroeg George, terwijl hij haastig naar de brieven greep. ‘*Mijne* brieven? Mijne brieven aan Charles? Om Godswil, spreek!’

‘De zaak is zeer eenvoudig,’ zeide de jonge vrouw. ‘Hij, aan wien gij de brieven schreeft, zond ze mij, zoodra hij die gelezen had. Deed hij onregt? Hij heeft u zekerlijk verraden, maar zij maakten mij zoo gelukkig! Ik schreef ook antwoorden op ieder dezer brieven, want ik hoopte, dat er toch eens een dag komen zoude, waarop... Daar zijn zij.’

George stond een tijd lang ontroerd en sprakeloos; eindelijk ging hij echter haastig naar het venster en zeide:

‘Maar wat ik met mijne eigene oogen gezien heb? En dan de verrader, die hier verborgen is?’

‘Is een vriend,’ antwoordde Charles, terwijl hij van achter het gordijn te voorschijn trad.

‘Zijt gij het?’ vroeg George verbaasd. ‘Gij? groote God, het is Charles!’ En tevens vatte hij hartstogtelijk de hand zijns vrienden.

‘Ja, ik ben het,’ antwoordde Charles lagchende; ‘zijt onbezorgd. Uw hartstogtelijke brief van den 1sten verschrikte mij; ik wilde hem zelf overbrengen, daar ik een toeval of de langzaamheid der mail vreesde, en kwam nog juist bij tijds, om den uwen van den 8sten hier te ontvangen, die mij nog meer deed vreezen.... Gij hebt mij voor A. gehouden, niet waar? Een enkel woord over hem, George.... of liever, herhaal gij,’ vervolgde hij, zich tot Mary wendende, ‘de geheimvolle woorden, welke gij gisteren avond in de gezelschapszaal tot hem zeidet. Dat zal wel voldoende zijn.’

Mary viel dadelijk in:

‘Ik zeide tot hem: zoo lang *ik alleen* uwe dwaasheden zag en door dezelve leed, liet ik u rustig uwen gang gaan; thans echter stoort gij eene rust, waaraan mij meer gelegen is dan aan de mijne, en dus verzoek ik u ernstig: ga heen... George, om Godswil, spreek, zeg dat gij mij gelooft.’

George stond met het hoofd op de pianino geleund, het gelaat naar den spiegel gewend, maar met zijne handen be-

dekt. Hij antwoordde niet. Mary zeide dus halffluid en op smartelijken toon tot den vriend:

‘Gij ziet het,.... hij vergeeft mij niet, ik heb zijn trots te diep gekrenkt.... Nu zal hij mij haten.’

Charles ging naar George toe, en boog zich over hem heen, alsof hij met hem wilde spreken; op eens trok hij hem echter snel de handen van voor de oogen, en noodigde hem, het in tranen badende gelaat naar Mary te keeren; terwijl hij zeide:

‘Keer u om; zoo moet zij u zien.’

Mary kon niets anders zeggen dan: ‘hij bemint mij!’ en George sloot haar in sprakeloze verrukking in zijne armen.

Paramaribo, Augustus 1855.

De grijze toovenaar.

Of het eene stad, een dorp of een vlek is, waar het verhaal, dat wij thans willen mededeelen, voorviel, weten wij niet; de naam van die plaats is ons zelve onbekend, even als die van het werelddeel, waartoe zij behoort; alleenlijk kunnen wij zeggen, dat het eene uitverkorene plek der aarde scheen, rijk aan natuurschoon, overstromd van de zegeningen des Almagtigen; men kan zich ter naauwernood liefelijker plaats voorstellen: statige bosschen, ruime vlakten, trotsche bergen en vruchtbare dalen wisselden elkander af. Honderdvoudig was veelal de oogst, dien de landman mogt inzamelen van het door hem uitgestrooide zaad, en het geboomte ging doorgaans gebukt onder den rijken last van rijpende vruchten. De duizende, ja, tien duizende bewoners van dit zoo rijk gezegende werelddeel, mogten zich bevoorregt noemen, en elke dag noodigde hen met verdubbelde kracht uit, den Gever van al dat goede luide te loven en te prijzen.

Op een van die liefelijke morgenstonden, waarvan nagenoeg elk sterveling den indruk gevoelt, en die soms gevoelens en gewaarwordingen opwekken en te weeg brengen, ter naauwernood te beschrijven, wandelde een grijsaard, met een eer-

waardig voorkomen en indrukwekkende gelaatstrekken, langs den oever eener zachtvlietende rivier, omzoomd met frissche groene graszoden, en prijkende met tallooze en veelkleurige veldbloemen. Aan zijne zijde bevond zich een jongeling, omtrent vierentwintig jaren oud, rijzig van gestalte en krachtig van voorkomen, met een schoon gelaat en donker bruine oogen, die van geestdrift en levenslust schitterden.

Beide wandelaars waren bewoners van de door ons beschrevene plaats; de ware naam van den grijsaard kende niemand, - men was gewoon, hem de *Grijze Toovenaar* of de *Oude Profeet* te noemen. De jongeling heette Godfried van Disselland.

‘Hoe ook gewoon, aan uwe woorden geloof te slaan,’ sprak de jongeling, ‘o Oude Profeet! kan ik niet met uwe gevoelens instemmen. Nogmaals vraag ik, waarom moet de toekomst voor ons verborgen zijn? waarom mogen wij heden niet weten, wat morgen gebeuren zal?... Neen, ons is onregt geschied. Die wetenschap zou ons het leven op aarde aangenamer en gelukkiger maken....’

‘Gij dwaalt, mijn zoon,’ antwoordde de Oude Profeet. ‘Kenniss te dragen van de toekomst, zou den mensch het leven op aarde ondragelijk maken. Geloof mij, de vreugde zou bare zoetste vruchten hebben verloren, en liet lijden zou dubbel ter neder drukken. Vermetel is het van u, o jongeling! in de verborgenheden Gods te willen indringen, en Zijne handelingen te berispen. God heeft het wel gemaakt! Lijd en zwijg! Geloof met vertrouwen, en wacht met kinderlijk geduld den levensloop af, dien uwen Schepper u afgegebakend heeft.’

‘Maar ziet gij dan niet, mijn vader!’ hernam de jongeling, ongeloovig het hoofd schuddende, op treurigen toon, ‘hoe de onzekerheid mij thans doet lijden! Één blik in de toekomst geslagen, zou mijne foltering doen eindigen; de waarheid, hoe treurig ook, zou mij minder doen lijden. Gij weet, hoe ik Ernestine bemin; hoe vurig ik verlang te weten, of wederliefde mij ten deele valt. Honderde uren is zij van mij verwijderd; weken, ja, welligt maanden moeten er voorbijgaan, eer ik in staat zal zijn, haar met mijne liefde bekend te maken, en haar te smeeken mijn hart en mijne hand te willen aannemen; angst verteert mij de borst, - ongeduld brengt mij bijna tot vertwijfeling; het leven is mij ondragelijk! - Neen, ik kan en zal mijne woorden niet intrekken, en herhaal hetgeen ik vroeger zeide: Waarom heeft God den mensch het vermogen onthouden, om in de toekomst te kunnen zien?’

‘Omdat het u, ja alle stervelingen rampzalig zoude maken,’ sprak de grijsaard, met ongeduld en op bestraffenden toon. ‘Dwaas en zondig is het van u, u aan dergelijke denkbeelden over te geven, en te gelooven, dat God den mensch datgene zou onthouden hebben, wat hem weldadig konde zijn; ja, het is beleedigend voor de Godheid! Opstand van het maaksel tegen deszelfs Maker! Maar welaan,’ zoo vervolgde hij na eenig zwijgen, op somberen toon, ‘u geschiede naar uwen wensch! De magt, om in de toekomst te kunnen zien, zult gij bezitten; van morgen ochtend af aan, zal niets meer voor u verborgen zijn; voortaan zult gij heden weten, wat morgen gebeuren zal. Doch eenmaal zal

het berouw aan uw hart knagen, - het leven zal u een last worden, - duizende malen zal u deze stonde voor den geest komen, - gij zult haar vervloeken, even als den wensch, dien gij uiltet, - mijne profetische woorden zullen u als een oordeel tegenklinken, - gij zult wenschen nimmer geboren te zijn en uw bestaan vloeken. De vrede uwer ziele zal u ontvliesen, rust en geluk zullen voor u niets dan schaduwen zijn. Wee! wee! wee uwer! o, dwaze jongeling!.... Tien jaren later zullen wij elkander op deze zelfde plaats wederzien; dan zal uw eigen mond mij toeroepen: Grijze Toovenaar! gij hebt gelijk gehad! Wee mijner! dat ik aan uwe profetie geen geloof sloeg.'

De grijsaard zweeg, en liet het hoofd afgemat op de borst zinken; - eene diepe zucht ontsnapte hem. Met eenen blik vol mededoogen staarde hij Godfried aan, als gevoelde hij berouw over hetgene hij gedaan en gesproken had.... De jongeling scheen geheel verstomd. Zijn gelaat was marmerbleek geworden, en eene huivering beving hem; angstig blikte hij rondom zich; - het scheen alsof hij in strijd was, woorden van ontzetting of van dank te moeten uitbrengen. Die toestand hield eenige minuten aan. Toen trad het beeld van Ernestine hem voor den geest, en het wit der ontroering op zijn gelaat, werd weldra verdrongen door het purper der blijdschap.

'Morgen zal ik weten of zij mij bemint,' riep hij halffluid in verrukking uit, en de armen naar den grijsaard uitstekende, vervolgde hij:

'Dank! goede vader! dank voor uwe weldaad!'

De Profeet zag hem weemoedig aan en sprak op treurigen toon:

‘Arme dwaas! gij dankt mij voor iets, dat gij als weldaad beschouwt, en hetwelk u eenmaal ten vloek zal verstrekken.’

‘Toch niet, mijn vader,’ hernam Godfried, op nieuw ongeloovig aan des grijsaards woorden, ‘niet ten vloek, maar ten zegen zal mij de kennis zijn, mij door u geschonken. Ik vrees niet, maar wensch mijzelven geluk, u heden ontmoet te hebben. Maar zeg mij, hoe komt het toch, dat gij eerst beden eenen wensch hebt vervuld, dien ik u reeds herhaalde malen bekende te koesteren?’

‘Omdat ik niet altijd de magt bezit, mijne tooverkracht op dergelijke wijze uit te oefenen. Slechts één dag in een geheel jaar ben ik daartoe in staat, en dan bepaalt zich dit nog tot vier personen. De eerste moet alleen zijn, de drie anderen moet ik bij elkander ontmoeten; leeftijd noch kunne sluiten iemand uit. Wanneer die dag is aangebroken, verlaat ik des morgens vroegtijdig mijne woning. Den eersten persoon, dien ik alsdan ontmoet, valt het lot der betoovering ten deel. Nadat ik heden eenen geruimen tijd had rondgewandeld, ontmoette ik u. Wat er verder gebeurd is, weet gij. Wie de drie anderen zijn zullen, weet ik niet; want hoewel ik in staat ben, een ander de toekomst te voorspellen of te betooveren, zoo ken ik gelukkig mijn eigen toekomstig lot niet; alleen weet ik, dat wij elkander tien jaren later hier weder zullen ontmoeten; dat heeft mij den blik doen zien, dien ik in uw toekomstig lot mogt werpen.

‘Maar kom, laten wij ons hier onder de schaduw der boomen nederzetten,’ vervolgde hij, terwijl hij op eene nabijzijnde bank ging zitten, en Godfried wenkte zijn voorbeeld te volgen. ‘Wij zullen onder het beschouwen der overschoone natuur, de komst van het drietal afwachten, dat ook heden de kracht der betoovering zal ten deel vallen. Een voorgevoel zegt mij, dat zij niet lang meer zullen toeven.’

Zich overgeevende aan hunne eigene gedachten, had het tweetal, zoo verschillend van leeftijd en voorkomen, een kwartieruurs naast elkander gezeten, toen naderende voetstappen hen te gelijker tijd deden opzien, en hunne bliken ontwaarden op eenmaal drie jeugdige meisjes, in luchtig morgengewaad gehuld. Arm in arm wandelden zij langzaam voort, en door het vrolijke en onschuldige gedartel, waaraan zij zich overgaven, schenen zij den grijsaard en den jongeling niet te zien, gingen hen stilzwijgend voorbij, en zetten zich, niet verre van hunne zitplaats, op het grasperk neder. De Grijsze Toovenaar wenkte Godfried, zich stil te houden, en gaf hem door teekenen te kennen, dat hij het drietal ongezien wenschte gade te slaan.

Het was een betooverend schouwspel, die drie jonge meisjes, die in schoonheid en bevalligheid schenen te wedijveren; de koele en frissche morgenlucht tooide hare wangen met eenen helder rooden gloed; hare oogen schitterden van dartelheid en levenslust; de eenvoudige mousselinen kleedjes, die hare rankc leden omsloten, wedijverden met de sneeuw in witheid, en verkregen eenen verhoogden glans door den gloed der steeds rijzende zon. Zij zongen en lachten heurte-

lings, plukten bloemen, bestrooiden er elkander mede of vlochten er kransen van, waarmede de eene de andere tooide; dan weder verhaalde eene van haar eene historie, waarnaar de anderen luisterden, of zij openbaarden hare gevoelens over het eene of andere onderwerp of voorval. Zoo van het eene tot het andere overgaande, waren zij er toe gekomen, hare geliefkoosde wenschen en begeerten te openbaren. Tot nu toe hadden de Grijze Toovenaar en Godfried met zeker welgevallen, ja zelfs met bewondering het schoone drietal gadegeslagen: thans luisterden zij met verdubbelde aandacht en belangstelling.

De gelijkheid, die eene oppervlakkige beschouwing in de jeugdige schoonen deed opmerken, verviel alras, door de bijzondere wijze, waarop elk harer hare hartewenschen bekend maakte. Rosalia, de jongste, eene blondine, met zachte blaauwe oogen, verklaarde, dat zij niets meer begeerde dan een stil huiselijk leven, in het bezit eener goede gezondheid, de liefde harer betrekkingen en getrouwe vrienden. Laura en Philippine lachten haar uit, om den eenvoud harer wenschen, en zeiden onbewimpeld, dat zij met zulk een alledaagsch en eenvoudig leven moeilijk tevreden en nooit regt gelukkig zouden kunnen zijn. De geestdrift, waarmede Laura sprak, terwijl zij de kastanjebruine haren uit de oogen wegstreek, bevestigde al te duidelijk den inhoud harer woorden, toen zij verzekerde, dat zij geen grooter geluk kende, dan in het bezit te zijn van uitstekende talenten: zij wenschte eene stem te hebben, zóó buitengemeen schoon, dat men ter naauwernood er de weêrgade van kon vinden; haar gezang moest elkeen

ten toppunt van bewondering brengen. Vreemde landen wilde zij zien; vorsten en vreemde volken moesten haar hooren, en door haar talent in verrukking worden gebragt; de nieuwspapieren moesten haren naam vermelden, en in lof over haar uitweiden; haar roem moest de geheele beschaafde wereld vervullen, terwijl lauwerkransen, geschenken en eerepalmen haar in ruime mate moesten ten deel vallen.

Philippine vatte het woord op toen Laura zweeg, en hare gitzwarte oogen schitterden van buitengewoon vuur, toen zij sprak. Zij was opgestaan, en trachtte zich zooveel mogelijk te verheffen en eene voorname houding aan te nemen.

‘Mijne wenschen zijn weêr geheel anders,’ zeide zij. ‘Rijkdom, stand en grootheid zoude ik wenschen te bezitten. Zonder dat, geloof ik niet, ooit op aarde gelukkig te kunnen zijn. Titels en schatten zijn in mijne oogen de grootste voorregten op aarde. Te kunnen heerschen over velen, magtig en groot te zijn, te worden ontzien en te kunnen bevelen, dat zou ik wenschen, zoo men mij vroeg, wat mij gelukkig kon maken. Ik zou willen reizen, vreemde landen en plaatsen bezoeken, bals, concerten en soirées bijwonen. Het denkbeeld, mijn geheele leven in deze afgelegene plaats, zonder merkbare afwisselingen te moeten doorbrengen, verwekt dikwerf verveling en ontevredenheid bij mij; ik gevoel mij dan ongelukkig en misdeeld, en vraag bij mij zelve, hoe of het komt, dat God onze wenschen zoo onbevredigd laat; dan mor en klaag ik, en eindig met te weenen van ongeduld.’

‘Ook ik denk menigmaal zoo,’ vervolgde Laura, eveneens opstaande. ‘De vervulling van die wenschen, welke onwil-

lekeurig in ons opwellen, zal ons toch voorzeker het grootste geluk kunnen aanbrengeu, het onvervuld blijven dier vurig gekoesterde begeerten, houd ik voor eene te kort doening aan ons aardsch geluk. Ook ik roep dikwijls moedeloos en verdrietig uit Waaron toch laat God onze innige wenschen meestal onbevredigd?’

‘Omdat Hij het beste weet, wat schadelijk of bevorderlijk voor uw geluk kan zijn,’ sprak de Grijsje Toovenaar, die reeds vroeger opgestaan, en onmerkbaar nader bij getreden was.

‘Wee hem!’ vervolgde hij op profetischen toon, de regterhand plegtig opheffende, ‘wee hem, die de handelingen des almachtigen en wijzen Gods berispt, en die door ontevredenheid Hem Zijne tallooze weldaden met ondank beloont!’ Hij zweeg en staarde het ontstelde drietal met zacht verwijtende blikken aan. De jeugdige schoonen wilden hem ontvlugten, doch hij wenkte haar te blijven, op eene wijze, die geen tegenstand gedoogde. Zij bleven derhalve staan en bogen het hoofd, als vreesden zij nogmaals den ontzagwekkenden blik van den Profeet te zullen ontmoeten.

‘Vreest niets,’ hernam de grijsaard op bemoedigenden toon, ‘u zal geen leed geschieden. Mijne eerste woorden hebben u schrik aangejaagd, de volgende zullen uw hart van blijdschap sneller doen jagen. Het smartelijk gevoel, dat ik in mij voelde opgewekt, toen ik u de buitensporigste wenschen hoorde openbaren, en woorden van ontevredenheid en wrevel hoorde uiten, terwijl ik geloofde dat liefde, tevredenheid en onschuld huisvestten in het bevallige en schoone omhulsel, dat mijne oogen boeide en mijn hart strelde, deed mij in

drift ontsteken en u toornig toespreken. Doch, vreest niets, herhaal ik, gij ziet in mij geen gestreng regter, maar een vriend. Gij kent mij, en weet mijnen naam: Grijsze Toovenaar. De beteekenis van dien naam is u eveneens bekend, en heden zult gij er zelve de uitwerking van zien. Een enkele dag, in elk jaar, is mij de magt der betoovering gegeven, en wel juist van daag; ik zal daarom die magt op u uitoefenen: uwe wenschen zullen vervuld worden. Van morgen af aan zult gij de uitwerking mijner betoovering ontwaren, en moeten bekennen, dat de Oude Profeet geen logenaar is. Rosalia, gij, wier eenvoudige wenschen van de reinheid uws harten getuigen, en die voorzeker welgevallig in de oogen van God zullen zijn! gij zult nimmer dit liefelijk oord, dat uwen voet zoo boeide, behoeven te verlaten; huiselijk geluk, vrede, liefde en vriendschap zullen u ten deel vallen. Grootheid, magt en rijkdommen, zoo vurig door u begeerd, Philippine, zullen u geworden; terwijl gij, Laura, door uw uitstekend talent, de algemeene bewondering en tallooze lauweren zult verwerven.'

Hij zweeg, en liet den tooverstaf, dien hij boven de hoofden der verbaasde meisjes gezwaaid had, met de hand naar beneden vallen; zijne gelaatstrekken kregen eene geheel andere uitdrukking; het was, alsof hij berouw gevoelde over de gedane betoovering. Hij staarde het drietal weemoedig aan, en vervolgde op somberen toon:

'Of gij, door het vervuld zien dier wenschen, gelukkig zult worden, zal ik niet beslissen; de toekomst zal zulks moeten bevestigen; mijn hart wenscht en bidt u het goede toe. Vaartwel! eenmaal zullen wij elkander wederzien; dan

zullen uwe eigene lippen naar waarheid kunnen mededeelen, wat het lot u heeft doen ondervinden, en wat de ondervinding u heeft geleerd.’

Eer dat het jeugdige drietal in staat was, zich van hare verwondering te herstellen, had de Grijsze Toovenaar haar verlaten; en toen zij het spraakvermogen hadden terug gekregen, uitten zij eerst woorden van verbazing en ontzetting, daarna van blijdschap en bewondering. Twijfel kwam er niet in haar op, zij kenden den Ouden Profeet, en wisten dat zijne betoovering nooit faalde, in weerwil zij te voren nimmer opgemerkt hadden, dat hij dergelijke wenschen had vervuld, evenmin als dat de *dag*, waarop hij tooverkracht bezat, haar bekend was. Opgewektheid tot het voeren van een geregeld gesprek, scheen thans niemand te gevoelen. Zonder afspraak maakten zij zich gereed te vertrekken, waarna zij, diep in gedachten verzonken, den weg naar de stad insloegen. Zelfs Godfried, die vol verbazing het tooneel had gadegeslagen, scheen de eenzaamheid te verkiezen, boven het gezelschap der drie bekoorlijke meisjes. Hij groette haar stilzwijgend, en sloeg een zijpad in, dat eveneens naar de stad zijner inwoning heenleidde.

Het ochtendlied der juichende vogels ruischte door het geboomte, terwijl het purperen morgenrood de aarde vrolijk bescheen, en met veelkleurige tinten overtoog. De eerste stralen der opgaande zon drongen door het venster, waarvoor Godfried Disselland stond; zijn gelaat schitterde van vreugde

en in zijne oogen parelden tranen van dankbaarheid en gevoel. Met de handen zaâmgevouwen, blikte hij naar den wolkeloozen hemel, en halffluid sprak hij: ‘Heb dank, o mijn God! voor Uwe liefde en goedheid! Ernestine bemint mij; eenmaal zal zij de mijne worden; een zoon en eene dochter zal zij mij schenken, en in het bezit van dien dubbelen zegen, zullen wij hoogst gelukkig zijn. Niets zal onze rust en vrede kunnen storen. Heb dank, o mijn God! wat is Uwe liefde groot! Hoe onschatbaar is het voorregt, in de toekomst te kunnen zien; al heeft de Grijze Toovenaar de kennis van mijn toekomstig lot bij mij beperkt tot op drie jaren, toch gevoel ik mij boven alle mijne medestervelingen bevoorregt, en zal ik het leven dubbel kunnen genieten: eerstelijk in de verwachting, en ten tweede in de werkelijkheid. Gisteren nog de onzekerheid, en de toekomst blikte mij akelig en somber tegen; thans zijn de nevelen opgetrokken, en de zekerheid, dat eene blijde toekomst mij wacht en geluk zal aanbrengen, doet mijn hart van vreugde opspringen. Heil mij! Gezegend zij de Grijze Toovenaar!’

Op den middag van dienzelfden dag was Rosalia aan de zijde van hare geliefde en zorgzame moeder, en tegenover haren zoo algemeen geachten vader gezeten, zich bezig houdende met eenigen handenarbeid, en aandachtig luisterende naar datgene, wat haar vader uit het voor hem liggende boek voorlas, toen de eenige vrouwelijke bediende het vertrek binnentrad, en haar eenen brief overreikte. Na zich

overtuigd te hebben, dat hij inderdaad aan haar gerigt was, vroeg en verkreeg zij van hare ouders verlof, denzelven in hunne tegenwoordigheid te openen en te lezen. De donkere blos, die hij het lezen weldra hare wangen kleurde, en de ontroering die haar beving, gaven duidelijk de belangrijkheid van den inhoud te kennen. Zij gaf hem aan hare ouders over, en nadat beiden zich met den inhoud hadden bekend gemaakt, teekende insgelijks beider gelaat blijdschap en verrassing, en niet zonder gegronde oorzaak; want, hun eenig en zoo geliefd kind, werd door een braaf, geacht en beminnelijk jongeling ten huwelijk gevraagd. Zij allen kenden hem, en hadden hem lief. Hij behoorde, even als Rosalia, tot eene deftige burgerfamilie, en bekleedde eene eervolle en winstgevende betrekking in de maatschappij, welke hem dubbel in staat stelde, in de behoefte van een huisgezin te voorzien. Rosalia achtte Eduard Velderman hoog, en sedert lang beantwoordde zij zijne liefde met oprechte wedermin. Den volgenden dag mogt zij zich zijne gelukkige verloofde noemen, en eenige maanden later volgde zij hem naar het echaltaar, om plegtig als zijne gade te worden ingezegend.

De plotselinge dood van hare tante, maakte Philippine op eenmaal rijk; hare bloedverwante had haar tot eenige erfgename van hare groote rijkdommen benoemd, maar zij had er tevens uitdrukkelijk bij bepaald, dat hare nicht zich, na het in bezit nemen der erfenis, moest vestigen in het land en de stad waar zij gewoond had, en haren intrek nemen op het

prachtige kasteel, waar zij bijna haar geheele leven doorgebracht had; waar zij ook gestorven was, en waar haar stoffelijk overschot in den grafkelder ter ruste werd gelegd.

Philippine aarzelde geen oogenblik, om aan de laatste begeerte te voldoen van eene bloedverwante, wier dood haar geene reden tot droefheid, maar wel tot blijdschap gaf. Zij had haar nooit gezien, en hoorde zelfs zelden iets van haar, veel minder, dat zij ooit eenig bewijs van liefde en toegenegenheid mogt ontvangen. Het rouwgewaad dat zij droeg, had zij alleen aangedaan om de algemeene mode te volgen, en omdat het toch passend was, voor eene rijke erfstante in den rouw te gaan. Haar hart juichte van vrolijkheid, dewijl zij hierdoor een gedeelte van de uitspraak des Grijsen Toovenaars bevestigd zag; - het andere zoude nu ongetwijfeld ook wel volgen.

De toebereidselen tot het vertrek werden met den meesten spoed gemaakt, zoodat zij weldra haar vaderland verliet, om hetzelfde met een ander land en eene andere luchtstreek te verwisselen. Het afscheid van hare betrekkingen kostte haar eenige tranen, die weldra opgedroogd werden door de blijdschap, over het vooruitzicht van de toekomst, die haar wachtte.

Laura ontwaakte, den dag na de betoovering, reeds vroegtijdig, en geheel bezielde met de haar gedane belofte; zij had van den Grijsen Toovenaar gedroomd, van schouwburgen en concerten, van toejuichingen en lauwerkransen. Zoo haastig mogelijk maakte zij haar ochtend-toilet in orde, ging naar

beneden, plaatste zich voor de piano, en ving aan een van hare moeilijkste zangstukken te zingen. Doch, zij was ter naauwernood begonnen, of zij uitte eene kreet van verbazing, wierp zich op de knieën, en riep in verwoering uit:

‘o Heilige Profeet, heb dank! Mijn vurige wensch is verhoord geworden; gij hebt mij niet bedrogen!’

Het geluid van hare eigene stem had die ontroering bij haar te weeg gebragt; dat geluid, gisteren nog zoo zwak en dof, was nu zoo krachtig, helder en welluidend, dat zij zelve er als betooverd door was geworden. Zij zette zich op nieuw voor de piano, en begon andermaal te zingen, thans niet om zoo plotseling te eindigen, maar om het eene stuk na het andere te zingen; - het was haar, alsof zij in hooger sfeeren leefde; zij scheen niets van het haar omringende te bemerken, in weêrwil er genoeg om en nabij haar voorviel, dat hare aandacht konde opwekken. Hare ouders, broeders en zusters, verrast op het hooren van zulk een schoon gezang, waren allen naar de kamer gesneld, waar Laura zich bevond. Als aan den grond genageld, bleven zij sprakeloos rondom haar staan; zij konden in het eerst niet gelooven, dat het werkelijk Laura was, die zong, en het kostte hen moeite, zich van de waarheid te overtuigen. Het duurde niet lang, of de huisbedienden kwamen ook aanloopen, zelfs eenige naaste burens; elkeen was even opgetogen en verrukt. Toen zij eindelijk zweeg, duurde het nog eene wijle, eer iemand een woord spreken kon. Laura stond eindelijk van haren zetel op, en wierp zich luid snikkende in de armen van hare even ontroerde moeder.

Toen zij zich hersteld hadden, volgde er eene verklaring van de ééne, en duizende gelukwenschingen van de andere zijde. Hoe meer men zich overtuigde van den ommekeer in Laura's stem en geheel muzikaal talent, hoe meer de verbazing van het algemeen klom, de geheele plaats harer inwoning gewaagde er van, hare woning was dagelijks opgepropt vol met bezoekers, bewonderaars en nieuwsgierigen, tot dat zij besloten had, de wijde wereld in te gaan, en zich in het publiek te doen hooren.

Terwijl de toebereidselen tot de kunstreis werden gemaakt, oefende zij zich, zooveel zij kon, om, zoo mogelijk, haar talent te volmaken Benijd door velen, en vergezeld door bare ouders, verliet zij weldra hare geboorteplaats, om eene nieuwe, voor haar nog onbekende wereld in te treden, in de stellige overtuiging, dat geluk bevestigd te zullen zien, wat zij zich altijd droomde, te zullen genieten, wanneer zij de loopbaan volgen kon, die thans voor haar geopend was

Juist tien jaren na de eerste ontmoeting van den Grijsen Toovenaar en Godfried van Disselland, treffen wij ditzelfde paar op dezelfde plaats weder aan. Eerstgenoemde scheen in al die jaren niet verouderd te zijn hij had nog hetzelfde belangwekkende en krachtige voorkomen van voorheen, hoewel de zilveren krans des ouderdoms zijnen schedel sierde. Laatstgenoemde daarentegen, was ter naauwernood te herkennen. Vierendertig zomers waren er over zijn hoofd gegaan, en hij geleek reeds een grijsaard, van ten minste zestig jaren oud

Zijne eertijds fiere gestalte was gebogen; zijne schitterende oogen stonden dof, en waren diep in hunne kassen gezonken; zijn gelaat was bleek, mager en geheel vervormd; diepe rimpels hadden zijn voorhoofd gegroefd, en zijn mond werd bij afwisseling door bittere en smartelijke trekkingen verwrongen. Hij was naast den Grijsen Toovenaar op eene bank gezeten; het hoofd hing afgemat op zijne hijgende borst; beide handen rustten moedeloos op de knieën.

‘Ik heb niet geleefd!’ sprak hij met eene holle, akelig klinkende stem, - ‘ik heb tien levensjaren door geworsteld, prijs gegeven aan de vreeselijkste folteringen der ziel, smartelijker te doorstaan, dan alle de pijnen en kwellingen van de werktuigen der gehate inquisitie. Honderd duizende malen heb ik mij onze eerste ontmoeting en uwe profetie herinnerd: ik heb het uur mijner geboorte gevloekt, en meteen de dwaze en zondige begeerte, die ik koesterde, eene wetenschap te willen bezitten, welke aan God alléén toekomt, en den mensch diep rampzalig maakt; - wroeging en naberouw knaagden aan mijn geweten, omdat ik eenmaal zoo zondig en vermetel was, de wijze handelingen des Allerhoogsten te berispen, en ontevreden te klagen, dat God den mensch onrecht deed, door hem de toekomst verborgen te houden. Wee! wee! wee mijner! Waartoe heb ik geleefd? Om te zondigen en te lijden! O, heilige onwetendheid! welk een onwaardeerbare schat zijt gij voor den zwakken sterveling....’

Handenwringende gaf hij zich eenige oogenblikken aan de grootste wanhoop over, die den Grijsen Toovenaar deed huive-

ren en tranen ontlokte. Woorden van troost kon hij niet bedenken; hij vatte hem stilzwijgend bij de handen, trok hem naar zich toe, en knelde hem in de armen. Dit bewijs van hartelijke deelneming scheen Godfried goed te doen. Zijne wanhoop bedaarde allengs, en loste zich op in eenen stroom van tranen. Met meerdere kalmte hervatte hij daarom een kwartier later het gesprek, nadat hij andermaal plaats had genomen.

‘U in duidelijke bewoordingen te beschrijven, wat ik in die tien jaren geleden heb, is mij niet mogelijk,’ zoo vervolgde hij. - ‘Ik wil u alleen eene korte schets van mijnen treurigen levensloop geven, die u in staat zal stellen, u een duidelijk denkbeeld te kunnen vormen, van de martelingen die ik doorstond. In de eerste dagen dat ik de kennis, om in de toekomst te kunnen zien, bij mij ontwaarde, gevoelde ik mij overgelukkig, en ik bejammerde het zelfs, dat uwe wijsheid die kennis tot op drie jaren vooruitzien beperkte. De drie eerste levensjaren welke mij wachtten, voorspelden mij niets dan geluk en vreugde. Ernestine beminde mij; weldra zou zij de mijne worden; de huwelijksplegtigheid zou met luisterrijke en vrolijke feesten gevierd worden; de achtereenvolgende geboorte van twee kinderen, een zoon en eene dochter, zou ons huwelijksgeluk, zoo niet volmaken, dan toch verhoogen.... Dit alles bedwelmde mij, als het ware; ik dankte God voor Zijne goedheid, en zegende uwe tooverkracht. - Doch, helaas! deze begoocheling duurde niet lang, - de wetenschap, welke mij een zegen toescheen, werd mij weldra tot een vloek, - en is het tot heden ge-

bleven. Ik mogt nooit ongestoord geluk genieten, of regt vrolijk zijn; het zoetste des levens was mij voortaan met alssem doormengd, en, om mijn inwendig lijden niet aan mijne betrekkingen en vrienden mede te deelen, moest ik een huichelaar worden; terwijl mijn hart van smart ineen kromp over de toekomst, genoot ik het heden met een lagchend gelaat; terwijl mijne ziel weende, schertste mijn mond; bewust van hetgeen volgen zou en volgen moest, troostte ik gade, kinderen en betrekkingen met datgene, wat nimmer gebeuren zou. Zag ik iemand aan lichamelijk lijden prijs gegeven, dan sprak ik hem van beterschap, hoewel ik wist dat de dood hem ten grave zou voeren; ging een ander onder aardsche zorgen gebukt, dan troostte ik hem met blijde uitkomst, in weerwil ik zag, dat zijn val weldra volgen zou; ik had hen op eenmaal de schellen van de oogen kunnen ligten, doch, daar ik door eigene ondervinding wist, hoe de kennis van het toekomstige deed folteren, zoo gevoelde ik, dat het wijsheid en barmhartigheid was, hen in de zoo troostrijke en weldadige onzekerheid te laten.

‘Twee maanden na uwe betoovering, veranderden op eenmaal de visioenen, die mij begoochelden en verrukten, en met elken dag wisselden die visioenen zich af, altijd drie jaren vooruit. Ik werd tot mijne smart gewaar, dat Ernestine, die thans eene bloeiende gezondheid genoot, en die ik weldra mijne gade hoopte te noemen, maanden lang aan eene kwijnende ziekte zou lijden, die haar, in den bloei des levens, van mijne zijde zou rukken. De kinderen, die mij door het huwelijk zouden geschonken worden, zouden haar

beide vroegtijdig, als erfgenamen harer kwaal, volgen naar het land der ongestoorde vreugde, waar geen geweent en geklag zijn zal, en waar alle tranen zullen worden opgedroogd.

‘Woorden zijn te zwak, om de gewaarwordingen te beschrijven, die mij voortdurend bezielden en slingerden. Toen ik Ernestine, blozende van gezondheid, en schitterende van schoonheid, als bruid aan het hart drukte, was het, alsof mij de ademhaling benomen werd, en alsof mij de borst met dolken werd doorstoken. - Bij de geboorte mijner kinderen, had ik, in plaats van het geluk der vadervreugde te genieten, mij in vertwijfeling door zelfmoord het leven kunnen benemen; de eerste kus, op de teedere lipjes der zuigelingen, deed mij huiveren; de eerste vadersnaam, door de liefvallige kindermond geuit, sneed mij als een tweesnijdend zwaard door de ziel; hun vrolijk gelaat ontlokte mij tranen, - hun kinderlijk gedartel maakte mij diep weemoedig.

‘Elke smart, elk treurig verlies deed mij honderdvoudig lijden: in het vooruitzicht en in de werkelijkheid. Mijn geheele leven was vergald; alles had zijn glans verloren; - ongestoord genieten werd mij vreemd, - de rust des harten, de vrede der ziel, ontvloden mij weldra. Mijne haren vergrijsden in mijne jeugd; mijn ligchaam werd als gesloopt; mijne levenslust als vernietigd; mijn bestaan walgde mij. Somwijlen geloofde ik krankzinnig te zullen worden. Eenigen verklaarden mij voor gek; anderen schreven mij een bezwaard geweten toe, - en mijne lieve en lijdende Ernestine beklagde mij, zoo lang zij op aarde bleef, en sprak weenende

van lichamelijk lijden, van toring of kanker.... Ik maakte haar nimmer deelgenoot van de vreeselijke waarheid!....

‘Gevoelde ik mij geneigd om vriendschapsbetrekkingen aan te knopen, dan volgde het berouw weldra, want mijn vooruitziende geest ontdekte ras, dat ontrouw en valsheid mij ten deele zouden vallen. - Drong het medelijden mij, om aan den een of anderen ongelukkige eene aalmoes uit te reiken, of eene weldaad te bewijzen, dan wist ik meestal te gelijker tijd, dat ondank mijn loon zou worden. - Elke handelonderneming had zijne illusie voor mij verloren; het wel of kwalijk slagen was mij vooraf bekend. - Werd ik in een klaaghuis geroepen, dan glinsterden achter het rouwfloers mij dikwijls de bloemen en feesten der vreugde tegen, en het droevig geween der omstanders miste den gewonen indruk op mijn hart. - In de feestzalen, onder zang, dans en vrolijk geschater, blikte mij meermalen, tusschen de bloemenkransen en festoenen, het akelige en zwarte van het rouwfloers tegen, dat weldra het voornaamste deel der feestvierenden zoude omhangen worden, en dat, ter vervanging van de schitterende verlichting en bloemenkransen, het vrolijke aanzien van de feestzaal, in een treurig, somber verblijf zoude veranderen. Op de gelaatstrekken, thans blozende van vreugde en genot, zag ik het doodelijk bleek der droefenis en ontroering, terwijl de liefelijke glimlach door pijnlijke trekken en tranen vervangen werd.

‘Doch, genoeg over dit alles. Ik geloof, dat gij genoeg vernomen hebt, om u de mate van mijn lijden te doen kennen, en u te doen zien, welk een ellendig leven ik geleid

heb. Geen blijder stonde zal er voor mij aanbreken dan die, waarin ik het uur van mijn sterven te weten zal komen. Dagelijks bid ik God, dat die laatste stonde weldra moge aanbreken, waarin ik verlost zal worden van een leven en lijden, bijna te moeilijk om te doorstaan, en te zwaar om te dragen. Maar, helaas! die verlossingsure is nog verre af; meer dan drie jaren zal ik dit ellendig bestaan nog moeten doorworstelen, hoewel ik zelf ter naauwernood begrijp, hoe mijn uitgeput ligchaam en afgematte geest nog zoo lang zullen kunnen bestaan. Doch, laat ik liever zwijgen! Morren en klagen verzwaart mijne schuld voor God; ontevredenheid met de beschikkingen des Allerhoogsten, en buitensporige begeerte naar eene kennis, die de Hoogste Wijsheid ons met liefde onthouden heeft, maakte mij zoo diep rampzalig. Ik heb mijn treurig lot ten volle verdiend! Mijne misdaad is te groot, dan dat zij vergeven worde!....'

De beklagenswaardige Godfried zweeg. Hij had zijn kort, maar treurig verhaal geëindigd; hij staarde als wezenloos voor zich, en scheen onvatbaar voor de troostrede, welke de diep getroffen grijsaard hem toevoegde. - Er volgde een langdurig en akelig stilzwijgen, dat eindelijk door Disselland zelven werd afgebroken.

'En weet gij mij niet te zeggen, wat er geworden is van de drie jeugdige schoonen, die, tien jaren geleden, gelijk ik, door u betooverd werden?' vroeg hij eensklaps, met eene plotselinge beweging het hoofd oprigtende, 'want, hoewel in staat zijnde, drie jaren vooruit te kunnen zien wat gebeuren zoude, niet alleen bij mij, maar ook bij hen, met wie

ik omgang had, zoo is mij toch nagenoeg alles ontgaan, wat niet bepaaldelijk tot mijne omgeving behoorde.'

'Ook haar is het eveneens gegaan als u,' was het antwoord des grijsaards. 'Twee harer hebben de treurige gevolgen van hare buitensporige wenschen en ontevredenheid moeten ondervinden. Geslingerd door vele wederwaardigheden, zijn zij bijna gelijktijdig in de plaats harer geboorte teruggekeerd. Zij zelve hebben mij hare lotgevallen verhaald; ik zal trachten; ze u in korte bewoordingen mede te deelen. Daarna zal ik u in persoon de woning van Rosalia binnenleiden, om u zoo doende ook met haren levensloop bekend te maken.'

'Philippine verliet, zoo als gij weet, spoedig deze plaats. Zij bereikte eenige maanden daarna het kasteel harer tante, alwaar zij met alle mogelijke onderscheiding ontvangen werd. Men stelde haar zeer spoedig in het bezit van de erfenis, die hare gedachte nog verre overtrof. De goederen, die aan het kasteel grensden, waren uitgestrekt en zeer vruchtbaar, met vele pachthoeven bebouwd, en rijk aan bosschen. Het kapitaal, haar nagelaten, was zoo groot, dat een vorst er eene hofhouding van had kunnen aanleggen; hare verbazing klom van dag tot dag. Zoo vele rijkdommen had zij nooit geloofd te zullen bezitten!....

'De tijd, die tot het dragen van het rouwkleed bestemd was, bragt zij in afzondering op haar kasteel door. Doch, hoe stil zij uiterlijk dien tijd doorbragt, - inwendig was het er verre af, dat zij rustig was. Neen, duizenderlei gedach-

ten slingerden haar gemoed; het was haar niet genoeg rijk te zijn, zij begeerde meer. Haar eenvoudige naam moest plaats maken voor eenen schoon klinkenden en adellijken titel. Maar, hoe tot dit alles te geraken, dit was de groote vraag, die haar gestadig bezig hield. Zij was jong en schoon, dat is waar, maar juist daarom kon zij zich niet onverzeld in de wereld begeven. Dikwijls zocht en vond zij troost in de gedachte, dat er reeds een gedeelte van de betoovering was uitgekomen, en dat het overige wel volgen zou. Haar vertrouwen werd dan ook niet te leur gesteld: eerder dan zij zelve dacht, mogt zij zich gravin Beck van Lichtenstein noemen....

‘Doch wie was de graaf Beck van Lichtenstein? Waarom besloot zij, met hem eene echtverbindtenis aan te gaan?... En was zij gelukkig als gravin?.... Genoemde graaf had, op het tijdstip toen Philippine, na den rouwtijd, voor het eerst de wereld intrad, den leeftijd van zesenvijftig jaren bereikt, en behoorde tot een eeuwenoud adellijk geslacht. In zijne jeugd werd hij een schoon jongeling genoemd, - thans bood zijn uiterlijk weinig bekoorlijks meer aan. Eertijds woonde hij in de residentie, bekleedde hooge ambten aan het hof, en mogt zich rangschikken onder de gunstelingen en vrienden van den regerenden monarch. Hij was zeer gezien bij de dames, had vele liefdesavonturen gehad, doch ging nimmer een wettig huwelijk aan; pracht en weelde had hij lief, even als de Farotafel, waardoor hij allengs het grootste gedeelte van zijn schitterend vermogen verloor, hetgeen hem ten laatste noodzaakte, nagenoeg al zijne bezittingen te verkoopen, ter

voldoening der schulden, die zijn hoogmoed niet gedoogde te hebben, - ambten en bedieningen neder te leggen, zijnen vorstelijken vriend vaarwel te zeggen, en zich terug te trekken naar het kasteel, dat hij toen bewoonde, en dat de eenige vaste bezitting was, welke hem restte.

‘Onder de vele bezoekers, die Philippine op haar kasteel ontving, bekleedde de graaf eene zeer voorname plaats, en wel ten gevolge van zijne titels en zijnen adellijken naam. Hoewel zij niet bekend was met zijne bedoelingen, ontving zij hem steeds met de hoogste onderscheiding, en was er niet weinig trotsch op, zulk een hoog aanzienlijk nabuur in hare woning te mogen ontvangen.

‘Ten spijt van alle jeugdige aanbidders, die de schoone rijke erfgename dagelijks omringden, schonk zij hare hand aan den ouden graaf. Niet, omdat zij hem lief had, want zij gevoelde zelfs eenigen afkeer van hem, welke zij moeite had te overwinnen, - maar omdat zij, door het aangaan van dat huwelijk, het toppunt harer wenschen kon bereiken, en dientengevolge hoogst gelukkig hoopte te worden.

‘Het huwelijk werd weldra met den meest mogelijken luister gevierd: schitterende feesten volgden elkander op. De eenvoudige Philippine genoot het buitengewone voorregt, zich weldra te mogen noemen: gravin Beck van Lichtenstein! Hare prachtige equipages schitterden met een gekroond wapen; bedienden, in rijke liverei, omringden haar, en duizenden, niet in staat om in haar jeugdig hart te kunnen lezen, benijdden haar den ouden graaf, den adellijken naam en de groote erfenis.

‘Na de eerste maanden van het huwelijk op het kasteel te hebben doorgebracht, besloot de graaf, zich op nieuw in de residentie te gaan vestigen. Philippine was als opgetogen, zij werd aan den vorst en de vorstin voorgesteld, bezocht daarna dikwerf het hof, zag zich op tallooze groote gezelschappen genoodigd, werd bewonderd, geveleid, geadoreerd, en door jonge minnaars, die haren echtgenoot bespotteden, met hefdesbetuigingen lastig gevallen. Ten laatste werd zij zelve verliefd op eenen zeer schoonen, jongen, doch ligtzinnigen graaf, en wel zoodanig, dat zij weldra bespeurde, dat zij de inwendige rust, die zij met zooveel mooie getracht had te verkrijgen, geheel verloren had.

‘De echtgenoot, dien zij, om de verheffing, welke zij door hem in de wereld genoot, had leeren respecteren, verkreeg thans een geheel ander aanzien in hare oogen. het verschil van leeftijd begon haar te hinderen, zijne gebreken werden haar duidelijker, hoe meer vergelijkingen zij tusschen hem en graaf Eckbert maakte, zij vond hem dagelijks leelijker, gevoelde zich meer en meer van hem verwijderd, de met kracht onderdrukte afkeer ontwaakte dubbel. Weldra haatte zij hem, gevoelde zich diep ongelukkig, en zocht troost, door zich onverdeeld over te geven aan de liefde, die zij voor den schoonen en ligtzinnigen jongeling gevoelde. Haar echtgenoot bezat hare hand, graaf Eckbert schonk zij haar hart.

‘Oude echtgenooten, in het bezit van jeugdige schoone vrouwen, zijn doorgaans vreeselijk jaloersch en argwanend, en zulks niet geheel ten onregte, want een blik in den spiegel, en het bewustzijn van het treffend verschil, geven hen ge-

makkelijk de overtuiging, dat liefde, bij hunne echtverbindtenis, van de zijde der vrouw is achtergebleven, en dat alléén bijoogmerken, haar tot een ongelijk huwelijk deden besluiten. Doch, hoeveel oude dwazen er ook reeds bedrogen werden, wij twijfelen er niet aan, of de toekomst zal hun nog vele lotgenooten schenken - of het mogt zijn, dat de grijsheid meer met de wijsheid vergezeld mogt gaan, dan zij tot heden bij velen, helaas, gedaan heeft! - Doch ter zake.... De verbodene liefdesbetrekking tusschen graaf Eckbert en gravin Beck van Lichtenstein, werd van dag tot dag inniger, en kon niet langer verborgen blijven, noch voor de wereld, noch voor den onden echtgenoot. Op hevige twisten en verwijtingen volgde eene openlijke echtscheiding, juist toen de ligtzinnige graaf de residentie verliet, om zich naar eene der Overzeesche Bezittingen te begeven. Het gerucht van het voorval, en een blik in de toekomst, hadden hem tot dit besluit gebragt. Philippine zag zich dus op eenmaal voor altijd gescheiden van haren hoog adellijken echtgenoot en van haren schoonen minnaar.

‘Diep vernederd, en schuldig als zij was, bleef haar niets over, dan zich terug te trekken op het kasteel harer tante, en zich over te geven aan overdenkingen omtrent het verledene, en aan de zorg en opleiding van haar eenig dochttertje, dat den naam van Beck van Lichtenstein niet toekwam, en dien van haren vader, graaf Eckbert, niet openlijk dragen kon noch mogt. Leed, wroeging, schande en naberouw tastten haar prikkelbaar gestel zoo gevoelig aan, dat zij weldra de prooi werd eener uitterende ziekte. Kort vóór dat zij haar einde voelde naderen, drong een onoverwinnelijk

verlangen haar, naar het vaderland terug te keeren. Eenige maanden na hare aankomst, ontsliep zij in hare geboorteplaats, en thans rust zij sedert acht dagen in hetzelfde graf, waar hare ouders haar eenigen tijd vroeger vooraf gingen. Gelukkig dat hare groote fortuin, welke zij naliet, haar dochtertje het voorregt schenkt, eenmaal onafhankelijk te kunnen leven, indien ten minste eerlijke voogden het trouw administreren en eerlijk voor haar bewaren.’

De levensschets van Philippine was geëindigd. Godfried en de grijsaard bewaarden eenigen tijd het stilzwijgen. Toen hernam de laatste het woord, en vroeg:

‘Hebt gij aan den voet van den grooten berg niet eene blinde bedelares zien zitten?’ en op het bevestigend antwoord, vervolgde hij: ‘Welnu! dat is Laura, de jeugdige schoone, die tien jaren geleden, hier op deze zelfde plaats, u zoowel als mij, door hare bekoorlijkheden boeide; dat is de hoog vereerde zangeres, wier naam eenmaal op aller lippen zweefde; die in één uur duizende harten van geestdrift deed kloppen; die een talloos publiek, in opgewondenheid, daverende toejuichingen ontlokte, en door hare bewonderaars als op de handen gedragen werd, en ter naauwernood in staat was, het getal der lauwerkransen te noemen, welke haar als een regtmatig offer aan haar kunsttalent op de slapen werden gedrukt. Dat is de aangebedene kunstnares, die door tallooze minnaars omringd, de schitterende aanbiedingen van edelen en grooten met onverschilligheid van de hand wees, die on-

noemelijke sommen gouds verdiende, maar ze even ligtzinnig verspilde, als zij ze gemakkelijk gewonnen had. Ja, ook Laura's vurige wenschen zijn vervuld geworden! mijne betoovering heeft hare uitwerking niet gemist, alhoewel zij Laura, in plaats van, zoo als zij hoopte, gelukkig, diep rampzalig maakte.

‘Haar zeldzaam talent, en de daardoor ingeogste roem, maakte haar trotsch en opgeblazen, zoo dat zij onder de vele bewonderaars weinig vrienden vond; heden viel haar nijd en afgunst, morgen laster ten deel; eigenbelangzuchtigen vleiden haar, en door laaghartigen werd zij bedrogen. Vertrouwende op eigene wijsheid, achtte zij goede raadgevingen van welmeenenden gering; meenende, dat haar talent haar nimmer verlaten konde, bekommerde zij zich niet over de toekomst, versmaadde goede voorzorgen, en vond spaarzaamheid kleingeestig. Zelfs het huiselijk leven en de huiselijke genoegens, die eertijds het dak der reeds ontslapene ouders aanbood, waren haar vreemd geworden; het goud en de geschenken, die haar zoo rijkelijk toestroomden, deden haar allen arbeid nalaten, en elke inspanning, die geene betrekking op de kunst had, minnachten; lediggang kreeg zij dus lief. ‘Te midden van al haren roem en voorspoed, zou men in de kunstenaars ter naauwernood dezelfde Laura van voorheen herkend hebben. Zij leefde zoo geheel alleen voor de wereld en haar genot; aan kunst, pracht, grootheid en vermaak wijdde zij zich onverdeeld toe. Zij kwam zelden tot nadenken, zoo als eertijds, en zoo zij het al eens onwillekeurig deed, dan schrikte zij van zichzelf, en zij zocht zich door het een of ander af

te leiden, en zoo doende eene rust te vinden, die hart en geweten kon bedwelmen en in slaap wiegen, doch geene kalmte aanbrengen. Het ontwaken, zoo nabij, zou vreeselijk zijn, de wroeging en het naberouw nog vreeselijker.

‘Eene heerschende ziekte, die zoovele slagtoffers ten grave sleepte, wierp ook Laura op het ziekbed, en hield er haar weken, ja maanden aan gekluisterd; een hevige brand deed haar de keel en de tong opzwellen; zweren, zoo pijnlijk, overdekten haar gansche ligchaam, het gelaat niet uitgezonderd, zelfs de schoone oogen niet. Het was een verschrikkelijke toestand voor de kunstenaar, - eene bezoeking, naauwelijks uit te staan. Hoe misvormd en akelig zag zij er uit! hoe hulpbehoevend lag zij daar, in dat prachtige slaapvertrek, onder de zijden dekens, en achter de geborduurde gordijnen! Alleen vreemden en loontrekkenden omringden haar. Niet door liefde en teederheid werd zij verzorgd, maar door de eigenbaat, met den blik op groote belooningen gevestigd.

“Wat zal hier het einde van zijn?’ vroeg de rampzalige lijderes dikwerf aan zichzelf. ‘Wat moet er van mij worden?’ zuchtte zij met een angstig voor gevoel.

‘De pijnen bedaarden allengs, en de ziekte week, doch niet geheel; de gevolgen der kinderziekte waren verschrikkelijk. De hoog gevierde zangeres Laura, had hare schoonheid, hare stem en haar gezigt verloren, en met deze de vrienden, die zij meende te bezitten, en op wie zij gesteund had in dagen van leed en rouwe.

‘In het begin harer ziekte, werd haar hôtel als over-

stroomd met bezoekers, maar zoodra het verpestende, aan deze ziekte zoo eigen, zich verspreidde, bleven zij allen weg, en toen haar lijden van zulk eenen langen duur was, begon men zich aan haar gemis te gewennen; andere kunstenaressen traden in hare plaats op, en al was het talent van deze zoo groot niet als dat van Laura, men vergenoegde er zich mede, en toen het driedubbele ongeluk, dat haar trof, algemeen bekend was, beklagden haar duizende monden; - soirées, gezelschappen, publieke plaatsen en dagbladen gewaagden er van, doch niemand dacht er aan, haar troost en hulp aan te bieden, die zij thans zoo ruimschoots noodig had. Zij heeft het nooit kunnen, noch willen gelooven, dat kunstenaars, in dagen van grootheid en roem, voor hunne eigene toekomst moeten zorgen, want dat de huldigende wereld hen, in dagen van nood, den rug toekeert; - zij moest het thans ondervinden, en er de wrange vruchten van plukken.

‘Eene akelige onverschilligheid maakte zich van haar meester, nadat zij zich haar ongeluk, in den geheelen omvang, voorgesteld en eigen gemaakt had; zij bleef onbezorgd en onnadenkend voortleven, tot dat al het geld, dat zij had, verteerd was. Toen begon zij allengs hare bezittingen te verkoopen: goud, zilver, diamanten, meubelen, enz., tot dat zij nog maar zooveel overhield, om de reiskosten naar haar vaderland te betalen. Zij verlangde naar hare geboorteplaats weder te keeren, zonder zelve goed te weten waarom, want haar geest verstompte, en haar denkvermogen scheen deszelfs grenzen bereikt te hebben; eene soort van wezenloosheid overviel haar. Nu en dan heeft zij oogenblikken van gezond ver-

stand, en in een van die ogenblikken heeft zij mij hare levensgeschiedenis medegedeeld. Zij, die eertijds haar goud met milde hand uitstrooide, en geen nooddrufte ongetroost van zich liet gaan, leeft thans van gebedeld brood, en woont in eene schamele hut, verlaten van elkeen, misvormd en wezenloos.

‘Rampzalige Laura! het stervensuur, welligt nog zoo verre af, zal haar alleen rust kunnen aanbrenge!....’

Godfried was diep getroffen over het verhaal van den grijsaard, een traan van medelijden ontviel zijne bijna uitgeweende oogen, en eene diepe zucht ontsnapte zijne borst. Hij kruiste de armen over elkander, en blikte somber voor zich heen.

‘Kom, laat ons naar Rosalia's woning gaan,’ sprak de Oude Profeet, het somber stilzwijgen afbrekende Godfried gaf zijn welgevallen over dit voorstel te kennen, stond op, en volgde den grijsaard stadwaarts.

De wandelaars hielden weldra stil voor eene eenvoudige, doch nette woning, en na aangeklopt te hebben, werd hun de deur spoedig geopend. De dienstmaagd herkende naauwelijks den Grijsen Toovenaar, of zij noodigde hem uit, haar naar de huiskamer te volgen, zij wist het, hoe hare meesteres hem hoogachtte, en hoe welkom haar zijne zeldzame bezoeken waren. De aanblik van den vreemdeling verschrikte haar wel, en deed haar eenigzins huiveren, maar zij dacht hij is in goed gezelschap, en zal daarom welkom zijn

Voor het geopende venster, in den tuin uitzierende, en prijkende met potten welriekende bloemen, was Rosalia gezeten, met haren jongsten lieveling, die twee jaren oud was, op den schoot. Zoodra zij de bezoekers gewaar werd, nam zij het schoone knaapje op den arm, en trad hen te gemoet, om hen met hare gewone vriendelijkheid te begroeten, en hartelijk welkom te heeten.

Nadat Godfried en de grijsaard op de aangebodene stoelen waren gezeten, en ook zij hare plaats weder had ingenomen, maakte de Grijze Toovenaar haar bekend met den naam van dengenen, die hem vergezelde.

Rosalia ontstelde zichtbaar, en kon hare oogen ter naauwernood vertrouwen. Zij meende een oud man voor zich te zien, en huiverde op de gedachte, dat dit dezelfde schoone jongeling was, die, tien jaren geleden, eerst vierentwintig zomers doorleefd had. Het spraakvermogen scheen haar begeven te hebben; rood en wit wisselden elkander op hare wangen af.

‘Mijn aanblik ontroert u, mevrouw!’ sprak Godfried op somberen toon. ‘Zulks verwondert mij niet, het verhaal van mijne lotgevallen zal u doen sidderen.... Herinnert gij u de voorspellingen van den Profeet? Welnu, zij zijn alle bevestigd geworden, bij mij, zoowel als bij Philippine en Laura. Wij zullen u later alles vertellen. Ik bid u, deel mij thans uwen levensloop mede!.... Gij zult mij daarmede groot genoeg doen!’

‘Volgaarne voldoe ik aan uw verlangen,’ antwoordde Rosalia, verwonderd over de vraag van den lijdenden vreemdeling. ‘Met weinige woorden kan ik daaraan voldoen,

want mijn levensloop was zeer eenvoudig, en kenmerkte zich niet door vele afwisselingen. Na mijne echtverbindtenis met den braven en goeden Eduard Velderman, waren wij steeds gelukkig en vergenoegd met een eenvoudig huiselijk leven. God schonk ons vier kinderen, waardoor ons geluk verhoogd werd, en waarvoor wij Hem vurig dankten, terwijl wij aan hun welzijn dagelijks alle onze zorgen wijden. Mijne goede vrome moeder leeft nog, en deelt met ons deze woning. Vader zagen wij, eenige jaren geleden, ten grave dalen. Langen tijd hebben wij dit treffend verlies betreurd, en tot heden nog, houden wij zijne nagedachtenis in eere. Het was Gods wijsheid, die hem ons ontnam, daarom morden wij niet, evenmin als bij tegenspoeden, die ons treffen; ziekte kluisterde nu den een, dan den ander aan het krankbed. Vertrouwend baden wij God om kracht en uitkomst; onze verwachting werd niet te leur gesteld, - bemoedigd schreden wij voort, en verheugden ons in elkanders liefde en toegenegenheid. Aardsche schatten vielen ons niet ten deel, maar de toeneming van het huisgezin vermeerderde tevens de zorgen; met zuinigheid en overleg zijn wij er tot heden goed doorgekomen, en onbevreesd gaan wij de toekomst te gemoet. Al kunnen wij geene buitengewone uitgaven doen, toch bezitten wij, zoo God mijnen Eduard het leven spaart, ruimschoots datgene, wat wij noodig hebben, om in de behoeften van het huisgezin te voorzien, en voor de opvoeding van onze kinderen te zorgen.

‘Ziedaar, mijnheer! alles wat ik u kan mededeelen. De voorspellingen van den Grijsen Toovenaar zijn bewaarheid geworden: huiselijk geluk, tevredenheid, liefde en vriend-

schap vielen mij tot heden rijkelijk ten deel, en dagelijks danken wij God, met opregt erkentelijke harten, voor Zijne liefde en trouw. Wij zijn te vreden, en noemen onszelven benijdenswaard.’

Zij zweeg, en drukte haren lieveling met warmte aan hare borst, terwijl tranen van gevoel in hare oogen glinsterden. Eenige minuten later werd de deur op nieuw geopend. Rosalia's eerwaardige moeder trad binnen, gevolgd door hare drie kleinkinderen, een jongen en twee meisjes. Zij hadden eene wandeling met grootmoeder gedaan, en zagen er regt blozend en frisch uit. Met voorbijzien van de bezoekers, snelden zij vol blijdschap naar hunne bekoorlijke moeder, en verdrongen elkander, om haar juichende de bloemen te geven, die zij in het veld voor haar geplukt hadden, en waarvoor zij beurtelings eenige hartelijke kusjes ter belooning ontvingen.

Terwijl dit liefelijke tooneel Godfried boeide, en voor eenige oogenblikken eigen leed deed vergeten, trad ook Eduard Velderman de kamer binnen. Na de bezoekers beleefdelijk gegroet en hartelijk welkom te hebben geheeten, omhelsde hij moeder, vrouw en kinderen, en scheen er ter naauwernood meer aan te denken, dat er vreemdelingen in het huisvertrek waren.

Terwijl het geluk in zijne oogen schitterde, vroeg hij de beide heeren lagchende verschooning voor zijne onnadenkendheid, nam daarna eveneens plaats, bood hen ververschingen aan, luisterde met belangstelling naar de verhalen van Godfried en van den Griizen Toovenaar, en geleidde hen hij het heengaan, diep getroffen, tot aan de buitendeur.

Terug komende, vond hij zijne gade weenende; hij omhelsde haar teederlijk, en beiden verheugden zich innerlijk, dat zij zich nimmer hadden overgegeven aan buitensporige wenschen, aan morrende klagten, en aan Gods heiligheid beledigende berispingen. Zij beklagden de slagtoffers van eigene dwaasheid, dankten hunnen Schepper voor Zijne zegeningen, baden om een rein en eenvoudig hart, en namen zich voor, hunne kinderen op te voeden in nederigheid, deugd en onschuld, ter eere van dien God, die alles met onberispelijke wijsheid heeft ingerigt, - Wiens liefde niet genoeg te roemen is, - Wiens grootheid door het heelal klinken moet, en gepredikt wordt door de gansche Schepping.

Paramaribo, October 1855.

CHRISTINA VAN GOGH.

**De muzikkamer.
Eene concertante uit 'la Muette de Portici'.)**

Kent gij dat gevoel, dat ons betoovert, en, als het ware, ons zelve en het ons omringende doet vergeten? die oogenblikken van verrukking, waarin men slechts een zieleleven leidt? Een leven, dat ons geheel bedwelmt, dat ons geboeid houdt, onzen geest van de aarde losrukt, en als op arendsvleugelen naar hooger sferen verplaatst, terwijl de gedachten onbelemmerd rondwaren, en de verbeelding den lossen teugel viert?

De Goddelijke muziek alleen kan ons die oogenblikken van zelfbegoocheling schenken! - Heerlijke muziek - stemme Gods op aarde, hoe lief heb ik u!....

Trillend voelt men de melodiën in het diepste der ziel indringen, en dáár met hare droefgeestige harmoniën zich oplossen in een ongekend gevoel, - een gevoel, dat ons beheerscht, en reinere denkbeelden in ons doet ontwaken. De geest is alsdan verhelderd, - de ziel baadt zich in zuiver genot. Gelijk de morgenkoelte haren verfrisschenden adem

door het geboomte doet ruischen, en door het heen en weêr wiegelen zijner takken, de zachtste klaagtoon ontklokt, zoo ook ruischt er eene stemme in onze ziel, welke ons edeler gewaarwordingen schenkt, - onzen geest van zijne kluisters ontheft, en, onder de zachtste aandoeningen, in een leven verplaatst, zoo zegenrijk, vol genot en zalige vervoering, dat een mijmerend, droefgeestig gevoel daardoor bij ons wordt opgewekt, en tranen ons ontvallen. Het droefgeestige dier aandoeningen is niet te min als eene dier hersenschimmen, welke, bij eene ongekende bekoorlijkheid, elke snaar in ons binnenste treffen, en al onze zenuwen geweldig beroeren. Als wezenloos starende, blijft men aan eene en dezelfde plaats geboeid, en terwijl men werktuigelijk rondom zich waart, smaakt men een leven vol genietingen,... onberekenbaar van waarde,... het toppunt zijner wenschen! Het zijn de zoete en wegslepde toonen der muziek, die deze reine genietingen, die kiem des levens, in ons doen ontwaken.... en vaak lispelt ons eene zachte, liefelijke stemme toe: 'Gij zijt, o mensch! tot edeler doeleinde geschapen; eene hoogere magt verhief u boven dit gewone, aardsche leven, en edeler, zuiverder gevoelens, de waarachtige kenmerken van onze verwantschap met God - zijn u weggelegd! Betoon u waardig, naar Zijn heilig beeld geschapen te zijn - verdoof het oprechte berouw over uwe zondige ondankbaarheid niet; stort vrij uwe tranen daarover; doe uwe stille verzuchtingen demoedig stijgen naar den troon des Allerhoogsten; poog liefde te betrachten; wees liefde.... Gods kind! Dat uw geestdrift met al haren gloed blake voor den Schepper aller

dingen, en uw gevoel zich ook jegens uwe medestervelingen openbare!...?’

Ziedaar, wat ik gevoelde, toen ik, op eenen Zondagmorgen, in de muziekkamer van mijnen vriend G.. gezeten, in de verrukkelijkste overdenkingen verdiept was, terwijl mijn gemoed deze opwekkende gewaarwordingen genoot.

Het moge eene dwaasheid zijn of niet, maar de dag des Heeren komt mij geheel anders voor, dan de overige dagen der week, deze Zondag nogtans, had voor mij iets ongewoon bekoorlijks, - de natuur zelve scheen van haren arbeid te rusten, het licht der zon kwam mij veel helderder voor. De vogelen huppelden, dartelende en tjilpende, van tak tot tak, alsof ook zij juichende den dag des Heeren wilden viere Kortom, alles was in harmonie! buiten zoowel als binnen, de blik uit het geopende venster, op den smaakvol aangelegden tuin, bood een heerlijk schouwspel aan, - zacht bewogen zich blad en bloem, heerlijk gekleurd door de schitterende zonnestrallen van het Tropisch gewest, - scherp teekenden zich de schaduwen onder het geboomte, en schenen de vermoeiden tot rusten te noodigen Hoe treffend verkondigde dit alles Gods grootheid en almacht, - hoe noopte het tot aanbidding en bewondering - Doch nu een blik in de kamer zelve, alwaar de streelendste melodien weêrgalmden, ook daar stemde alles tot vrede en genot. Harmonie heerschte in al het aanwezige, - een enkele blik in het ronde geslagen, schonk de overtuiging, dat de bewonet van dit vertrek, verfijnde smaak en liefde tot kunsten en wetenschappen bezit, - de meubelen waren rijk maar eenvoudig, en niet

overtollig; de wanden prijken met beeldnissen van door hunne talenten uitmuntende mannen en vrouwen; busten van goden en kunstenaars vertoonden zich hier en daar aan het opmerkzaam oog. Boven de prachtige piano stond de fraai gegoten buste van Apollo; tegenover het beeld van den Muzengod vertoonde zich de kunstig gewerkte beeldtenis van Beethoven, op een muzijkkastje geplaatst, als de stoute volgeling van den grooten Muzengod, en als beschermheer van den inhoud der kast.

Voor het muzijkinstrument was een bevallig jong meisje gezeten, Brigetta geheeten; zij was niet schoon, maar zag er beminnelijk uit, en uit hare donkere oogen straalden gevoel en zachtheid; haar zwart en glanzig haar was met zorg opgemaakt, en het wit mousseline kleedje, dat haar tooide, getuigde van eenvoud en smaak.

Naast haar, stond mijn vriend G..., voor een muzijklessenaar; hij begeleidde het liefelijke spel der jeugdige pianiste met zijn voortreffelijk vioolspel, en vormde het tot een verrukkelijk geheel. Het stuk, door hem verkozen, was uit de bekende opera: *la Muette de Portici*. - Wie kent dit meesterstuk van den onsterfelijken componist niet?.... Muzijk, die mij beurtelings opwekte en ter neêrsloeg, - die mij nu in bewondering opgetogen deed zijn, en dan sidderen deed van gevoel.... Den ongevoeligen komt welligt een glimlach van minachting op het gelaat, bij de gedachte, dat een man van gevoel weent, bij het hooren van muzijk.... lach vrij, en laat mij het gevoel!.... Ik beklaag u van ganscher harte. Gij kent geen zuiver genot, - uw gevoel

is dood, dood als het graf! Ik beklaag u te meer, daar ik den invloed en de kracht der muziek ken, en hoogschat. Heerlijke muziek, stemme Gods! hoe lief heb ik u!....

Mijne verbeelding voerde mij terug naar de geliefde vrienden mijner jeugd, naar die plaatsen, waar wij in onbezonnenheid dartelden van levensvreugde. Ook toen zagen wij die zelfde *Muette de Portici* opvoeten. - Toen schaamden wij ons de tranen, die onwillekeurig onze oogen bevochtigden, thans bloos ik bij de gedachte aan die schaamte.

Eene aaneenschakeling van gebeurtenissen vertoonde zich aan mijnen geest - door de herinnering aan vervlogene dagen. - Eene sombere wolk overtoog mijn nog jeugdig voorhoofd, onwillekeurig vestigde ik mijne oogen op de concerterenden. - Zij waren juist aan het gebed genaderd, - treffend schitterde hier de vioolpartij - liefelijk de accoorden der piano. - 'Zou ook hij, zou ook zij bidden?' vroeg ik mijzelf af - 'En zoo zij in het bidden verdiept zijn, verhoor dan hunne bede. Hemelsche Vader!....' vervolgde ik, 'zij hebben Uwe hulpe en sterkte noodig.... beproeving, zwaar te dragen, valt ook hun ten deel.' - Welligt dacht hij aan dien geliefden zoon, die verre van hem verwijderd leeft. Hoe dikwerf verkwikte hij, in ditzelfde vertrek, niet het vaderhart, door zijn voortreffelijk vioolspel. Welke verrukkelijke toonen wist ook hij het instrument te ontlokken. Dan gevoelde mijn vriend, met zijnen vatbaren geest, meer dan mijne zwakke pen unmer zal kunnen wedergeven Welligt vormde hij toen plannen voor de toekomst, en doorliep hij de naderende jaren.

Edele jongeling, vriend mijner vroegste jeugd, uw beeld verrees met de helderste kleuren van vroegere dagen voor mijnen geest, - de kleine genietingen, - de minste teleurstellingen teekenden zich scherp af. - De herinneringen daaraan waren droefgeestig, en toch verkwikten zij mij.

Het is zoo zoet, geheel overgegeven te zijn aan het wakende droomen: wanneer de geest, in eene zachte spanning, door den spiegel der gedachte de beelden zacht weerkaatst ziet; - wanneer elk beeld zich duidelijk afteekent, en ons de kleinste bijzonderheden vertoont.

Van den oudsten zoon dwaalden mijne gedachten tot den jongsten.

Wat belooft hij niet eenmaal, hoewel hij ook verre van het ouderlijk huis verwijderd leeft; tallooze malen bragt ook hij, uit dezelfde piano, de welluidendste toonen voort.

Met zijnen immer vrolijken lach, wist hij de rimpels van 's vaders voorhoofd te doen verdwijnen. Hoe verre ook verwijderd, wijdt hij hem ook thans nog, vol kinderlijke liefde, zijne gedachten. - Ik zie hem nog voor mij, joelende van vreugde. - Menige kleine berisping, die zijne lippen wilde ontvallen, wist hij te weerhouden. Dartelende en schalks, wist hij zijne belangen voor te dragen, en bewust van zijne zegepraal, wachtte hij naauwelijks het antwoord af, om zijn voornemen ten uitvoer te brengen. - Zal hij in hem eenmaal zijne zorgen beloond zien? - Heeft hij voor beide gebeden? Heeft zijne gedachte toen het verledene en het toekomende als met éénen greep te zamen gevat.... Straalde er toen hoop in zijne ziel, op eene helderder toekomst?... God bevestigte die hope.....

Van den zwaar beproefden vioolspeler dwaalden mijne gedachten op de jeugdige pianiste, die de fijn gevormde vingers met bevalligheid los over de toetsen heen deed glijden, en eene reeks van gedachten, haar betreffende, verdrongen mijne vorige gewaarwordingen. Verdiept in herinneringen, stelde ik mij haar eenige jaren vroeger voor, in het klein en nederig huisje, omringd door een aantal jongere broeders en zusters. Zij was de ziel en de troost van allen, en stond de oudere zuster, die door haar talent in aller behoefte voorzag, krachtig nabij; hare zorg en haar beleid wisten de verdiende penningen zoodanig aan te wenden, dat kommer en gebrek nooit den drempel overschreden, en in het overige van haren tijd, woekerde zij, met hare talenten, om den jongeren broeders en zusters het noodige onderrigt te geven. Hoe menigwerf werd ik genoopt, hare liefde en opoffering te bewonderen. Met welk eene trouwe zorg verpleegde zij die doodelijk kranke zuster, - geene moeite of nachtwake was haar te zwaar; - hoe angstig bespiedde zij elke beweging, elke ademhaling der lijderes; - hoe ongekunsteld was hare blijdschap, toen hare zorgen beloond werden, door het langzaam toenemende herstel der kranke.

Nog zie ik hen allen voor mij, in het eenvoudig gemeubelde vertrek, grootendeels rondom de tafel gezeten, aan het hoofd den zoo geeerden en aangebeden huisvader, de kleinen onledig met leeren en spelen. Brigetta voor de eenvoudige en ouderwetsche piano, het zingen harer oudere zuster accompanerende.

Vrolijkheid heerschte steeds onder het ouderlijke dak - de

aanzienlijkste ingezetenen overschreden den eenvoudigen drempel, waar kunst en beschaving hare zetels hadden gevestigd.

Door het huwelijk van twee harer zusters, werd het gezin weldra verkleind. Brigetta zag zich geroepen, de steun der overigen te worden. Haar talent en haar ijver schonken haar daartoe de gelegenheid. Zij werd door allen aanbeden, geprezen en geroemd. Het zalige genot des levens lachte haar toe. En nu! waar zijn die gelukkige dagen?...

Thans bemint zij, en wordt wederkeerig bemind, en de jongeling, dien zij lief heeft, is die liefde volkomen waardig. Zij gevoelde zich gelukkig, en droomde van eene blijde toekomst. Zij waande, het grootste heil verkregen te hebben, en spiegelde zich, door eenen gelukkigen echt, het vrolijkste en heilrijkste leven. Het toppunt aller wenschen geloofde zij bereikt te hebben; doch, helaas! zij zag zich eensklaps in de diepste ellende gestort.

Geene klagt ontsnapte haren geprangden boezem; - zij weet, als vrouw, haar harteleid, voor het oog der wereld, in de diepste schuilhoeken harer ziel te verbergen. - Vreeselijk is haar lijden, - zij lijdt, zoo als de vrouw slechts lijden kan. - Smeekend rigt zij hare bede tot hare ouders. - Zielroerend vraagt zij hen om hunne toestemming tot eene vereeniging met hem, dien zij zoo innig, ja boven alles lief heeft.

Doch te vergeefs; eene vooringenomenheid had een dijk opgeworpen, die kinderlijke liefde en kindertrouw niet schijnen te kunnen slechten. - Stort vrij uwe tranen; zij bekoelen het hart. - Geduld en eerbiedig zwijgen, zullen een-

maal zegevieren. Eens zullen, van dezelfde lippen, die u thans grieven, de beden voor uw geluk, ten hemel rijzen. - Eens toch wordt de blinddoek voor 's menschen oog weggerukt, en *wezen* en *schijn* in het ware licht geplaatst. - Thans beklag ik u. - Uwe diep geschokte ziel heeft zonder twijfel een zwaren strijd te strijden.

In gelukkiger dagen, hebt gij, met blijdere gedachten vervuld, deze zelfde piano vol dardelheid en levenslust bespeeld, en mij geboeid door uw voortreffelijk spel; - toen leefdet gij in ongestoorde vreugde voort. - En thans!.... Wie kan de diepte van uw lijden peilen? God geve u kracht en moed tot den zwaren strijd!....

De muziek hield op. - De herinneringen hadden mij sterk aangegrepen. - Ik was door mijn gevoel geheel weggesleept. Ik had haar moed willen inspreken, en willen toevoegen: 'Volhard in het strijden, het einde zal welligt vrede zijn!...' doch mijne tong weigerde mij hare dienst, ik kon niet spreken. - Overstelpst van aandoeningen verliet ik het vertrek; en bad voor haar en voor mijnen vriend. - Ja, voor beiden.

Paramaribo, October 1835.

E.S.